

T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM II. KADEME SOSYAL BİLGİLER
DERSLERİNDE COĞRAFYA KONULARININ
ÖĞRETİMİ: SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SONER AKTAŞ

TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç.Dr. Ökkeş KESİCİ

KİLİS
EYLÜL-2010

T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

Tez Konusu: **İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Derslerinde Coğrafya
Konularının Öğretimi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri**

SONER AKTAŞ

Tez Savunma Tarihi: 16.09.2010

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Yrd. Doç. Dr. Hasan ŞENER
SBE Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığımı onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Mehmet KABACIK
Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımca (tarafımızca) okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Ökkeş KESİCİ
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

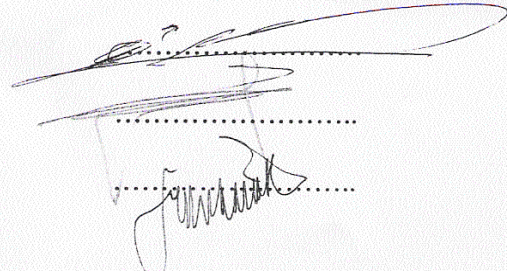
Jüri Üyeleri:

Yrd. Doç. Dr. Ökkeş KESİCİ

Yrd. Doç. Dr. Mehmet KABACIK

Yrd. Doç. Dr. Nihat ŞİMŞEK

İmzası

ÖZET

İLKÖĞRETİM II. KADEME SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE COĞRAFYA KONULARININ ÖĞRETİMİ: SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Soner AKTAŞ

**Yüksek Lisans Tezi, İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ABD
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ökkeş KESİCİ**

Eylül- 2010, 123 Sayfa

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okullarında 2. kademe Sosyal Bilgiler derslerinde coğrafya konularının öğretiminde karşılaşılan problemleri, Kilis ve Gaziantep illerinde ilköğretim okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda tespit ederek, çözüm önerileri sunmak amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın çalışma sahasını oluşturan Kilis ve Gaziantep illerinde 2009- 2010 eğitim- öğretim yılında 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler derslerine giren 51 sosyal bilgiler öğretmenine, 40 ifadeden oluşan bir anket uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan anket formu 2 bölümden oluşmaktadır. I. Bölümde ankete katılan öğretmenler hakkında kişisel bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. II. Bölümde yeni ilköğretim 6 ve 7.sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programına ilişkin ifadeler, ders işlenişi, yöntem ve tekniklere, ders kitabı ve araç-gereç kullanımına ilişkin ifadelere yer verilmiştir. Anket sonuçları bilgisayarda SPSS istatistik programı ve Excel programı yardımıyla yüzde ve frekans dağılımları, t ve Anova test teknikleri kullanılarak çözümlenmiştir. Anlamlılık testlerinde $p<0.05$ düzeyi esas alınmıştır.

Araştırma sonucunda, yenilene müfredat programı ışığında sosyal bilgiler dersleri coğrafya konularının öğretiminde program, süre, yöntem ve teknikler, uygulama, ders kitapları ve araç gereç açısından bazı sorunlar ortaya konmuş ve çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Coğrafya, Öğretim Programı, Yapılandırmacı Yaklaşım

ABSTRACT**TEACHING SUBJECTS OF GEOGRAPHY AT SOCIAL STUDIES AT
SECOND GRADE IN PRIMARY SCHOOLS IN THE OF RENEWED
SYLLABUS OF PRIMARY SCHOOL.****AKTAŞ, Soner****Master Thesis, Department of Primary Education in Social Sciences****Thesis Supervisor: Assist. Prof. Dr Ökkeş KESİCİ****September–2010,123 pages**

The aim of this study is to define the problems encountered in teaching subjects of Geography at second grade in primary schools, considering the opinions of the teachers of Social Studies at primary schools in Kilis and Gaziantep and also to find out what can be done to eliminate these problems in the light of renewed syllabus in 2005.

A questionnaire composed of 40 questions has been applied to fifty-one teachers of Social Studies who generate the research population and teach Social Studies lesson at sixth and seventh classes at primary schools Kilis and Gaziantep in 2009-2010 academic year. The questionnaire form which has been used in the research is composed of 2 parts. In the first part, it is aimed to gather personal information about the teachers participated in this survey. In the second part, it is aimed to gain knowledge by asking questions about new teaching programme at social studies lessons at sixth and seventh classes at primary schools and questions about teaching methodologies and techniques of social studies lessons in the part and questions about the use of course book and materials in the fourth part.

The results of the questionnaire, percentage and periodicity range have been analysed by the help of **SPSS** statistical programme and **Excel** programme and by the use of **t** and **Anova** test techniques. In meaningfulness tests, **p<0,05** level is grounded. In the result of the study, some problems related with programme, duration, methodology and techniques, implementation, course books and materials in subjects of, Geography Social Studies lessons have been put forward and solution proposals have been proposed.

Key Words: Social Studies, Geography, Teaching Programme, Constructivist Approach.

ÖNSÖZ

Sosyal Bilgiler öğretiminin amacı, değişen ülke ve dünya koşulları hakkında bilgi sahibi olan, günlük hayatta karşılaştığı olayları çok boyutlu olarak değerlendirip fikir üretebilen vatandaşlar yetiştirmektir. Bu amaca ulaşmada bireylerin Coğrafyayı doğru ve etkin bir biçimde öğrenmesi büyük önem taşımaktadır. Coğrafyanın doğru ve etkin bir şekilde öğretilmesi büyük ölçüde hazırlanan öğretim programlarına bağlıdır. Bu nedenle hazırlanan öğretim programların incelenmesi, zayıf ve güçlü yanlarının ortaya konması, programın geliştirilmesi ve daha iyiye ulaşılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Sosyal bilimler içerisinde çok önemli bir yere sahip olan Coğrafya, yaşam ile insanı bütünleştiren, onları bir bütün halinde araştıran, alanı en geniş olan bilim dallarından biridir. İnsanlara yaşadığı dünyayı tanıtırken, onu en iyi ve en verimli şekilde nasıl kullanması gerektiğini ve bunları yaparken de onu nasıl koruması gerektiğini öğretir.

Bu araştırma, Sosyal bilgiler dersi içerisindeki coğrafya konularının öğretiminde karşılaşılan sorunları belirlemek ve çözüm önerileri ortaya koymak için yapılmıştır. Bu amaca yönelik olarak araştırmamıza ışık tutması için, Kilis ve Gaziantep illerinde görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine anket uygulanmıştır. Anket sonuçları SPSS ve Excel programlarıyla değerlendirilerek bazı sonuçlara ulaşılmış ve bu sonuçlara yönelik bazı öneriler sunulmuştur.

Araştırma her safhasında yardımını ve desteğini esirgemeyen, yüksek lisans tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ökkeş KESİCİ'ye ,özellikle SPSS programında anketlerin değerlendirilmesinde bilgilerinden yararlandığım sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Nihat ŞİMŞEK'e, ve Yrd. Doç. Dr. M.Ruhat YAŞAR'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmada kullanılan anketlerin uygulanmasında yardımcı olan ilgili okul müdürleri ile araştırmaya değerli görüşleriyle katkıda bulunan bütün Sosyal Bilgiler ęretmenlerine ve son olarak hiçbir zaman desteğini esirgemeyen eşime teşekkür ederim.

KILIS-2010
SONER AKTAŞ

İÇİNDEKİLER**Sayfa No**

ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR CETVELİ.....	xv

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ.....	1
1.1.PROBLEM DURUMU.....	3
1.1.1. Problem Cümlesi.....	3
1.1.2. Alt Problemler.....	3
1.3.ARAŞTIRMANIN AMACI.....	4
1.4.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	4
1.5.VARSAYIMLAR.....	5
1.6.SINIRLILIKLAR.....	5
1.7.TANIMLAR.....	5

İKİNCİ BÖLÜM**ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ**

2.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı ve Önemi.....	7
2.2. Sosyal Bilgiler ve Sosyal Bilimler Arasındaki ilişkiler.....	9
2.3. Dünyada Sosyal Bilgiler Eğitiminin Tarihsel Gelişimi.....	11
2.4. Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitiminin Tarihsel Gelişimi.....	14
2.5.İlköğretimde Sosyal Bilgiler Dersinin ve Coğrafya’nın Önemi.....	17

2.5.1. İlköğretimde Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi.....	17
2.5.2. İlköğretimde Coğrafya Konularının Önemi.....	21
2.6. İlköğretim 6 ve 7.sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı....	29
2.6.1. Yeni Öğretim Programına Gereksinim Duyulmasının Nedenleri	29
2.6.2. Sosyal Bilgiler Dersinin Genel Amaçları.....	31
2.6.3. İlköğretimde Coğrafya Konularının Genel Amaçları.....	35
2.6.4. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Coğrafya Konularının Kazanımları.....	37
2.7.Sosyal Bilgiler Derslerinde Yeni Yaklaşımlar.....	43
2.7.1.Yapılandırmacı Yaklaşım.....	44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	54
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	54
3.3. Veri Toplama Aracı.....	55
3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi.....	56

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRETMENLERİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ.....	57
4.1.1. Cinsiyet	57
4.1.2. Mesleki Kıdem.....	57
4.1.3. Mezun Oldukları Öğrenim Kademesi	58
4.1.4. Mezun Oldukları Öğrenim Programı	59
4.1.5. Hizmet içi Eğitim.....	59
4.1.6. Mesleki Yayınları Takibi.....	60
4.1.7. Sınıf Mevcudu.....	60

4.2. ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRETMENLERİN İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER DERSİNE İLİŞKİN PROGRAM, SÜRE, UYGULAMA, YÖNTEM, DERS KİTABI, ARAÇ -GEREÇ AÇISINDAN GÖRÜŞLERİ	61
4.2.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar	61
4.2.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar	64
4.2.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar.....	66
4.2.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar.....	68
4.2.5. Beşinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar.....	70
4.2.6. Altıncı Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar.....	71
4.2.7. Yedinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar.....	74
4.2.7.1. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı Araç Gereç ile ilgili Görüşlerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından Karşılaştırılması.....	74
4.2.7.2. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı, Araç- Gereç ile ilgili Görüşlerinin Kıdem Değişkeni Açısından Karşılaştırılması	75
4.2.7.3. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı, Araç Gereç ile ilgili Görüşlerinin Mezuniyet Durumu Değişkeni Açısından Karşılaştırılması.....	77
4.2.7.4. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı, Araç Gereç ile ilgili Görüşlerinin Branş Değişkeni Açısından Karşılaştırılması.....	78
4.2.7.5. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı, Araç -Gereç ile ilgili Görüşlerinin Hizmet içi Eğitim Değişkeni Açısından Karşılaştırılması.....	79
4.2.7.6. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı, Araç Gereç ile ilgili Görüşlerinin Mesleki Yayın Değişkeni Açısından Karşılaştırılması.....	81
4.2.7.7. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı, Araç Gereç ile ilgili Görüşlerinin Sınıf Mevcudu Değişkeni Açısından Karşılaştırılması.....	82

4.3. ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRETMENLERİN, ANKETİN AÇIK UÇLU SORUSUNA VERDİĞİ CEVAPLARIN FREKANS DEĞERLERİ.....	83
--	----

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar.....	85
Öneriler.....	90
KAYNAKÇA.....	92
EKLER.....	99
ÖZGEÇMİŞ.....	108

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: 2005–2006 Yılı Sosyal Bilgiler Programının Kapsadığı Dersler ve Bu Derslerin Haftalık Ders Saatleri.....	17
Tablo 2: 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Üniteleri ve Dağılımları.....	37
Tablo 3: 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Üniteleri ve Dağılımları.....	40
Tablo 4: Öğretmen ve Öğrenci Merkezli Eğitimin Karşılaştırılması	43
Tablo 5: Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Cinsiyet Özelliklerinin Frekans ve Yüzdeler Değerleri.....	57
Tablo 6: Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Mesleki Kıdem Özelliklerine Göre Frekans ve Yüzdeler Değerleri.....	57
Tablo 7: Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Öğrenim Kademesi Özelliklerinin Frekans Ve Yüzdeler Değerleri.....	58
Tablo 8: Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Öğrenim Programı Özelliklerinin Frekans ve Yüzdeler Değerleri.....	59
Tablo 9: Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Hizmet içi Eğitim Özelliklerine Frekans ve Yüzdeler Değerleri.....	59
Tablo 10: Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Mesleki Yayınları Takip Etme Özelliklerinin Frekans Ve Yüzdeler Değerleri.....	60
Tablo 11: Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Sınıf Mevcudu Özelliklerinin Frekans Ve Yüzdeler Değerleri.....	60
Tablo 12: İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile ilgili Öğretmen Görüşleri.....	61
Tablo 13: İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersine Ayrılan Süre ile İlgili Öğretmen Görüşleri.....	64
Tablo 14: İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Bazı Uygulamalar ile ilgili Öğretmen Görüşleri.....	66

Tablo 15: İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Yöntemler ile ilgili Öğretmen Görüşleri.....	68
Tablo 16: İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Kitapları ile ilgili Öğretmen Görüşleri.....	70
Tablo 17: İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Araç-Gereçlerle ile ilgili Öğretmen Görüşleri.....	71
Tablo 18: İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı ve Araç Gereç ile ilgili Görüşlerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından Karşılaştırılması.....	74
Tablo 19: İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı, Araç- Gereç ile ilgili Görüşlerinin Kıdem Değişkeni Açısından Karşılaştırılması.....	75
Tablo 20: İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı, Araç Gereç ile ilgili Görüşlerinin Mezuniyet Durumu Değişkeni Açısından Karşılaştırılması.....	77
Tablo 21: İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı, Araç Gereç ile ilgili Görüşlerinin Branş Değişkeni Açısından Karşılaştırılması.....	78
Tablo 22: İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı, Araç -Gereç ile ilgili Görüşlerinin Hizmet içi Eğitim Değişkeni Açısından Karşılaştırılması.....	79
Tablo 23: İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı, Araç Gereç ile ilgili Görüşlerinin Mesleki Yayın Değişkeni Açısından Karşılaştırılması.....	81
Tablo 24: İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı, Araç Gereç ile ilgili Görüşlerinin Sınıf Mevcudu Değişkeni Açısından Karşılaştırılması.....	82
Tablo 25: Araştırmaya katılan öğretmenlerin, anketin açık uçlu sorusuna verdiği cevapların frekans değerleri.....	83

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Sosyal Bilimlerin Sosyal Bilgilere Katkısı.....	10
Şekil 2: Sosyal Bilgiler Öğretimde Yapısalcı Kuram Modeli.....	51

KISALTMALAR LİSTESİ

N: Denek Sayısı

p: Anlamlılık Düzeyi

S: Standart Sapma

F:Frekans

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

NCSS: National Council of Social Studies

GFL: Geography For Life

TTKB: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

—

X: Ortalama

% : Yüzde

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bilgi, insanlık tarihinin her döneminde önemli olmakla beraber, kitle iletişim araçlarının küçülttüğü dünyada en önemli etken haline gelmiştir. Bilginin kazanılmasında, kullanılmasında ve bilgi gücünün üretilmesinde en önemli görev eğitim sistemlerindedir. Eğitimin amacı sadece bilgi yüklemek değil aynı zamanda beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı ve yaratıcı kişiler yetiştirmektir. Bu amaç doğrultusunda eğitim; tarih boyunca bireylerin davranışlarını olumlu yönde etkilemede, bireyle toplum, toplumla birey arasındaki ilişkileri düzenlemede en etkin araç olmuştur.

Günümüzde ekonomik ve sosyal kalkınmanın en önemli bileşeni olan eğitim, tüm dünyada hızlı ve sürekli bir değişim içindedir. Bilgi toplumuna geçişin en önemli şartlarından birisi, bilgiye yapılacak olan yatırımdır. Bu sebeple gelişmekte olan ülkelerin gelişmesine en büyük katkı, insan kaynaklarına yapılan yatırım ve alt yapının iyileştirilmesi olacaktır. Nitelikli iş gücünün oluşturulmasının temel şartı, kişilere örgün ve yaygın eğitim kurumlarında “hayat boyu öğrenmeyi” esas alan bir yaklaşımla, uluslar arası piyasalardaki rekabet ortamına uyum sağlayabilecekleri, eğitimin her kademesinde zekâ işlevlerini geliştiren, araştırmacılığı ve yaratıcılığı ön plâna çıkaran bir eğitim verilmesiyle mümkün olacaktır (MEB, 2005). Ülkemizde 2005 yılında ilk kez uygulanmaya başlayan yapılandırmacı eğitim programı eğitimde reform sayılabilecek, bireylerin eğitim gereksinmelerini karşılamaya yönelik önemli bir adım olmuştur.

Eđitim, bir űlkenin temel dinamiklerindendir. űlkenin geleceđi için toplumun eđitilmesi kaçınılmazdır. Bilim ve teknolojideki geliřmelere paralel olarak űlkeler arasındaki geliřmiřlik farkı da hızla bűyűmektedir. Bu durum, geliřmenin itici gűcű konumundaki eđitimin anlam ve önemini bir kat daha arttırmakta ve eđitim konulu arařtırmalar ile eđitim reformlarına sűreklilik getirmektedir. űlkeler yeniçađın gerektirdiđi niteliklere sahip bir eđitim sistemi için uygun gűrdűkleri deđiřiklikleri yapmaktadırlar. Bireylerin, toplumların ve űlkelerin ayakta durabilmeleri için bu deđiřimin gerisinde kalmamaları gerekmektedir. Bu durumun űn kořulu tabi ki eđitimidir. İçinde bulunduđumuz çađın gerektirdiđi nitelikte bireylerin var olabilmesi için hem bireysel hem toplumsal çabaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu anlamda birey ve toplumun yol gűstericisi konumundaki eđitiminde çađın gerisinde kalmaması ve deđiřime ayak uydurması gereklidir (Ŗztűrk,1993:142).

Ekonomik ve teknolojik açıdan geliřmiř űlkelerde, sosyal bilimlere verilen űnem gűn geçtikçe artmaktadır. İnsanı, toplumu ve toplumsal olayları deđiřik açılardan ve bilimsel bir yaklařımla incelemeye çalıřan sosyal bilim disiplinleri, insanın ve toplumsal olayların daha iyi anlařılabilmesi bađlamında, insanođluna deđerli bilgiler sunmaktadır. Sosyal bilimlerin sunduđu bilgi ve deneyimlerin, kendini ve toplumunu tanıyan, ortak yařayabilme ve demokratik kűltűre sahip, sađlıklı bireylerin yetiřtirilebilmesi için, yeni nesillere aktarılması gerekmektedir.

İlk ve ortaűđretim kurumlarımızda cođrafya dersinde űđrenci bařarisının yeterli dűzeyde olması, űđrenciler ve dolayısıyla toplumumuzun geleceđi açısından son derece űnemlidir. Her toplumda cođrafı açıdan iyi eđitilmiř bireylere gereksinim vardır. Cođrafya eđitimi aracılıđıyla űđrenciler dűnyanın farklı ekonomilerini, kűltűrlerini, mekânlarını ve insanlarını ve onların kendileri ile olan bađlantı ve iliřkilerini anlamaya bařlarlar. Bu, gűnűműz toplumu için hayati bir bilgidir. Bűtűn űlkelerin, gűnűműz kűresel ekonomisi ile rekabet edebilmeleri, dűnyada çevrenin kalitesini garanti altına alabilmeleri ve dűnyayı paylařan farklı insanların kűltűrlerini kavrayabilmeleri vatandařlarının dűnya bilgisine bađlıdır (Geography For Life,1994).

Nitelikli bir coğrafya eğitimi öğrencilerin, yaşadığı karmaşık yapıdaki dünyayı algılamasına ve ifade etmesine, onların dünyadaki yerlerini almalarına ve farklı mekânları tanımalarına yardımcı olur.

Bu bölümde; problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıkları ve tanımlar yer almaktadır.

1.1.PROBLEM

Sürekli bir değişim içerisinde olan çeşitli ve karmaşık sorunlarla karşı karşıya bulunan insanların ve toplumların yaşamında bilimlerin önemli bir yeri vardır. Kişilerin gereksinimleri ile toplumun beklentileri arasındaki dengeyi sağlamada insanlara gerekli bilgi ve beceri ve tutumları kazandırma açısından sosyal bilimlere önemli sorumluluklar düşmektedir. İşte bu noktada en önemli görev, sosyal bilimlerin kesiştiği yer olan ve konusunu tüm dünya ve evrenden almış olan coğrafyaya düşer.

1.1.2.PROBLEM CÜMLESİ

Kilis ve Gaziantep illerinde ilköğretim okullarında 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler derslerinde coğrafya konularının öğretiminde karşılaşılan sorunlar nelerdir?

1.1.3. ALT PROBLEMLER

Araştırmaya katılan ilköğretim okullarında 2009–2010 eğitim-öğretim yılında 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler derslerine giren öğretmenlerin;

- 1) İlköğretim Sosyal bilgiler dersi öğretim programıyla ilgili görüşleri nelerdir?
- 2) İlköğretim Sosyal bilgiler dersindeki coğrafya konularının süresi ile ilgili görüşleri nelerdir?
- 3) İlköğretim Sosyal Bilgiler dersindeki bazı uygulamalar ile ilgili görüşleri nelerdir?
- 4) Sosyal bilgiler dersi coğrafya konularının öğretiminde kullandıkları yöntem ve teknikler nelerdir?
- 5) Sosyal bilgiler ders kitabındaki coğrafya konularının yeterliliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 6) Coğrafya konularının öğretiminde kullanılan araç gereçlerin kullanımı ve okullardaki mevcut durumuna ilişkin görüşleri nelerdir?

7) Sosyal bilgiler dersi öğretim programı, ders kitapları, araç gereç, süre, yöntem ve uygulamalarında; cinsiyetleri, mezun oldukları yüksek öğrenim kurumu, branşları, kıdemleri, aldıkları hizmet içi eğitim, mesleki yayınları takip etmeleri ve sınıf mevcudu açısından anlamlı bir fark var mıdır?

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırma, İlköğretim II. kademe Sosyal Bilgiler derslerindeki coğrafya konularının öğretiminde karşılaşılan sorunları tespit ederek, çözüm önerileri sunmak amacıyla yapılmıştır.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırmayla, Kilis ve Gaziantep illerinde ilköğretim okullarında okutulan, Sosyal Bilgiler dersindeki coğrafya konularının öğretiminde, öğretmenlerin fikirleri alınarak, dersin uygulanışında yaşanan güçlüklerin, ortadan kaldırılmasına, yardımcı olması bakımından önem taşımaktadır.

Bu çalışma, yıllardan beri süregelen problemler ile zamana ve şartlara göre ortaya çıkan problemlerin tespitini yapması, eksikliklerin ve hataların ne derece düzeltilebileceğine ışık tutması bakımından önem arz eder.

Geçmiş insanlık tarihi kadar eski olan coğrafya gelişmiş ülkelerde ciddi bir bilim dalı olarak ele alınıp, tüm ulusal ve uluslararası politikalar coğrafi unsurlara göre belirlenirken, ülkemizde maalesef coğrafya kavram öğretmenin ve şehir, göl, nehir ismi ezberleten bir ders olmaktan öteye gidememiştir.

Araştırmamız bir alan araştırması statüsünde olup, elde ettiğimiz bilgiler ışığında Kilis ve Gaziantep ilindeki Sosyal Bilgiler dersindeki coğrafya konularının öğretiminde var olan eksikliklerin gün yüzüne çıkması ve bu eksiklikleri gidermenin sağlanması açısından önemlidir.

1.4. VARSAYIMLAR

- 1- Araştırmada verilerin geçerlilik ve güvenilirlik derecesi yüksektir. Çünkü;
 - Anket istekli kimselere uygulanmıştır.
 - Araştırmaya katılan öğretmenler bunu gönüllü olarak yapmışlardır.
 - Uygulama sonunda anketin güvenilirliği istatistiksel yollarla saptanmıştır.
- 2-Araştırma örnekleminde, öğretmenlerin anket sorularına verdikleri cevaplarda gerçekçi oldukları varsayılmıştır.
- 3-Araştırmada belirlenen örneklemin çalışma sahasını temsil ettiği varsayılmıştır.
- 4-Anket yoluyla toplanan verilerin 6 ve 7.sınıflarda sosyal bilgiler programındaki coğrafya konularının genel amaçları, eğitim durumu ve değerlendirme sürecindeki mevcut durumu ve karşılaşılan sorunları ortaya koyacak niteliktedir.
- 5-Araştırmada kullanılan ölçekteki maddelerin tespiti için başvurulmuş uzman görüşleri yeterlidir.

1.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

- 1- Araştırma süresi,2009–2010 eğitim-öğretim yılı ile sınırlandırılmıştır.
- 2- Araştırma, Kilis ve Gaziantep illerindeki ilköğretim okullarında görevli Sosyal bilgiler öğretmenleriyle sınırlandırılmıştır.
- 3- Araştırma, anket sorularına verilen cevaplarla sınırlandırılmıştır.

1.6. TANIMLAR

Eğitim: Eğitim genel anlamda bireyde davranış değiştirme süreci, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Demirel,1993:36).

Öğretim Programı: Bir okulu bitirmek veya bir alanda uzmanlaşmak için okunması gereken ders konularını kapsayan plan, müfredat programı(Büyükkarcı, 2003:1).

İlköğretim: 6–14 yaş grubundaki öğrencilere temel becerileri kazandırarak onları hayata ve bir sonraki eğitim kurumlarına hazırlayan eğitim devresi (Fidan ve Erden, 1994:212).

Sosyal Bilimler: Bilimsel bir tutumla toplumların incelendiği disiplinlerdir; ilgilendiği esas konu, gruplar içinde oluşan insan etkinliğidir; amaç beşeri anlayışın gelişmesidir (Köstüklü, 1998: 9).

Sosyal Bilgiler: İlköğretim okullarında uygulanan, genel olarak amacı iyi ve sorumlu vatandaşlar yetiştirmek olan, sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak öğrencilere sosyal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutumların ve demokrasi, vatan, millet, aile sevgisi, doğa sevgisi gibi değerlerin kazandırılmaya çalışıldığı bir çalışma alanı olarak tanımlanabilir (Meydan 2001: 12).

Coğrafya: Çağdaş anlamda coğrafya; gezi-gözlem (seyahat-müşadere), akıl yürütme (tümevarım ve tümdengelim), anket ve mülakat gibi araştırma yöntemleri ile dağılışı, bağlantı ve sebep-sonuç gibi ilkeleri (temel görüşler) uygulayan; Fen Bilimleri ile Sosyal Bilimler arasındaki bağlantıyı kuran pozitif(müspet) bir ilim adıdır (Doğanay,1994:8).

Yapılandırmacı Öğrenme: Öğrencilerin, geleneksel öğretim modelinin aksine, eğitim-öğretime aktif bir biçimde katılarak eski bilgilerinin üstüne yeni bilgileri yapılandırmaları süreci olarak tanımlanır. Bu yaklaşımda öğretmen öğrencinin mevcut fikir ve bilgilerini geliştirmeye yardım eder. Bu yaklaşımda öğretmen ve öğrenci sorumluluklarını paylaşır. Bu yaklaşımda bir öğretmen için en iyi yol, öğrencinin konu hakkında ne bildiğini değerlendirmek ve buradan başlamaktır (Şimşek,2007:17).

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ

2.1. SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN TANIMI VE ÖNEMİ

Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi. Sosyal Bilgiler dersi, demokratik değerleri benimsemiş vatandaşlar olarak öğrencilerin içinde yaşadığı topluma uyum sağlamalarını ve öğrencilere bu bilgi birikimini yaşama geçirebilecek donanımlar kazandırmayı amaçlamaktadır (MEB,2005:51).

Sosyal bilgiler dersi toplumsal yaşamla çok yakından ilgilidir. Özellikle içinde yaşadığımız yakın ve uzak çevrenin geçmişi, bugünü ve geleceği ile yakından tanıma olanağı bulunur. Bu derste çocuk, toplumsal sorunlarla karşı karşıya bırakılır ve kendisinin toplumsal yaşamla kaynaşması sağlanır. Sönmez(1998) Sosyal bilgileri “Toplumsal gerçekle kanıtlanmaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonucunda elde edilen dirik bilgiler” şeklinde ifade etmiştir (Sönmez,1998:2).

Sosyal bilgileri oluşturan disiplinler (tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk) yeni ilköğretim sosyal bilgiler programında açıkça ifade edilmektedir ve dersin tanımında da yer almaktadır. Sosyal bilgiler, bir yandan öğrencilere içinde yaşadığı yurt ve dünyayı tanıtarak onlar hakkındaki anlayışlarını genişletmek amacıyla, toplumsal görüşlerin gelişmesini sağlarken diğer yandan bireyin kendisine, çevresine, yasalara ya da devlete karşı ödev ve sorumluluklarının neler olduğunu ve çevresine etkin bir şekilde nasıl uyum sağlayabileceğini de öğretmeyi

amaçlar. Demokratik yaşamın değeri de ancak bu amacın gerçekleşmesiyle anlaşılabilir. Öğrenciler bu dersle demokratik yaşamın gereklerini ve önemini daha iyi kavrayabilirler. Kısaca belirtmek gerekirse sosyal bilgiler dersinin en önemli amacı toplumsal kişilik kazandırmaktır. Sosyal bilgiler dersi, çocuğun içinde bulunduğu sosyal çevreyle çok yakından ilgilidir. Birey bu dersle geçmiş, geleceği ve içinde bulunduğu durumları, sorumluluklarının ve ödevlerinin ne olduğunu daha iyi kavrayacaktır.

Dewey' in de belirttiği gibi, sosyal bilgiler dersiyle; çocuğa uygarlığı, kültürü ve demokrasiyi tanıtır ve sevdirmek ve gençleri etkili bir yurttaş olarak yetiştirmek mümkün olabilecektir (Binbaşıoğlu,1981:45).

Sosyal bilgiler; ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel beceri, tutum ve değerlerin kazanıldığı bir çalışma alanıdır (Erden, Tarihsiz:8). Ayrıca sosyal bilgiler, bireyin hayatında karşısına çıkacak olan çeşitli sorulara en uygun cevabı verebilmesi için bireyi hayata hazırlamayı, ona hayatın içinden olaylarla bu olaylardan nasıl ders alması gerektiğini, sosyal insan ve vatandaş olarak görev ve sorumluluklarını hatırlatır, öğretir (Savaş,Ünüvar,1999:1).

Barr, Barth ve Shermis, sosyal bilgiler öğretimine rehberlik eden üç yaklaşımdan söz etmektedir. Bunlar şöyle özetlenebilir:

— Vatandaşlık bilgisini aktarma olarak sosyal bilgiler: Bu yaklaşıma göre sosyal bilgiler öğrencilere kültürel mirası aktararak onları iyi bir vatandaş olarak yetiştirmeyi amaçlar.

— Sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler: Bu yaklaşımda iyi vatandaş yetiştirmek için öğrencilere sosyal bilimlerle ilgili disiplinlerdeki bilgi, beceri ve değerler kazandırılmalıdır.

—Yansıtıcı inceleme alanı olarak sosyal bilgiler: Bu yaklaşıma göre sosyal bilgiler öğretiminin amacı öğrencilerin bireysel ve toplumsal problemleri tanımlama analiz etme ve karar verme süreçlerini geliştirmektir (Barth, Demirtaş, 1997:8–9).

2.2. SOSYAL BİLGİLER VE SOSYAL BİLİMLER ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Sosyal Bilimler ile Sosyal Bilgiler arasında kesin bir ayırım yapmak mümkün değilse de, eğitim ve öğretim açısından her iki kavram farklı olarak ele alınmakta olup, amaç, metot ve içerik bakımından farklı özelliklere sahiptirler.

Sosyal Bilimler, insan davranışlarını çeşitli yönlerden, nesnel bir yaklaşımla inceleyen alanlardan oluşmaktadır. Buna bağlı olarak da, Sosyal Bilimlerin içeriği, kendi aralarında bağlantılı ve karmaşık birçok sosyal insan yaşantılarından türetilmiştir. Sosyal bilimlerle uğraşan ve sosyal ilişkileri, zaman ve mekân içinde inceleyen kişilere sosyal bilimci adı verilir. Sosyal bilimcilerin esas işi, toplumlarla ilgili yeni bilgi ve fikirler üretmektir. Bunun yanında, toplumda iyi vatandaşlar yetişebilmesi için, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki öğrencilere verilecek, bir dizi önemli bilgiyle de ilgilenirler. Sosyal Bilgiler ise, gerçekte eğitim alanının yarattığı bir kavramdır. Bu disiplinler arası alan, Sosyal Bilimler alanındaki kuramsal ve bilimsel gelişmelerin eğitim süreci içinde ele alınarak, bireyin toplum içinde gelişmesini, yetiştirilmesini amaçlar. Sosyal Bilgiler, bu yüzden bir okul öğretim programı olup, ilköğretim basamağında, sosyal davranış bilgilerine ağırlık veren bir ders durumundadır. Sosyal Bilgiler alanında çalışan kişiye de sosyal bilgiler eğitimcisi denilir.

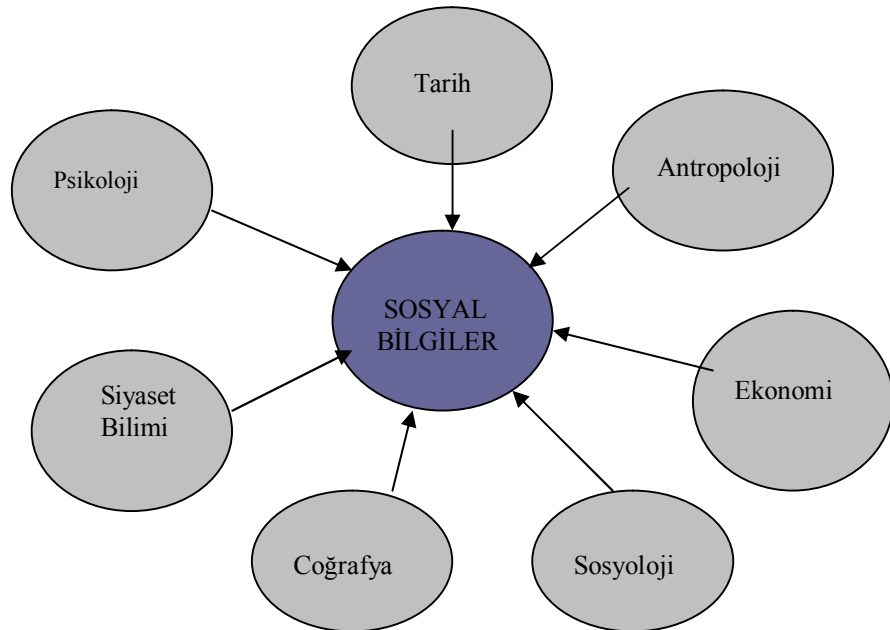
Sosyal Bilgiler, konu ve temaların öğretilmesinde, Sosyal Bilimlerden daha çok kullanılır ve özellikle vatandaşlık eğitimine ağırlık vererek, ilköğretim çağında gerçekleştirilir. Sosyal Bilgiler kapsamında ağırlık, disiplinler arası ve bütünleştirilmiş bir eğitim programı yoluyla vatandaşlık kavramının geliştirilmesine verilmiştir. Sosyal Bilimler ise ayrı ayrı disiplinler olarak öğretilir ve öğretim, ortaöğretim (lise) ve üniversitelerde gerçekleştirilir.

Sosyal Bilimler, insan ilişkilerini incelerken, Sosyal Bilgiler, bir okul eğitim programı olup, demokratik düzende vatandaşlık eğitimi programının bir bölümü olarak, insan ilişkileri konusu üzerinde durmaktadır. Bundan da anlaşılacağı gibi, Sosyal Bilgilerin temelini Sosyal Bilimler oluşturmaktadır.

Program yönünden Sosyal Bilgiler kavramı ise, Sosyal Bilimlerden alınan muhtevaya dayanarak oluşturulan üniteleri ihtiva eden programı belirtmek için kullanılmaktadır. Kısacası, Sosyal Bilgiler, öğretim amacıyla Sosyal Bilimlerden seçilmiş ve basitleştirilerek düzenlenmiş konulardır. (www.sosyalprojem.com).

Sosyal bilimler içerisinde tarih, coğrafya, hukuk, ekonomi, psikoloji, sosyoloji, antropoloji, filoloji, eğitim vb. gibi toplum yaşamına dönük bilim dalları yer almaktadır. Sözü edilen bilim dallarının konu alanlarına bakıldığında organik bir bağla birbirlerine bağlı oldukları görülmektedir. Sosyal bilgiler dersi, bireyi sosyal yaşamda etkin, verimli, sorumlu ve kendi kendine yaşam sorunlarına karşı meydan okuyan bir modern insan olarak yetiştirmeyi hedefleyen disiplinler arası bir programdır (Duman,İkiel,2002:254).

Sosyal bilgiler dersi sosyal bilimlerin ortak bir bileşkesi olarak ele alınır. Bunun nedeni, sosyal bilgiler dersinde olgular bir bütün içinde verilmelidir; çünkü insan her türlü olguyu parça parça değil bir bütün içinde görür ve daha kolay öğrenir. Bu nedenle ilköğretimde çocuk toplumsallaşırken, her bilim dalıyla ilgili ilke ve genellemeler ayrı bir ders olarak değil, onların ortak noktaları bulunup birleştirilerek sunulmalıdır. Bütünü görüp anlamak ve ona uygun yaşamak daha kolaydır. Bu ilke ilköğretim çağındaki öğrencinin gelişim ve öğrenme ilkesine de uygundur(Sönmez,1998:3-4)

Şekil 1. Sosyal Bilimlerin Sosyal Bilgilere Katkısı(Kaynak: Öztürk ve diğerleri, 2006:39)

Sosyal bilimlere ait akademik disiplinler, sosyal bilgilerin yapı taşlarıdır. Sosyal bilimlere ait olgular, bilgiler, kavramlar, genellemeler büyük ölçüde onun içeriğini meydana getirmektedir. Ayrıca, özellikle “sosyal bilim” ve “yansıtıcı araştırma - inceleme” yaklaşımlarına dayalı sosyal bilgiler öğretme - öğrenme süreçlerinde sosyal bilimlere özgü yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Öğrencilerden sosyal bilgiler derslerinde her şeyden önce olgusal bilgileri edinmeleri beklenmektedir. Problem çözebilme bakımından bu olguları öğrenmeleri büyük bir önem taşımaktadır. Farklı sosyal bilimcilerin günlük çalışmalarında kullandıkları araştırma/problem çözme ve bilgi üretme süreçleri, öğrencileri olgusal öğrenmeden çok daha zengin bir bireysel donanıma sahip bilmektedir. Bu bakımdan sosyal bilimcilerin kullandıkları süreçleri öğrenme ve uygulama, hatırlamaya dayalı öğrenmenin tamamlayıcısıdır (Öztürk ve diğerleri,2006:38).

2.3. DÜNYADA SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİ

Sosyal Bilgiler eğitiminin ne zaman ve nerede başladığı kesin olarak bilinmemektedir. Yalnız, insanoğlu var olduğu andan itibaren, hem fen, hem de, Sosyal Bilimler eğitimi başlamıştır denilebilir. Çünkü insan, doğal ve toplumsal bir ortamda doğar, büyür, gelişir, yaşlanır ve ölür. Bu süreç içinde ona en azından yiyecek bulmak yemek, içmek, giyinmek, kendini savunmak gibi etkinliklerle ilgili bilgi, beceri ve duygular kazandırılır. Eğer bu olmazsa kişi hayatını sürdüremez. Tüm bu etkinlikler doğada ve bir toplum içinde olmaktadır. İnsan yaşamak için hem doğanın, hem de toplumun bazı ilkelerini öğrenmek zorundadır. Durum böyle ele alınınca, " Sosyal Bilimler insanoğlunun yaşamı kadar eskidir" tezi ileri sürülebilir. Sosyal Bilgiler de, Sosyal Bilimlerin yalınlaşmış hali olduğuna göre, onun da, insanoğlu tarafından, bir ders olarak yapılandırılmamış olsa bile, yine insanlık kadar eski olduğu ifade edilebilir. (Dönmez,2003:31–41).

Yapılan çalışmalara göre ilk ve en eski yerleşik toplum olan Sümerlerde (MÖ.10 bin–4 bin) okul vardır. Okulda, okuma-yazma, matematik, geometri, astronomi dersleri okutulmuş; ilk harita, ilkyazı ve Sümerce’ den Samice’ ye ilk

sözlük onlar tarafından hazırlanmıştır; fakat elde edilen bilgi ve belgelerde sosyal bilimlerle ilgili hiçbir ders adına rastlanmamıştır.

Böyle olmakla birlikte, devlet düzeninin, toplumsal yaşamı düzenleyen kuralların da öğretilmiş olacağı savunulabilir. Çünkü tabletlerde hangi mala karşı ne kadar başka bir maldan verileceği, suç işleyenlerin hangi cezalara çarptırılacağı hususlarına yer verilmiştir (Sönmez,1998:7).

Tarihte ilk kez İsrail devleti çocuklarına ulusal tarih ve yurttaşlık bilgisi dersleri okutturmuş; Antik Roma'da ise Trivial okullarında okuma, yazma, hesap ve hukuk; gramer okullarında mitoloji, tarih, coğrafya, hukuk, aritmetik, geometri ve felsefe dersler verilmiştir. Eski çağdaki eğitim sisteminde okutulan tarih(Çin, İsrail, Roma),coğrafya(Roma),yurttaşlık(İsrail),ve hukuk(Roma) derslerinin doğrudan sosyal bilimlerle ilgili olduğu söylenebilir. Ortaçağda ise programda din dersleri baskın hale gelmiş, fen ve sosyal bilimlerle ilgili yukarıda belirtilen dersler dini içeriklerle donatılmıştır. Sosyal bilimlerle ilgili tarih, coğrafya, hukuk gibi dersler, Rönesans ve reform döneminde, yeni ve yakın çağlarda isim olarak değişmemiş; fakat içerik açısından dinin etkisinden kurtarılmaya çalışılmıştır. İlk kez “Sosyal Bilgiler” adı altında ilk ve ortaokullarda bir dersin okutulmasını Fransız düşünürü Condercet(1743–1794) savunmuştur (Binbaşlıoğlu,1982:96).

18. Yüzyılın sonlarına doğru Amerika Birleşik Devletleri'nde ulusal toplum anlayışını oluşturmak üzere Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi konularından oluşan bir tür sosyal bilgiler dersi içeriğinin oluşturulması kararlaştırılmıştır. Sosyal Bilgiler (Social Studies) terimi de ilk kez 1916'da Amerika Birleşik Devletleri'nde kullanılmaya başlanmıştır. İlk defa sosyal bilgiler programı 1892 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde hazırlanmıştır. Hazırlanan program, toplumsal, siyasal yaşamın değişmesi, bilim ve teknolojiadaki gelişmeler, öğretme ve öğrenme anlayışındaki yeniliklerle zaman içerisinde değişiklikler göstermiştir.(Sözer,1998:8-9)

Dünyada sosyal bilgiler eğitimi, ABD'nin 1800'lü yılların sonları ile XX. yüzyılın başlarında yaşadığı sosyal, ekonomik, kültürel vb. alanlardaki büyük dönüşümün doğurduğu sorunlara çözüm arama kaygısından doğmuştur.

1916 yılında, The-National Education Association Commission okul programındaki sosyal eğitim ve öğretim konularını tanımlamak için resmen "sosyal bilgiler" terimini kabul etmektedir (Öztürk,Otluoğlu,2005:13).

ABD'de, 1930'lu ve 40'lı yıllarda yeniden kurmacılık akımını ve çocuk merkezli eğitim yaklaşımını benimseyen eğitimciler, bu yaklaşımın sosyal bilgiler programının geliştirilmesine önemli ölçüde katkıda sağladığını belirtmişlerdir. 1940'lı ve 50'li yıllarda sosyal bilgiler programlarında tarih ve coğrafya dersleri önemli bir ağırlığa sahip olmuştur. 1960'lı yılların başından 1970'lerin ortasına kadar sosyal bilgiler dersine ağır eleştiriler yöneltildi ve bunların sonucunda "yeni sosyal bilgiler" adı altında bir reform hareketi başlatıldı. Bu hareketin sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde tarih ve coğrafya bilgilerinin ağırlığı azaltıldı. Buna karşılık, sosyoloji, antropoloji, ekonomi, siyaset bilimi ve sosyal psikolojiye ağırlık verildi (Öztürk ,2005: 14).

Dünyada Sosyal Bilgilerin anlamı ile ilgili çeşitli tanımlar yapılmıştır. Fakat bu konuda son noktayı ABD'deki, NCSS Amerikan Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi(National Council for the Social Studies)1992 yılında yaptığı Sosyal Bilgilerin tanımıyla ortaya koymuştur. "Sosyal Bilgiler, sosyal ve beşerî bilimleri vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla kaynaştıran bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde Sosyal Bilgiler; antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyolojinin yanı sıra beşerî bilimler, matematik ve doğa bilimlerinden kendine mal ettiği içerik üzerinde sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma sağlar. Sosyal Bilgilerin öncelikli amacı, karşılıklı olarak birbirine bağlı bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumda, genç insanlara bilgiye dayalı ve mantıklı karar alabilme yeteneklerini geliştirmede yardımcı olmaktır." (Öztürk ,2006 :24).

ABD' de Ulusal Bilim Vakfı tarafından yapılan araştırmalar "Yeni Sosyal Bilgiler" uygulamasının başarısız olduğunu göstermiştir. Bunun üzerine 1980'li yıllarda "temele dönme" hareketiyle birlikte sosyal bilgiler öğretiminde yine geleneksel yaklaşım benimsenmeye başlanmıştır. Sosyal bilgiler, ABD' de doğmuş ve gelişmiş bir öğretim yaklaşımı olmakla birlikte, bu ülkenin eğitim sisteminden etkilenen başka ülkelerde de benimsenmiştir. Bunlar arasında Türkiye, Japonya ve Güney Kore gibi ülkeler de bulunmaktadır (Erden, Tarihsiz:6).

2.4. TÜRKİYE'DE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİ

M. Ö. 4-5 bin yıllarında Orta Asya'da yaşayan eski Türklerde bugünkü anlamda düzenli bilgiler veren okullar, yani belli bir eğitim örgütü yoktu. Çocukların eğitimi ailelerin üzerinde idi. Ailede baba oğluna, annede kızına günlük yaşam için pratik bilgi veriyorlar ve beceriler kazandırıyorlardı. Bu nedenle, bunlarda belli bir ders söz konusu olamazdı, fakat anlaşılıyor ki eski Türklerde eğitimin amacı, genç kuşakların, fiziksel ve toplumsal yaşama pratik biçimde uyumunu sağlamaktır.

Bu da aile eğitimi içinde örneklerden yararlanılarak veriliyordu. Bu durumun ilk çağ hatta daha sonralarına kadar devam ettiği sanılıyor (Binbaşıoğlu,1982:2).

Türk Eğitim tarihinde, Türklerin İslamiyeti kabul edişlerinden önce toplumsal yaşamla ilgili bir takım bilgi ve kurallarla, gelenek-görenekler çocuk ve gençlere öğretilmeye çalışılmıştır. İslamiyet'in kabul edilışinden sonra da daha çok islam dinini temel alan konuların kazandırılması yoluna gidilmiş; Osmanlılarda, özellikle sıbyan mektepleri ve medreselerde din temeline dayalı bilgiler programda ağırlık taşıırken, Sosyal Bilimler içinde yer alan kimi dersler, kurumların öğretim düzeylerine uygun bir biçimde belirli saat ve sürelerde okutulmuştur. Bu durumun genel olarak Cumhuriyet dönemine dek sürdüğü görülür. (Can ve diğeri,1998:9)

Osmanlı döneminde sosyal bilgilerin kapsamına giren dersler ilk olarak II. Abdülhamit zamanında, dönemin ilköğretim kurumları programlarına girmiştir. İlk başlarda sadece tarih ve coğrafya dersleri verilirken ilköğretim süresinin altı yıla çıkarılmasıyla daha önce okutulan tarih ve coğrafya derslerine ek olarak bugünkü vatandaşlık ve insan hakları dersi kapsamındaki bazı dersler de programa alınmıştır(Öztürk,Dursun,2004:73).

Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde ilköğretimle ilgili olarak 1926, 1930, 1932, 1936, 1948, 1962, 1968, 1989, 1993, 1997, 2004 yıllarında yapılan değışikliklere koşut olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi programlarında da bir takım düzenlemelere gidilmiştir. Ancak, disiplinler arası bir ders olarak Sosyal Bilgiler ilk kez 1960'lı yıllarda benimsenmiştir. Bu tarih öncesinde gerek Osmanlı Devletinde gerekse Cumhuriyet Döneminde bu dersin kapsamına giren disiplinler, ilköğretim düzeyinde ayrı dersler olarak okutulmuştur.

1926 İlkokul Programında, “ ilkokulun temel amacı, genç kuşağın çevresine etkin bir biçimde uyumunu sağlamak üzere iyi vatandaşlar yetiştirmektir.” ilkesi temel alınmıştır. Tek disiplinli program desenine uygun olarak Tarih, Coğrafya ve Yurt Bilgisi derslerine dördüncü ve beşinci sınıfta altı saat ayrılmıştır. Türkiye’de ilk defa 1952 yılında “ İlk öğretmen Okulları Programı’ a Tarih, Coğrafya ve Yurt Bilgisi derslerinin yerine konulmuş, aynı yıl toplanan Beşinci Milli Eğitim Şurası’nda da ilk ve orta dereceli okullarda okutulması kararlaştırılmıştır(Yaşar,2005:335).

Sosyal Bilgiler öğretim programlarında, Sosyal Bilimler alanındaki kavram ve yöntemlere dayalı disiplinler arası bir yapı benimsenmiştir. Geleneksel tümdengelim ve anlatım, öğretim yönteminin yerini tümevarım ve araştırma yöntemi almıştır. Öğrenciler bilginin pozitif alıcısı olmaktan çıkartılarak bilgiyi aktif olarak elde eden eleştirel düşünme becerisine sahip bireyler olarak yetiştirilmek istenmiştir(Erden,1998:6).

Sosyal Bilgiler dersinin ilkokullardaki bu değişiklik ve gelişmelerden sonra, 20 Temmuz 1970 gün ve 4196 sayılı Bakanlık oluru ile ortaokul Sosyal Bilgiler taslak programının 1970–1971 öğretim yılında her ilde seçilecek pilot okullarda uygulanması ve bu uygulamanın kademeli olarak ileriki yıllarda da uygulanması görüşüne varıldı. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi dokuzuncu Milli Eğitim Şurası kararları gereğince temel eğitim amaçlarına uygun olarak 4.,5.,6.,7. ve 8.sınıflar Sosyal Bilgiler programını geliştirerek 15.11.1974 tarihli 459 sayılı kurul kararıyla uygulamaya koymuştur.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu, ikinci kademe Sosyal Bilgiler programının 1975–1976 öğretim yılından itibaren tüm yurt genelinde uygulamaya geçilmesi, birinci kademe Sosyal Bilgiler programının ise 11.05.1974 tarih ve 326 sayılı kurul kararıyla kabul edilen Sosyal Bilgiler 4 ve 5. sınıf ders kitaplarının üç yıl süre boyunca okutulacak olması sebebiyle 1977–1978 öğretim yılından itibaren uygulamaya başlamasını uygun bulmuştur. Daha sonra İlkokul Sosyal Bilgiler programı yeniden gözden geçirilerek değiştirilmiş ve geliştirilmiş haliyle 1990–1991 öğretim yılında uygulamaya konulmuştur.

Sosyal Bilgiler ders programının uygulama planı, dokuzuncu Milli Eğitim Şurası'nda şöyle ifade edilmiştir:” İlkokulların 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler programı ile ortaokul Sosyal Bilgiler programının temel eğitimin amaçlarına uygun olarak kaynaştırılmış bir bütün teşkil edecek şekilde yeniden düzenlenmesiyle ilgili çalışmalar sürdürülecektir.

Bu maksatla hazırlanmış olan program taslağı tebliğler dergisinde yayımlanacak ve yeni programa göre 4,5,6 ve 7. sınıflar için yarışma açma veya komisyon kurma yoluyla bakanlıkça tek kitap yazdırılacaktır” (MEB,1991:153).

Ortaokullarda okutulmakta olan Sosyal Bilgiler dersi, Talim ve Terbiye Kurulunun 26.04.1985 tarih ve 64 sayılı kararıyla kaldırılmıştır. Sosyal Bilgiler dersi 1985–1986 öğretim yılından itibaren “ Milli Tarih”, “ Milli Coğrafya” ve “Vatandaşlık Bilgileri” adı altında üç derse ayrılıp bu dersler adı altında okutulmuştur.1997–1998 öğretim yılında tekrar ilköğretim okullarının 6 ve 7. sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi uygulamasına geçilmiştir (Güngördü,2001:132).

2004 Sosyal Bilgiler Öğretimi programının, Sosyal Bilgiler öğretimine önemli katkılar sağlaması beklenmektedir. Eğer sürekli değerlendirmeler sonucu gerekli iyileştirmeler yapılırsa, programın işlevselliği artırılabilir. Aksi halde, uygulamada karşılaşılabilecek sorunlar nedeniyle program başarısız olabilir. Şurası bir gerçektir ki yeni bir program hazırlama, hem zor ve zahmetli, hem de masraflı ve yoğun insan gücü gerektiren bir süreçtir. Kuşkusuz, bu süreçte, ülkenin var olan insan gücü ve insan gücü dışı kaynaklarının akıllıca kullanılması büyük önem arz etmektedir (Yaşar,2005:341).

Cumhuriyetten günümüze kadar program geliştirme çalışmaları süre gelmiştir. Son olarak 6., 7. ve 8. sınıf sosyal bilgiler programının pilot uygulaması 2005-2006 öğretim yılında 9 il ve 120 ilköğretim okulunda yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu'nun 07.08.2006 tarih ve 333 sayılı “İlköğretim Sosyal Bilgiler (6 ve 7. Sınıflar) Dersi Öğretim Programında Değişiklik Yapılması” kararı ile 2006–2007 öğretim yılında önce altıncı sınıflarda uygulanmaya başlanmıştır. Daha sonraki yıllarda kademeli olarak yedinci ve sekizinci sınıflarda da uygulamaya geçmiştir. Bu programın haftalık ders saati Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo1: 2005–2006 Yılı Sosyal Bilgiler Programının Kapsadığı Dersler ve Bu Derslerin Haftalık Ders Saatleri(MEB, 2005:7)

DERSLER	SINIFLAR		
	VI	VII	VIII
SOSYAL BİLGİLER	3	3	-
VATANDAŞLIK VE İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ	-	1	1
T.C.İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2

2.5. İLKÖĞRETİMDE SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN VE COĞRAFYA KONULARININ YERİ VE ÖNEMİ

2.5.1. İLKÖĞRETİMDE SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN YERİ VE ÖNEMİ

İnsanlar biyolojik bir varlık olarak dünyaya gelirler. Yeni doğan bir bebeğin ağlama, kavrama, emme gibi çok basit davranışlar vardır. Bebek sahip olduğu davranışlarla ve çevresindeki kişilerin yardımıyla beslenme, korunma gibi en temel ihtiyaçlarını karşılar. Temel ihtiyacını belirtmek için tek yapabileceği ağlamak olan bebek, duyu organlarının ve sinir sisteminin gelişmesiyle birlikte hızla çevresiyle etkileşim kurmaya başlar. Önce aile bireylerini tanır. Sonra akrabalarını, komşularını, arkadaşlarını tanır, onlarla iletişim kurmaya çalışır. Çocuk büyüdükçe ihtiyaçları ve bunları karşılama yolları da çeşitlenir. Çevresindeki kişileri sevmek, onlar tarafından sevmek, bir gruba ait olmak ister. Bunları elde etmek için yaşadığı toplumun bazı kuralları vardır ve buna uymak zorundadır (Erden, 1998:4).

Çocuğun zihinsel gelişimi tündengelimden tümevarıma doğrudur. Çocuk bütün olarak algılar ve onu anlamaya çalışır. Parçalara, ayrıntılara bu yaşlarda gidemez. Daha sonraki yaşlarda ayrıntılara inebilir. Baskın olan tündengelim olduğu için kazandırılacak davranışlar parça parça değil; tersine bir bütünlük içinde verilmelidir. Bu durum onun diğer akıl yürütme yollarını da öğrenmesini sağlayabilir. Yaşam bir bütündür ve çocuk tarafından somut

işlemler döneminde parça parça algılanamaz. İlköğretim döneminde çocuk, günlük yaşamda karşılaştığı sorunları bir bütünlük içinde çözmeye çalışır (Sönmez,1999:4).

Sosyal bilgiler dersi, çocuğun yakın çevresini tanımasına, yurt sevgisini kuvvetlendirmesine, duyu organlarını keskinleştirmesine, olayların nedenlerini anlama ve araştırma yeteneğinin gelişmesinde yardım eder. Sosyal bilgiler dersinde çocuk içinde yaşadığı yakın ve uzak toplumsal çevresini, geçmişi, bugünü ve geleceği ile yakından tanıma imkânı bulur. Çocuğun toplumsal kişiliğinin oluşturulmasında ve geliştirilmesinde bu dersin önemli bir işlevi vardır (Can ve diğerleri, 1998 :11).

Eğitim kurumlarının en önemli işlevlerinden biri çocuğu iyi bir vatandaş olarak yetiştirmektir. Eğitim kurumlarının bu işlevi, çocuğun toplumsallaşmasını, içinde yaşadığı toplumun kültürünü, tarihini, kurumları tanımasını sağlayarak; toplumdaki rollerinin gerektirdiği davranışları, toplumun kendisine sağladığı olanakları ve bunlardan yararlanma yollarını kazandırarak yerine getirir. Eğitim kurumları bu işlevi yerine getirerek hem bireyin mutlu ve üretken olmasını hem de toplumun sürekliliğini sağlar. Ülkemizde, öğrencilere tüm bu bilgi ve becerilerin önemli bir kısmı, ilköğretim kurumlarında, ilk üç yıl Hayat Bilgisi, 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda sosyal bilgiler dersi yoluyla kazandırılmaya çalışılır (Erden,Tarihsiz :4-5).

Sosyal Bilgiler hayatın kendisi olduğu için sorunun kaynağı ve çözüm yolu da yine kendi içinde aranır. Soyut kavramlardan oluşan bu dersin içeriğini kolay anlaşılabilmesi için gerçek yaşamdan ve yakın çevreden örnekler oluşturmaktadır. Bu özelliğinden dolayı Sosyal Bilgiler, bireyleri ilkokuldan itibaren hayata hazırlar. Tutum ve beceriler, kavramlar ve bakış açıları, etkili vatandaş olmak için kazanılan bilgiler gibi hayat felsefesini oluşturan öğeleri öğrencilere aşılacak Sosyal Bilgiler dersiyle gerçekleşir (Kabapınar,2002:3-5).

Eğitim kurumları, çocuğu etkili bir vatandaş olarak yetiştirme işlevini çocuğun içinde yaşadığı toplumun kültürünü, değerlerini, ilkelerini, tarihini, kurumlarını tanıması sağlayarak yapmaktadır. Bunu yaparken de her şeyden önce bireyin kendini tanımasını, ilgi ve yeteneklerini tanıması, kendi gücünün farkına varması gibi birçok özelliğini fark edebilmesiyle başlar.

Aynı zamanda içinde yaşadığı toplumda gerekli becerileri kazanmak için Sosyal Bilgiler dersinden yararlanmaktadır (Özdoğan,2008:14).

İlköğretimde temel derslerden biri olan Sosyal Bilgiler, ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır. Gerek dünyada, gerekse ülkemizde örgün eğitim kurumları aracılığıyla demokratik bir toplum için etkin yurttaşlar/ bireyler yetiştirme görevi, büyük ölçüde sosyal bilgiler öğretim programlarına yüklenmiştir. Böylece sosyal bilgiler öğretimi, bir toplumun, ulusal ve/veya demokratik tutum ve değerlere, problem çözme ve karar alma becerilerine sahip, üretken ve katılımcı bireylerden oluşup oluşmaması konusunda belirleyici bir alan haline gelmiştir (Erden, tarihsiz:8).

Sosyal Bilgiler dersi içerik olarak bireylerin sosyal ve kültürel yaşantılar edinmeleri, bu konuda birikim ve deneyim sahibi olmaları için de en uygun derstir. Çünkü bu derste öğrenciler, bir yandan içinde yaşadıkları toplumun geçmişini ve bugününü öğrenirken, diğer yandan da diğer toplumlar hakkında bilgi edinirler. Böylesine kapsamlı bir içerik onlara, insanlığın yüzyıllardan beri oluşturduğu zengin ve kültürel deneyimi tanıma fırsatı verir (Öztürk-Otluoğlu, 2002: 40).

Sosyal bilgiler, toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağlantı kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen bilgiler olarak tanımlanabilir. Sosyal Bilgiler, tüm sosyal bilimlerin kesiştiği bir alan olarak düşünülebilir. Bu yönüyle Sosyal Bilgiler, disiplinler arası bir alan olarak ele alınabilir. Çünkü toplumsal yaşamı düzenleyen tüm ilke ve genellemeler bu alanın konusu olabilir. Bu işlevi ile Sosyal Bilgiler dersi, bireyin sahip olduğu çevreyi ve toplumu tanımasını, karşılaştığı problemleri çözmesini ve iyi bir vatandaş olmasını sağlayacak bilgi, beceri ve genel kültürü kazandırmakla yükümlüdür. Bu ders, özellikle bireyin yurttaşlık bilincinin gelişimine yöneliktir. Yakın çevresi ve diğer insanlarla uyumlu ilişkiler kurabilen, ülkesini ve memleketini seven, onu koruyan yurttaşlar yetiştirmede önemli bir yere sahiptir. Ayrıca Sosyal Bilgiler dersi, bir yandan bireylere geçmişle ilgili bilgiler vererek bugünü daha iyi anlamalarını sağlarken diğer yandan geleceğini daha iyi planlaması için olanak sunar. Bunu

yaparken toplumda ve ileriki yaşamda karşılaşılabilecekleri problemleri rahatlıkla çözebilmeleri için bireyleri gerekli olan bilgi ve beceriler ile donatır. Bu davranışları küçük yaşlarda kazandırmak gereklidir.

Bu ise, okulun bir toplum merkezi haline dönüşmesi ile mümkün olabilir. Burada eğitim, yaşamdan Sosyal Bilgiler, toplumun ülkülerini çocuğa kazandırdığı bir derstir. Yarının politikasına yön verecek olan fikirler, daha çok Sosyal Bilgiler dersinde kazandırılır. Biz, 1923'te Atatürk'ün önderliği ile Cumhuriyet yönetimini seçtiğimiz tarihten beri demokratik bir hayat sürüyoruz. Bunu bugün biraz daha geliştirme çabası içindeyiz. Bu da her şeyden önce bilgi ile, iyi vatandaş özelliklerini kazanma ile olur. Çocuklara bunları kazandırarak demokratik yaşayışımızın sürdürülmesini sağlamak Sosyal Bilgiler Dersi'nin varlık nedenidir (Şahin, Safran,2003:339).

Birey ve toplum hayatında bu derece önemli bir yere sahip olan; Sosyal Bilgiler Dersiyle ilgili psikolojik etkenlere bakacak olursak;

1. Sosyal Bilgiler Dersi, çocuktaki algı gelişmesine dayanır. Buna göre çocuğun dış dünyayı algılaması toptandır. Bunun için ilkokulun ikinci döneminde de toplu öğretim esasına göre öğretim yapmanın yararlı olacağına inanılmıştır. Sosyal Bilgiler Dersi buna imkân sağlamaktadır.
2. Sosyal Bilgiler Dersinde de öğrencileri güdülemek kolaydır. Günlük olaylar, bu dersler için, iyi bir giriş noktası olabilir.
3. Sosyal Bilgiler Dersini, bir ezber dersi olarak değil, bir muhakeme dersi olarak görmek gerekir.
4. Sosyal Bilgiler Dersi programında geçen konuların hareket noktası, Hayat Bilgisi Dersinde olduğu gibi, çevre olacaktır. Bu derste de “yakından uzağa “ ilkesi önde gelir. Bu derste öğrenciler, daha çok gezi ve gözlem çalışmalarında bulunurlar, tarihi yapıları incelerler; varsa yazılı ve yazısız kaynaklardan yararlanırlar.
5. Bu derste kronolojik sıraya göre tarihi öğretmek pek verimli olmayabilir. Çünkü çocuklar, ortaokulun son sınıfına gelinceye kadar bu gelişime erişmemiş olabilirler. Sosyal Bilgiler dersinde kronolojik sıraya bakılmaksızın, kimi üniteler ele alınmak ve bunlar, uygun bir ayrıntı ile incelenmelidir.
6. Sosyal Bilgiler Dersinde de fırsat öğretiminden yararlanılır. Milli bayramlar ve bunlarla ilgili önemli, gazete haberleri, iyi bir öğrenme için imkânlar hazırlar.

7. Zaman zaman tarihi değeri olan kahramanların hayatı ile ilgili eserlerden yararlanır. Bu eserlerin gerçeği yansıtmaları gerekir. Bunlar da öğrencinin kişiliğinin oluşumunda büyük rol oynarlar.

Sonuç olarak sunu söyleyebiliriz ki, Sosyal Bilgiler dersi, çocuğun uygar bir insan olarak sosyal hayatını etkilemeli ve onu sosyal olayları inceleyebilecek bir olgunluğa getirmelidir. Bunlar olmadıktan sonra, çocuk, bütün kitapları ezberlemişse olsa değeri yoktur (Binbaşoğlu,1986:45-47).

2.5.2. İLKÖĞRETİMDE COĞRAFYA KONULARININ YERİ VE ÖNEMİ

- * İnsanı tanımadan,
 - * O'nun yaşadığı köyün, kasabanın, kentin özelliklerini bilmeden,
 - * Üzerinde yaşadığı ülkenin, komşularının, topekûn dünya ülkelerinin coğrafi bakımdan gösterdiği fizikî ve beşerî potansiyeli keşfetmeden,
 - * Bastığı zeminin yapı ve rölyefini araştırmadan,
 - * Tabiatın sinesinde gizlediği yerüstü ve yeraltı zenginliklerini ve bunlardan nasıl yararlanılacağını tespit etmeden,
 - * Dünya'ya diğer gezegenlerin doğrudan ve dolaylı etkilerini bilmeden,
 - * Doğal olayların insanlara, mal ve mülklerine faydalarını arttırmak, zararlarını azaltmak ilkesine sahip olmadan,
 - * İktisadî, kültürel ve siyasî gelişmeleri takip etmeden,
- Yapılacak her türlü plân, proje ve yatırımların önemli ölçüde maddi ve manevi kayıplara sebep olacağı aşikârdır.
- İşte Coğrafya'nın özünde bu temel hedefler, değerlendirmeler ve kısaca "kâinatı tanıma ilkesi" yatmaktadır.(Biricik,2001:1-2)

Coğrafya teriminin ilk kez Eski Çağ'da M.Ö. III. yüzyıl başlarında geographica ya da geographien biçiminde, eski Mısır'ın İskenderiye kentinde yaşamış olan Eratosthenes(M.Ö. 275–195) tarafından kullanıldığı kabul edilir. Bu ilmin genel adını ifade eden coğrafya sözcüğü bileşik bir terimdir(Doğanay,1993:2-3).

Eski Yunanca Arzın tasviri (ge, arz ve graphe tasvir) manasına gelen coğrafya, bugünkü anlamında, yeryüzü olayları arasındaki münasebetleri, bu olayların dağılışını ve bu dağılışın nedenlerini inceleyen bir ilimdir, şeklinde tarif edilebilir (Tanoğlu,1964:14).

Doğanay'a göre çağdaş anlamda coğrafya; gezi-gözlem (seyahat-müşadere), akıl yürütme (tümevarım ve tümdengelim), anket ve mülakat gibi araştırma yöntemleri ile dağılıp, bağlantı ve sebep-sonuç gibi ilkeleri (temel görüşler) uygulayan; Fen Bilimleri ile Sosyal Bilimler arasındaki bağlantıyı kuran pozitif(müspet) bir ilim adıdır (Doğanay,1994:8).

Gregg ve Leinhardt ise coğrafyayı dört özellikle karakterize edilen bir disiplin olarak tanımlamaktadırlar. Birincisi bir yere eşsiz bir karakter kazandıran, yeryüzü üzerindeki özelliklerin dağılımıdır (Örn: dağlar, nehirler, denizler vb.). İkincisi, bazı şeylerin oldukları yerlerde ve zamanda neden ve nasıl meydana geldiğini anlamaktır (Örn: Volkanlar gibi). Üçüncüsü, meydana gelen olayların, diğer olaylarla ilgisi ve bağlantısıdır (Örn: Yağmur ormanlarının tahribi). Sonuncusu, coğrafyanın haritalar ile bilgilerin ve fikirlerin iletişimini sağlamasıdır. Bu dört özellik birbiri ile çok çeşitli yollardan etkileşim içindedir. Bunlardan ilk üçü coğrafyanın temel prensipleridir. Sonuncusu ise coğrafi araştırmalar sonucu elde edilen bilgilerin ifadesidir (Gregg,Leinhardt,1994:64).

Coğrafyanın sosyal bilimler arasında önemli bir yeri vardır. Coğrafya bilgisi ile öğrenci, ülkesinin büyüklüğünü, doğal kaynaklarını, ekonomik gücünü, ulaşım durumunu, sanayi alanlarını ve dağılıpını, vb. özelliklerini bilir. Bu da ülke meselelerini daha iyi anlama ve çözümüne katkıda bulunmaya yardım eder (Âlim, Girgin,2004:27).

Coğrafya vatan sevgisi kazandırmaya çalışan en önemli bilimdir. Vatan sevgisi bir bütün olarak ülke coğrafyası ve bireysel olarak da, onun öznel ve nesnel kaynaklarında saklıdır. Örneğin nesnel kaynaklardan; dağlarını, platolarını, göllerini, bölgesel yazları, baharları ve kışlarını tanıdıkça; öznel kaynaklardan, örneğin yine köylerini, her türlü bayındırlık eserlerini, turistik değerlerini öğrenip tanıdıkça, ülkeye yönelen sevgi duygularının şiddeti artar, boyutları genişler ve giderek bütün ülkeyi kucaklayacak şekilde tüm benliği sarar. Bu bakımdan coğrafya ilmi, milli ve genel kültürü besleyen, destekleyen ve milletlerarası karşılaştırma yapma becerisini devlet adamlarına sağlayan, rehber bir ilimdir (Doğanay,1999:20).

Coğrafya, eğitim kademelerinin hemen hemen her aşamasında öğretilen çevre, insana ve zamana dair konuları içerir. Ülkemizde ilköğretim seviyesinden başlayarak, lise seviyesine kadar, coğrafya zorunlu ders olarak okutulmaktadır.

Ders adları farklı olmakla beraber; ilköğretimde hayat bilgisi ve sosyal bilgiler, lisede coğrafya adıyla okul programlarında belirli bir sistem dâhilinde verilmek istenmektedir. Eğitimde coğrafya ile öğrencilerin çevresinde olanları anlamaları ve genel olarak dünya ve yaşadıkları mekân hakkında bilinçli olmaları amaçlanır (Karabağ,2001:61).

Coğrafya dersi genellikle öğretmen ve öğrenciler tarafından ülkelerin, şehirlerin, nehir ve dağ isimlerinin öğrenilmesi olarak algılanmaktadır. Bu yaklaşım öğrencilerin coğrafyadan zevk almalarını ve öğrenmelerini olumsuz yönde etkilemektedir. Coğrafyadan sağlanan bilgilerle toplumsal yaşam, ekonomi ve kültürle ilgili çok çeşitli genellemelere ulaşmak mümkündür. Coğrafya konularının öğrenciler için anlamlı ve yararlı olması için coğrafya derslerinde kavram, ilke ve genellemelerin öğretimine ağırlık vermek gerekir (Erden, tarihsiz:38-39).

Uzun yıllardan beri alışagelmış bir fikir, coğrafyanın dünya yapısı, ölçüleri, deniz, kara, iklim özellikleri, verimli toraklar ve yeryüzü şekilleri ile ilgilenen bir bilim dalı olduğudur. Hâlbuki bugün coğrafya anlayışı ve öğretimi bütünüyle değişmiş, coğrafi faktörler insan hayatıyla ilgileri derecesinde önemli görülmeye ve bu yönleriyle ele alınıp incelenmeye başlanmıştır. Bu görüşün ışığı altında denilebilir ki sadece coğrafi faktörleri bilmek, coğrafya öğrenmek değildir. Coğrafi faktörleri bilmek insanoğlunun problemlerini daha iyi anlamaya ve çözmeye yardımcı olması yönünden faydalı bir öğrenim olarak kabul edilir. Bu görüş coğrafi faktörlerin öğretimin, coğrafya öğreniminde pek önemli olmadığı kanısını uyandırmamalıdır. Bilakis coğrafi faktörler bizi insanoğlunun çevresiyle etkileşmesini daha iyi anlamamıza yardım eden gerekli basamaklar olarak kabul edilmelidir (Jarolimek,1963:279).

Coğrafyanın esas görevi, dünya ile ilgili bilgi ve gerçekleri sunmaktır. Öğrencileri yerleşim, yer ve yerler arası ilişkiler, göçler ve bölge kavramlarıyla tanıştırmak, çevreye karşı olan tutum ve değerleri incelemek ve onlara zihinsel pratik beceriler vermekte coğrafya dersinin görevlerindedir. İlköğretimdeki coğrafya eğitimi öğrencilere kendi yaşadıkları bölgenin yanı sıra, Türkiye'nin diğer bölgelerini de araştırıp, anlayabilmeleri için bulunmaz bir fırsat sağlar.

Öğrenciler sadece coğrafi bilgi edinmekle kalmayıp, bunları toplama, yorumlama ve tanımlama gibi becerileri de kazanmış olacaklardır (Barth, Demirtaş, 1997:17).

Coğrafya, yaşam ile insanı bütünleştiren, onları bir bütün halinde araştıran, alanı en geniş olan bilim dallarından biridir. İnsanlara yaşadığı dünyayı tanıtırken, onu en iyi ve en verimli şekilde nasıl kullanması gerektiğini ve bunları yaparken de onu nasıl koruması gerektiğini öğretir. Ayrıca ülkelerin siyasetini ve geleceğini belirleyen bilgilerin temeli de coğrafi bilgilere dayanır.

Sosyal bilimlerin temellerinden biri olan coğrafya bilimi gelişmiş ülkelerde hak ettiği yeri bulmuştur. Bu konuda yapılan çalışmalara en büyük maddi olanaklar ayrılmakta ve eğitimin ilk basamağından itibaren coğrafya sevgisi ve bilgisi öğrencilere verilmektedir. Coğrafya hayatın kendisi olduğu için öğrencilerin ilgisini çekmek son derece kolaydır. Yeter ki gerekli öğretim metot ve teknikleri uygulansın, gerekli araç ve gereçler temin edilsin. Çevremizde meydana gelen olayların anlaşılmasında, neden ve sonuçlarının ortaya konulmasında asıl görev Coğrafya Bilimi'ne düşmektedir. Dünyayı tehdit eden küresel ısınma, Afrika kıtasındaki açlık, Güney Amerika ülkelerindeki siyasi ve ekonomik bunalımlar veya Orta Doğu ülkelerindeki karışıklıklar incelenirken Coğrafya'nın fiziki, beşeri ve siyasi kolları topyekûn ele alınmakta böylece sorunların özüne inilebilmektedir. İleriye dönük çerçeveli planlamalar yapabilen ülkeler uzaktan algılama sistemlerini kullanarak yeraltı zenginliklerini, tarımsal kapasiteleri, iklim değişmelerini ve benzeri birçok kritik bilgiyi diğer ülkelerden önce elde ederek önemli avantajlar sağlamışlardır. Aynı zamanda, Kant'ın da belirttiği gibi, hiçbir ilim dalı Coğrafya kadar insan zihni ve kültürünü geliştiremez (Nişancı, 1988:344).

Bugün okullarımızda, coğrafya öğretimi, ilköğretim 1,2 ve 3.sınıflarda verilen Hayat Bilgisi dersi ile başlamaktadır. Hayat Bilgisi dersinde işlenen coğrafya konuları, çocuğun dış dünyasını ve kendi bulunduğu çevrenin özelliklerini algılamaya dönük bilgilerden oluşmaktadır. İlköğretim 4, 5, 6 ve 7. sınıflarında ise coğrafya konuları, Sosyal Bilgiler dersi içerisinde yer almakta olup, bu konular daha güncel konu ve bilgileri içermektedir (Turan, 2002:68).

Coğrafi açıdan iyi eğitilmiş bir birey ilköğretimin ikinci kademesini bitirdiğinde hangi bilgi, beceri ve bakış açılarına sahip olmalıdır? Şimdi bu sorunun cevabı üzerinde durulacaktır. İlköğretim ikinci kademeyi bitiren öğrencilerin, coğrafya konularını öğrenerek davranışlarında meydana gelecek değişiklikler konusunda aşağıda verilen hususlarda yeterli olmaları beklenmektedir:

İlköğretimi bitiren her öğrenci;

- *Yakın çevresindeki bir coğrafi olayın çok boyutluluğunu fark edebilmeli
- * İnsanın çevresi ile etkileşiminin çeşitli boyutlarını fark edebilmeli
- * Mekânlar hakkında kendisine özgü bakış açılarına sahip olmalı, bu bakış açılarını kullanarak farklı mekânları birbirleri ile kıyaslayabilmeli, aralarındaki ilişkileri ortaya koyabilmeli
- * Coğrafya konuları ile gerçek hayat arasında bağlar kurabilmeli
- *Fiziki ve beşeri çevre hakkında zengin bakış açılarına sahip olmalı
- * İçinde yaşadığı yerel toplumun zaman içerisinde nasıl değiştiğini açıklayabilmeli
- *Çevresinde cereyan eden olay ve olgular arasında ilişkiler kurabilmeli, benzer ve farklı yönlerini ortaya koyabilmeli
- * İnsan, ürün ve fikirlerin bir yerden başka yere hareketinde kullanılan taşıma ve iletişim tarzını tespit edebilmeli
- * Trafik, doğal yaşam ortamı, arazi kullanım, konut gibi konular ile ilgili yerel meselelerdeki coğrafi problemler hakkında sorular sorabilmeli ve sonra yazılı ve sözlü ifade, harita ve grafikler hazırlayarak bu problemleri özetleyebilmeli
- * Yaşadığı toplumdaki bireylerin bakış açılarını anlamaya yönelik konular hakkında sorular sorabilmeli
- * Coğrafya dersinin dışındaki derslerdeki konuların içinde coğrafi sorular sorabilme yeteneğine sahip olmalı
- * Coğrafi bilgi toplamak için, içinde bulunduğu yerel topluluk içinde mülakatlar ve arazi araştırmaları yapabilmeli
- * Coğrafyanın bütün bölümlerini ve konularını açıklayabilmeli

- * Birincil ve ikincil kaynaklardan bilgileri nasıl bulup, toplayarak, işleyeceğini bilmeli
- * Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanabilmeli, düzenleyebilmeli, geliştirebilmeli ve küreleri kolayca kullanabilmeli
- * Fiziksel ve beşeri hadiseleri bulmada, konum belirlemede haritadan yararlanabilmeli
- * Basit düzeyde, harita, plan, kroki, grafik ve diyagram çizebilmeli
- * Çok farklı kaynaklardan (kütüphane, özel referans kaynakları, basılı ve görsel kaynaklar vb.) coğrafi bilgiyi bulup, tasnif edebilmeli ve söz konusu bilgileri kullanılabilir biçimde planlayıp, yazabilmeli
- * İlk kez gittiği bir yerde yönleri bulmakta güçlük çekmemeli
- * İyi bildiği bir yerin krokisini çizmede beceri sahibi olmalı
- * Farklı mekânlara ait görüntüler içeren fotoğrafları birbirleriyle kıyaslayabilmeli
- * Enlem ve boylamları kullanarak, yeryüzündeki çeşitli yerlerin lokasyonunu bulma becerisine sahip olmalı
- * Bilgi toplamak maksadıyla arazi çalışması yapabilmeli
- * Haritanın elemanlarını açıklayabilmeli
- * Coğrafi bilgileri organize etmede, coğrafi ilişkileri gözlemlemede, yorumlamada, çıkarımlarda bulunmada ve karar vermede haritaları nasıl kullanabileceğini bilmeli
- * Görsel materyallerin (harita, küre, diyagram, uydu görüntüleri ve fotoğraflar vb) özelliklerini, amaçlarını ve işlevlerini tanımlayabilmeli
- * Yapısal kavramlarda iyi gelişmiş bir temele sahip olmalı
- * Yapmış olduğu tanımlarda uygun coğrafi ifadeleri seçebilmeli
- * Bir kıta ile ülke ya da bir şehir ve coğrafi bölge arasındaki farkları açıkça ayırt edebilmeli
- * Yeryüzünün kontrolü için, insanların niçin işbirliği yaptıkları ve aynı zamanda niçin çatışmaya girdiklerini açıklayabilmeli

- * Tarihi olayları etkileyen önemli fiziki özellikleri listeleyip, açıklayabilmeli
- * Mekânı algılama becerisi yeterli düzeyde olmalı, aynı mekânı farklı biçimlerde ifade edebilmeli
- * Dünyanın farklı yerlerinde yaşayan insanların hayatlarını ne tür aktiviteler ile kazandıklarını açıklayabilmeli
- * Ekonomik faaliyetleri coğrafi açıdan sınıflandırabilmeli
- * İnsanların fiziki ortamı değiştirme yollarını belirleyebilmeli
- * Doğal afetleri tanımlayarak, yerlerini tespit edebilmeli
- * Küreselleşme, buna bağlı olarak da ekonomik ve politik karşılıklı bağımlılığın farkında olmalı
- * Tarihte ve günümüzde ekonomik ticaret ağlarını analiz edebilmeli
- * Yerleşim şekillerini tespit edip, açıklayabilmeli
- * Bulunduğu sınıf seviyesine uygun düzeyde yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklayabilmeli.
- * Görsel materyallerden yararlanarak, fiziki sistemlerin beşeri sistemlere etkilerini açıklayabilmeli
- * Tabiatın kendi içinde ve toplumla tabiat arasındaki karmaşık ilişki ağını ifade edebilmeli
- * İnsanların fiziki ortama uyumu ve ondan nasıl etkilenip, onu nasıl etkilediğini açıklayabilmeli
- * Zaman içerisinde mekânların fiziki ve beşeri özelliklerinin nasıl değiştiğini açıklayabilmeli
- * Harita, fotoğraf, gazete haberi ya da resimlerdeki yerlerin fiziki ve beşeri özelliklerini birbirleri ile kıyaslayabilmeli
- * Görsel materyallerden yararlanarak çeşitli toplumların günlük yaşamlarına ilişkin çıkarımlarda bulunabilmeli
- * Kendisi ile başka bir toplumdaki yaşlılarının günlük yaşamlarını karşılaştırabilmeli

- * Fiziki ve beşeri sistemler arasındaki etkileşimi analiz ederek, gelecek hakkında tahminlerde bulunabilmeli
- * Bir Türkiye haritasında coğrafi bölgeleri gösterip, adlarını söyleyebilmeli
- * Türkiye'nin kabartma haritası üzerinde yaşadığı bölgenin yüzey şekillerini genel olarak tanıyabilmeli
- * Türkiye'nin coğrafi bölgeleri arasındaki yer şekilleri, hava olayları ve doğal afetler açısından benzerlikleri ve farklılıkları ifade edebilmeli
- * Kıtaların, okyanusların ve ülkemizin coğrafi konumunu tanımlayabilmeli ve bunları haritada gösterebilmeli
- * Kıta ve okyanusların birbirlerine, ana paralel ve boylamlara göre lokasyonunu bilmeli
- * Bir yerin fiziki ve beşeri özelliklerini nasıl gözlemleyeceğini ve bunları kayıt edeceğini bilmeli
- * Gelişmiş gözlem becerilerine sahip olmalı ve gözlemler aracılığıyla olay ve olgular arasında ilişkiler kurarak, benzer ve farklı yönleri ortaya koyabilmeli
- * Gözlediklerini daha önce öğrendikleri ile karşılaştırabilmeli ve ilişkilendirebilmeli
- * Çevresinde çok iyi bildikleri bir yer ile ilgili aklına gelen her şeyi yazması ve söylemesi istendiğinde nitelikli cümleler ile konuyu ifade edebilmeli
- * Problemlerin çözümüne yönelik hipotezler ortaya atarak, veri ve kaynak araştırması yapabilmeli
- * Problemlerin çözümüne yönelik alternatifler sunmada, bu alternatiflerin önemini ifade etmede yeterli beceriye sahip olmalı
- * Yakın çevresi ya da toplumu ilgilendiren hususlarda ihtiyaçların karşılanması için fikir üretme, bu fikri etrafına yayma, görüşme, tartışma, uzlaşma ve eylemde bulunma konusunda yeterli olmalı
- * Problemlerin çözümüne yönelik alternatifler sunabilmeli, bu alternatifleri niçin ürettiğini yeterince savunabilmeli
- * Karar verme becerisi gelişmiş olmalı ve çözüm yollarından en uygununa karar verip, çözümü değerlendirebilmeli

* Kazanmış olduğu coğrafi beceriler ile doğru kararlar verebilmeli (GFL–1994).

Coğrafya öğrenmek, gerek kişiler, gerekse milletler için çok önemlidir. Bunun için coğrafyanın küçük yaşlardan itibaren iyi bir şekilde verilmesi gerekir. Coğrafyayı öğrenmek, ülke yönetiminde görev alacak kişilerin bu konuda şuurlu ve doğru karar verebilmelerini sağlar. Şüphesiz bu da, akılcı ve çağdaş bir coğrafya eğitiminden geçer. Coğrafya eğitiminin temel amacı öğrencilere dünyayı ve yurdumuzu tanıtmak, ülkemizin kalkınmasında severek sorumluluk alma duygusunu geliştirmektir. Diğer yandan İlköğretimde coğrafya, dünya ile ilgili bilgi ve gerçekleri sunmak, öğrencilerin çevreye karşı tutum ve davranışlarını yönlendirmek, onlara zihinsel pratik beceriler kazandırmaktır. Bu becerilerin kazandırılması esnasında, çeşitli araç ve gereçlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yönüyle ele alındığında Coğrafya, çok zengin, çeşitli teknik ve donatımlı laboratuvar ile harita odalarına ihtiyaç duyan uygulamalı bir bilimdir (Ünlü,2001:32).

2.6. İLKÖĞRETİM 6. VE 7.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ PROGRAMI

2.6.1. Yeni Öğretim Programına Gereksinim Duyulmasının Nedenleri

Dünyada meydana gelen değişim süreci eğitim alanına yansımış, bu alanda ilk olarak eğitim programlarında uygulanmıştır. Tüm bu süreç sonunda sosyal bilgiler eğitim programındaki değişikliklerin nedenlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Bilimsel gelişmelere karşı eski program ve ders kitaplarının yetersiz kalması,
2. Eğitimde yeni yaklaşımların ortaya çıkması ve bu yaklaşımların eğitime yansıtılmak istenmesi,
3. Kaliteli bir eğitim sağlanmak istenmesi,
4. Yeni dünya anlayışında ekonominin önemli bir yere sahip olması ve yetişecek nesillerin ekonomiye ve demokrasiye duyarlı olmalarını sağlanmak istenmesi,
5. Bireysel ve toplumsal değerlerin geliştirilme ihtiyacı,
6. İlköğretimde sekiz yıllık zorunlu temel eğitim anlayışının kabul edilmesine rağmen programda gereken bütünlüğü sağlayacak değişikliklerin yapılmamış olunması,
7. Dersler ve konular arası bütünlüğün sağlanması ihtiyacı.

Yukarıda belirtilen tüm bu nedenlerden dolayı yeni bir eğitim programı hazırlanması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak; tüm dünyada bireysel toplumsal ve ekonomik alanda yaşanmakta olan değişimi ve gelişimi ülkemizde de demografik yapıda, ailenin niteliğinde, yaşam biçiminde, üretim ve tüketim kalıplarında, bilimsellik anlayışında, toplumsal cinsiyet alanında iş ilişkileri ve iş gücü niteliğinde, yerleşme ve küreselleşme sürecinde görmek mümkündür. Tüm bu değişim ve gelişimleri eğitim sistemine ve programlarına yansıtma zorunlu hale gelmiştir (MEB, 2006: 25).

Programı hazırlayan Talim Terbiye Kurulu Başkanlığına göre sosyal bilgiler yeni programının hazırlanmasının gerekçesi özet olarak şu şekilde belirtilmiştir;

Klasik eğitim sistemi, bilgi üretiminin yavaş olduğu sanayi toplumlarına göre geliştirilmiştir. Günümüzde iletişim ve ulaşımın hızlanmasıyla ortaya çıkan küreselleşme, toplumsal, ekonomik ve kültürel boyutları ile ulusal kavram ve sınırları zorlamaktadır. Bu durumda bilgiyi üretme ve kullanma ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla sosyal bilgiler yeni öğretim programının vizyonu; çağdaş, Atatürk ilke ve inkılâplarını benimsemiş, temel demokratik değerlerle donanmış, insan haklarına saygılı ve bulunmuş olduğu çevreye duyarlı, bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayan, kullanan ve düzenleyen, eleştirel düşünme becerisine sahip, sosyal katılım becerileri gelişmiş, sosyal hayatta etkin, üretken, haklarını ve sorumluluklarını bilen, Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı yetiştirmektir (MEB, 2006:25).

1998 Sosyal Bilgiler Öğretim programı davranışçı yaklaşıma göre oluşturulmuştur. Bu yaklaşımda, bütün, parçalara (ünite ve konulara) bölünerek ele alınmıştır. Ancak insanlar olay ve olguları bütünsel olarak değerlendirme düşüncesi eğilimindedir. 2004 Sosyal Bilgiler yeni programı ise yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanmış olup, bu programda eski programdan farklı olarak içsel değerlendirmeler ön plana çıkmaktadır. Yeni program yapısal olarak değerlendirildiğinde bazı yeni öğeler (öğrenme alanı, örnek etkinlikler, kazanımlar, açıklamalar vb) göze çarpmaktadır. Yeni programda da ünite kavramı bulunmasına karşın, değer, tutum ve becerilerin etkinlikler aracılığıyla kazandırıldığı tematik yaklaşım esastır. Bu yaklaşımda, temalar çerçevesinde

oluşturulan etkinlikler sırasında değer, tutum ve becerileri kapsayan formasyonu, öğrenme-öğretme süreci içinde, öğretmen rehberliğinde, öğrencilerin yapılandırması hedeflenmiştir (Berk,2008:36).

2.6.2. SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN GENEL AMAÇLARI

Ülkelerin çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmasında eğitim-öğretimin tartışılmaz bir yeri bulunmaktadır. Eğitim-öğretimin, sürekli olarak gelişen ve değişen bilgi toplumuna ayak uydurabilmesi için okullarda uygulanan öğretim programları ve ders kitaplarının da bu gelişim ve değişime uyarlanması gerekmektedir. Ülkemizde sekiz yıllık zorunlu eğitime geçişle birlikte“Sosyal Bilgiler” programı önem kazanmış ve bazı değişikliklere uğrayarak uygulamaya konulmuştur. Eğitim programının çağın gerisinde kaldığı düşüncesi, eğitim programlarının Avrupa Birliği normlarına uyum sağlanması gibi nedenlerle hazırlanmıştır. Yeni Sosyal Bilgiler programı, 2005–2006 eğitim-öğretim yılında 4 ve 5. sınıflarda, 2006–2007 eğitim-öğretim yılında ise ülkemizdeki tüm ilköğretim okullarının 6.sınıflarında, 2007–2008 eğitim-öğretim yılında ilköğretim okullarının 7.sınıflarında uygulanmaya başlanmıştır.

Sosyal bilgiler eğitiminin genel amaçlarına kaynaklık eden ilkeler şunlardır:

Etkili vatandaşlık: Etkili vatandaşlık bir ülkede eğitim sisteminin en genel amacı olmakla birlikte, okul programları içinde bu görev daha çok sosyal bilgiler dersine düşer. Demokratik bir ülkede, sosyal bilgilerin temel amacı, demokratik süreci geliştirecek etkili vatandaşlar yetiştirmektir. Çünkü demokrasi, ancak ona inanmış, onun için gerekli bilgi, değer ve becerilerle donatılmış insanlar aracılığıyla gelişir.

Toplumsallaşma ve Karşı Toplumsallaşma: Her toplum var olan kültürel değerlerini devam ettirebilmek için, bunları genç kuşağa kazandırmak ister. Yeni yetişen kuşağın bu değerleri kazanma sürecine toplumsallaşma diyoruz. Kısaca var olan toplumsal düzenin gelecekte de değişmeden kabul edilmesi söz konusudur. Mevcut değerlerin analiz edilmeden, sorgulanmadan, üzerinde düşünülmeden kabul edilmesi istenir. Bu durumda toplumsallaşma, doktriner bir yaklaşım olarak karsımıza çıkmaktadır. Aslında küçük yaştaki çocuklara duygusal bir tonla ve otorite figürünü kullanarak bunları benimsetmek oldukça kolaydır. Hızla değişen demokratik bir toplumda, sosyal bilgiler

öğretiminin amacı yalnızca mevcut toplumsal düzeni benimseyen, onu sorgulamadan kabul eden vatandaşlar yetiştirmek olmamalıdır. Mevcut toplumsal değerleri sorgulayarak, yeni değerler üretebilen, eleştirel, yaratıcı vatandaşlara gereksinim vardır. Engle ve Ochoa (1998) bu süreci karşı toplumsallaşma olarak adlandırmaktadır.

Bilimsel Düşünme Yöntemi: Sosyal bilgilere yalnızca sosyal ve insanla ilgili diğer bilimlerin içeriğinden yaralanan bir program olarak bakmamak gerekir. Sosyal bilgiler, bilimlerin yöntemi olan bilimsel düşünme yöntemini de kapsamalıdır. Bu yöntemi hem içerik hem öğrenme öğretme yöntemi boyutunda düşünebiliriz. Eğer sosyal bilgilerin genel amacı etkili demokratik vatandaşlık ise, bu vatandaşın yalnızca insan ve yaşamla ilgili anlayabilmesi değil, aynı zamanda bu bilgileri bilimsel bakış açısıyla yaşamı anlamlandırma yolunda düşünme aracı olarak kullanabilmesi de gerekir.

Zaman (Geçmiş- Bugün- Gelecek) Boyutu: Sosyal bilgiler insanları ve birlikte oluşturdukları yaşamı anlamayı hedefler. Ancak bugünkü yaşamı anlamlandırabilmek için geçmiş insan deneyimlerinin incelenmesi ve bugünkü yaşama etkisinin anlaşılması gerekir. Geçmiş insan deneyimlerinin incelenmesinde de, deneyimlerin bütünlüğünün bozulmaması gerekir. Böylelikle yeni kuşağın geleceği planlamada bu deneyimlerden yararlanması beklenir (Sagay,2007:9).

Sosyal bilgiler dersi ile öğrenciler:

A. Vatandaşlık görevleri ve sorumlulukları yönünden;

- Ailesine, milletine, vatanına, Atatürk inkılâp ve ilkelerine bağlı, çalışkan, araştırmacı, özverili erdemli, girişimci iyi insan, iyi vatandaş olarak yetiştirler.
- Türk milletinin dünya tarihindeki önemini, milletler ailesi içindeki onurlu geçmişini ve yerini, insanlığa yaptığı hizmetleri kavrayarak büyük bir milletin evlâtları olduklarını anlar, milletin geleceğine olan güvenlerini artırır ve Türk milletinin ülküsünü gerçekleştirmek için her fedakârlığı göze alabilecek bir karakter kazanırlar.
- Türkiye Cumhuriyeti'nin insan haklarına dayanan millî, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olduğunu bilir; cumhuriyet rejiminin özelliklerini ve önemini kavrarlar.

- Topluluk halinde yaşamının bir zaruret olduğunu, millet kavramını ve Türk milletinin karakterini kavrar; Türk milletine, Türk bayrağına, Türk askerine ve ordusuna sevgi, saygı ve güven duygularını kuvvetlendirirler.
 - Türk milletinin zekâ ve kabiliyetini, çalışkanlığını, ilim ve sanatseverliğini, estetik zevkini, insanlık duygusunun yüceliğini benimseyerek bu üstün özellikleri davranış haline getirirler.
 - Millet ve yurt işlerini her şeyin üstünde tutarak milleti ve yurdu için canla başla hizmet etmeyi alışkanlık ve ilke haline getirirler.
 - Tarihte milletimize ve insanlığa hizmet etmiş olan Türk büyüklerini tanır; tarihi olaylara yön veren kişilerin yerinde ve zamanında gösterdikleri ileri görüşlülük, yüksek kavrayış, cesaret, fedakârlık ve kahramanlıklarının tarihin akışını nasıl etkilediğini kavrarlar.
 - Toplumunu yönlendiren Mustafa Kemal Atatürk ve diğer Türk büyüklerinin sadece millî değil, evrensel yönlerini de kavrayarak ve takdir ederek; milletimizde de düşen insanlık görevleri bulunduğunu görür, insanlığa sevgi, saygı ve hizmet verme bilincine varırlar.
 - Türk İnkılâbının anlamını, ayrı ayrı yönlerden önemini, Türkiye'nin refah ve mutluluğuna yaptığı ve ülkenin geleceğine yapacağı etkiyi kavrar; Türk İnkılâbının değerlerine bağlı ve bunları her zaman korumaya hazır, fedakâr birer Türk evladı olarak yetişirler.
 - Bugünkü uygarlığın uzun bir geçmişin eseri olduğunu kavrar; bu uygarlıkta Türk milletinin hizmetini ve payını anlayarak Atatürk'ün direktifleri uyarınca "millî kültürümüzü çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkarma" yolunda her fedakârlığı göze alabilme bilincini kazanırlar.
 - Bugünü daha iyi değerlendirebilmeleri için geçmiş çağlardaki sosyal, ekonomik ve siyasî olayların neden ve sonuçlarını günümüzle kıyaslama yaparak düşünme, araştırma ve akıl yürütme yeteneğini geliştirirler.
- .Her yerde görev ve sorumluluk alabilecek hale gelir, aile bütünlüğüne bağlılık kazanır, ailenin refah ve mutluluğu için sorumluluk ve görev duygularını geliştirirler.
- Kanun kavramını benimser; kanunlara ve devlet otoritesine uyma duygusunu ve alışkanlığını kazanırlar.

- Çevresindeki eski, yeni sanat ve kültür eserlerini, müze ve anıtlar gibi millî değerlerimizi tanır, onları korumak gerektiğini öğrenirler.

B. Toplumda insanların birbirleriyle olan ilişkileri yönünden;

- İnsanların birbirlerine muhtaç olduklarını anlar, grup faaliyetlerine katılmanın, başkalarına yardım etmenin önemini takdir eder ve bunu uygulayabilir hale gelirler.
- İnsanların karşılıklı hak ve sorumluluklar taşıdıklarını ve birbirlerinin görüş ve inanışlarını, saygı ve hoşgörü ile karşılaşmaları gerektiğini benimserler.
- Beraber çalışma, sorumluluk alma, yardımlaşma ve karar verme kurallarını uygulamayı öğrenirler.
- Bütün çalışmalarını demokratik yaşayışın kurallarına göre düzenlemeyi öğrenirler.
- Aile, okul ve toplum hayatının dayandığı temel ilkeleri ve topluluk halinde yaşamının zorunluluğunu kavrarlar.
- Trafik kurallarına uymayı alışkanlık haline getirirler.

C. Çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yetenekleri yönünden;

- Yurdumuzun, dünya üzerindeki yerinin önemini kavrar, ülkemizin kalkınmasında severek sorumluluk alma duygularını geliştirirler.
- Türkiye'nin, yakın ve uzak komşu ülkeler ve diğer dünya ülkeleriyle olan ilişkileri hakkında genel bilgi kazanırlar.
- Türklerin yaşadığı diğer ülke ve bölgelerin coğrafi özelliklerini öğrenirler, Türklerin geniş bir alanda yaşayan büyük bir millet olduğunu kavrarlar.
- İnsanların birbirleriyle ve coğrafi çevreleriyle karşılıklı etkilerini, insan topluluklarının yaşama şekillerini ve geçinme yollarını inceler; yurdun ekonomik kalkınmasında bilgili ve etkili birer vatandaş olarak yetişirler.
- Plân, kroki, harita ve grafik bilgileri kazanarak onlardan yararlanabilir hale gelirler.
- Çevreyi korumanın günümüz ve gelecek yıllar için önemini kavrarlar.
- Yaşanabilir bir çevrenin temel insan hakkı olduğunu kavrarlar.

Ç. Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirmek yönünden;

- Yakın çevrenin ekonomik değerleri ile millî kaynaklarımızı tanır ve bunları korumanın bir ödev olduğunu kavrarlar.

- Kendi eşyasını, okulunu, okul eşya ve araçlarını dikkatli kullanma ve koruma alışkanlığını kazanırlar.
- Tutumlu olma ve planlı çalışma alışkanlığını elde ederler.
- Üretim, tüketim ve dağıtımla ilgili temel bilgileri öğrenirler.
- İnsan topluluklarının yaşama şekillerini ve geçinme yollarını inceler ve bunlar arasındaki ekonomik ilişkileri öğrenirler.
- Turizmin anlamını, özellikle yurdumuz için önemini kavrarlar.
- Nüfus artış hızının eğitime ve ekonomiye olan etkisini kavrarlar (Sözer,2005:17).

İlköğretim okullarındaki Sosyal Bilgiler dersine ilişkin bu amaçlar ayrıntılı olarak incelendiğinde, hem Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile hem de dört yönden dile getirilen (a. Kişisel Bakımdan, b. İnsanlık İlişkileri bakımından, c. Ekonomik Hayat Bakımından, ç. Toplum Hayatı Bakımından) İlköğretimin Amaçları ile tutarlılık göstermektedir. Buna karşılık, amaçların kimilerinde çok genel anlatımlara yer verildiği; kimi amaçların dersin özelliklerine uygun biçimde taksonomik olarak saptanmadığı; ilköğretim çağındaki çocukların bilişsel, duyuşsal ve devinimsel hazır bulunuşluk düzeylerine pek uygun olmadığı görülmektedir. Davranışa dönüştürülebilmede, süre, öğrenci yaşı ve yer yer soyuta kaçan anlatımlara yer vermesi bakımlarından zorluk çekilebileceği gibi konularda eleştiriler bulunmaktadır. (www.aof.anadolu.edu.tr/unite02.s25)

2.6.3.İlköğretimde Coğrafya Konularının Genel Hedefleri

Coğrafya eğitiminde ilköğretim ve orta öğretim basamaklarında öğrenim gören öğrencilerin bütününe içerecek hedefler, başka bir deyişle, ulaşılması gereken amaçlar şöyle sıralanabilir:

1. Yakın Çevre örneklerini esas alarak, Türkiye'yi ve dünyayı, genel coğrafi özellikleri açısından tanıtır (öğrenciler kastediliyor).
2. Çevrenin doğal ve beşeri olayları arasında neden - sonuç ilgisini kurar ve bu olayların coğrafi yeryüzündeki dağılışlarını öğrenir.
3. Değişik çevrelerdeki beşeri ve ekonomik faaliyetlerin, yeryüzündeki dağılışlarını, insan hayatına etkilerini, neden - sonuç ilgisi dâhilinde karşılaştırmalı olarak inceler.

4. Farklı coğrafi çevrelerdeki değişik zenginlik kaynakları ile ülkelerin kalkınmaları arasında yakın bağlar bulunduğunu kavrar.
5. Ülkesinin ve yeryüzünün doğal kaynaklarını tanır ve bunların sonsuz olmadıklarını, tutumlu kullanılmaları gerektiği bilincini geliştirir.
6. Çevrede ekolojik denge bozulması sorunlarına yol açan beşeri faaliyetlere karşı duyarlılık kazanır.
7. Türkiye'nin doğal kaynaklarını, toplum değerlerini, gelenek ve göreneklerini korumanın gerekliliğine inanır.
8. Siyasal, ekonomik, kültürel ve askeri bağlarımız bulunan ülkeleri, ülkemizle karşılaştırmalar yapacak biçimde tanır.
9. Toplumsal ve bireysel ilişkilerde zaman zaman ortaya çıkan sorunların, karşılıklı iyi niyet, hoşgörü ve kişiliklere saygılı olma çerçevesinde çözümlenebileceğini kavrar.
10. Harita, resim, fotoğraf, grafik, kesit, profil, veri tablosu, şema... Gibi görsel malzemeyi yorumlama beceresi kazanır.
11. Çevresindeki doğa olaylarının, her birinin birer coğrafya olayı olduğu ve bunların oluşum nedenlerini bilimsel esaslara dayanacak biçimde kavrar.
12. Bilinmeyenleri araştırma ve öğrenme isteği oluşturur.
13. Ön yargılardan arınarak, objektif karar alma ya da verme becerisi geliştirir.
14. Doğal çevre olaylarının nedenlerini hurafelere dayandırmaz.
15. Kalkınma, gelişme ve ilerlemenin tek yolunun, müspet ilim olduğuna inanır.
16. Demokratik hak ve özgürlüklere inanır, bunlara saygılı olur (Doğanay,2002).

2.6.4. SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI VE COĞRAFYA KONULARININ KAZANIMLARI

2.6.4.1. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Üniteleri ve Dağılımları

Tablo 2: 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Üniteleri ve Dağılımları

ÖĞRENME ALANI	ÜNİTELER	KAZANIM SAYILARI	SÜRE/DERS SAATİ	ORANI (%)
<i>BİREY VE TOPLUM</i>	<i>SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENİYORUM</i>	6	12	11
<i>İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER</i>	<i>YERYÜZÜNDE YAŞAM</i>	7	15	14
<i>ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM</i>	<i>ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI</i>	9	24	23
<i>KÜRESEL BAĞLANTILAR</i>	<i>ÜLKEMİZ VE DÜNYA</i>	6	18	17
<i>KÜLTÜR VE MİRAS</i>	<i>İPEK YOLUNDA TÜRKLER</i>	5	12	11
<i>GÜÇ, YÖNETİM VE TOPLUM</i>	<i>DEMOKRASİNİN SERÜVENİ</i>	5	15	14
<i>BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM</i>	<i>ELEKTRONİK YÜZYIL</i>	5	12	10
Genel Toplam		43	108	100

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, 6. sınıf sosyal bilgiler programının yedi üniteden oluştuğunu ve her ünitenin bir öğrenme alanıyla ilişkilendiğini görülmektedir. Programda birinci ünite olan “*Sosyal Bilgiler Öğreniyorum*” ünitesinde kazanım sayısı altı, bu ünite için ön görülen süre ise on iki saat olarak belirlenmiştir. “*Yeryüzünde Yaşam*” ünitesi için ise yedi kazanım belirlenmiş ve bu ünite için on beş ders saati öngörülmüştür.

Programdaki üçüncü ünite olan “*İpek Yolunda Türkler*” ünitesi hem kazanım hem de ders saati bakımından en uzun ünedir. Bu ünite için dokuz kazanım belirlenmiş ve yirmi dört ders saati öngörülmüştür. Bir başka ünite olan “*Ülkemizin Kaynakları*” için altı kazanıma karşılı, on sekiz ders saati uygun görülmüştür. “*Ülkemiz ve Dünya*”, “*Demokrasinin Serüveni*” ve “*Elektronik Yüzyıl*” üniteleri için beşer kazanım belirlenmiş, bu üniteler için de sırayla on iki, on beş ve on iki ders saati öngörülmüştür.

Tabloya baktığımızda “*Yeryüzünde Yaşam*”, “*Ülkemizin Kaynakları*” ve “*Ülkemiz ve Dünya*” ünitelerinin konuların büyük çoğunluğunun coğrafya konuları olduğunu görmekteyiz.

2.6.4.2. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konuları

ÜNİTE ADI: YERYÜZÜNDE YAŞAM

KONULAR

- *Dünyayı keşfediyoruz
- *Dünya kâğıt üzerinde
- *Dört mevsim-iklimler
- *Değişik yerler-farklı yaşamlar
- *Geçmişten günümüze yerleşme
- *Kimler geldi, kimler geçti?

ÜNİTE ADI: ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI

KONULAR

- *Nereden nereye
- *Kaynaklarımız kazanca dönüşüyor.
- *Yeraltından yerüstü zenginliğine
- *Enerji kaynakları bize emanet
- *Ayran içelim
- *Hayat veren proje(GAP)
- *Vergim bana dönüyor.
- *Ormandaki varlık
- *Çayın hikâyesi
- *İz bırakanlar
- *Mesleğimizi seçerken

ÜNİTE ADI: ÜLKEMİZ VE DÜNYA

KONULAR

- *Dünyanın neresindeyiz?
- *Kim, nerede çalışıyor
- *Aldıklarımız, sattıklarımız
- *Kültürlerarası köprü
- *Türk dünyası
- *Birlikteyiz
- *Birbirimizi tanıyoruz

2.6.4.3. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konuları Kazanımları

1-Farklı ölçeklerde çizilmiş haritalardan yararlanarak ölçek değiştiğinde haritanın değişen özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.

2-Konum ile ilgili kavramları kullanarak kıtaların, okyanusların ve ülkemizin coğrafi konumunu tanımlar.

3-Dünyanın farklı doğal ortamlarındaki insan yaşantılarından yola çıkarak, iklim özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.

4-Haritalardan ve görsel materyallerden yararlanarak Türkiye’de görülen iklim türlerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.

5-Haritalardan ve görsel materyallerden yararlanarak Türkiye’deki iklim tiplerinin dağılışı, konumun ve yeryüzü şekillerinin rolünü açıklar.

6-Örnek incelemeler yoluyla tarih öncesindeki ilk yerleşmelerden günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur.

8-Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirerek, bunların ülke ekonomisindeki yerini ve önemini değerlendirir.

9-Türkiye’nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak, yatırım ve pazarlama proje önerileri tasarlar.

10-Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunur.

11-Doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin insan yaşamına etkilerini tartışır.

12-Nitelikli insan gücünün Türkiye ekonomisinin gelişmesindeki rolünü değerlendirir.

14-Görsel materyalleri ve verileri kullanarak dünyada nüfus ve ekonomik faaliyetlerin dağılışının nedenleri hakkında çıkarımlarda bulunur.

15-Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini, kaynaklar ve ihtiyaçlar açısından değerlendirir.

16-Türk Cumhuriyetleri, komşu ve diğer ülkelerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerimizi Atatürk'ün milli dış politika anlayışı açısından değerlendirir.

17-Ülkemizin diğer ülkelerle doğal afetlerde ve çevre sorunlarında dayanışma ve işbirliği içinde olmasının önemini fark eder.

18-Uluslararası kültür, sanat, fuar ve spor etkinliklerinin toplumlar arası etkileşimdeki rolünü değerlendirir.

2.6.4.4. 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Üniteleri ve Dağılımları

Tablo 3: 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Üniteleri ve Dağılımları

ÖĞRENME ALANI	ÜNİTELER	KAZANIM SAYILARI	SÜRE/DERS SAATİ	ORANI (%)
<i>BİREY VE TOPLUM</i>	<i>İLETİŞİM VE İNSAN İLİŞKİLERİ</i>	6	12	11
İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	ÜLKEMİZDE NÜFUS	5	12	11
<i>KÜLTÜR VE MİRAS</i>	<i>TÜRK TARİHİNDE YOLCULUK</i>	8	27	25
ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	EKONOMİ VE SOSYAL HAYAT	6	18	17
<i>BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM</i>	<i>ZAMAN İÇİNDE BİLİM</i>	5	12	11
<i>GÜÇ, YÖNETİM VE TOPLUM</i>	<i>YAŞAYAN DEMOKRASİ</i>	5	12	11
KÜRESEL BAĞLANTILAR	ÜLKELER ARASI KÖPRÜLER	4	15	14
<i>Genel Toplam</i>		39	108	100

Tablo incelendiğinde 7. sınıf sosyal bilgiler programında ilk ünitenin “İletişim ve İnsan İlişkileri” olduğunu görülmektedir. İlk ünitenin kazanım sayısı altı, ders saati sayısı ise on iki saat olarak belirlendiği görülmektedir. “Ülkemizde Nüfus” ünitesinin kazanım sayısı beş, ders saati sayısı için ön görülen süre ise on iki saattir. Programda üçüncü ünite olan “Türk Tarihine Yolculuk” ünitesinin kazanım sayısı ve süresi en çok olan ünite olduğu dikkati çekmektedir. Bu ünitenin kazanım sayısı sekiz olarak belirlenirken, üniteye ayrılan süre ise yirmi yedi saat olarak öngörülmüştür. “Ekonomi ve Sosyal Hayat” ünitesine baktığımızda kazanım sayısının altı, öngörülen sürenin ise on sekiz saat olduğunu göre biliriz. 4. ve 5. ünite olan “Zaman İçinde Bilim” ve “Yaşayan Demokrasi” ünitelerinin kazanım sayıları ve süreleri birbirine eşittir. Her iki ünite için kazanım sayıları beş, süreleri için ise on iki saat olarak belirlenmiştir. Programdaki son ünite olan “Ülkeler Arası Köprüler” için ise dört kazanım belirlenmiş, on beş saatlik bir süre ön görülmüştür. Tabloya baktığımızda “Ülkemizde Nüfus” ve “Ülkeler Arası Köprüler” ünitelerinde coğrafya konuları daha ağırlıktadır.

2.6.4.5. 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konuları

ÜNİTE ADI: ÜLKEMİZDE NÜFUS

KONULAR

- *Nerelerde yaşıyoruz
- *Niçin sayılıyoruz
- *Devlet-vatandaş el ele
- *Merhaba doğduğum toprak(iç göç,dış göç)
- *Yerleşme ve seyahat özgürlüğü

ÜNİTE ADI: EKONOMİ VE SOSYAL HAYAT

KONULAR

- *Toprak ana
- *Devletler nasıl gelişir
- *Kol gücünden makine gücüne geçiş

ÜNİTE ADI: ÜLKELERARASI KÖPRÜLER

KONULAR

*Dünyada neler oluyor.

*Neden yaşatmalıyız?

2.6.4.6. 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konuları Kazanımları

1-Görsel materyaller ve verilerden yararlanarak Türkiye’de nüfusun dağılışının neden ve sonuçlarını tartışır.

2-Tablo ve grafiklerden yararlanarak, ülkemiz nüfusunun özellikleri ile ilgili verileri yorumlar.

3-Eğitim ve çalışma hakkının kullanılması ile devletin ve vatandaşın bu konudaki sorumluluklarını ilişkilendirir.

4-Örnek incelemeler yoluyla göçün neden ve sonuçlarını tartışır.

5-Yerleşme ve seyahat özgürlüğünü açıklar.

6-Üretimde ve yönetimde toprağın önemini tarihten örneklerle açıklar.

7-Kaynakların, ürünlerin ve ticaret yollarının devletlerin gelişmesindeki önemine tarihten ve günümüzden örnekler verir.

8- Tarihten ve günümüzden örnekler vererek üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir.

9-Küresel sorunlarla uluslararası kuruluşların kuruluş amaçlarını ilişkilendirir.

10-Küresel sorunların çözümlerinin yaşama geçirilmesinde kişisel sorumluluğunu fark eder.

11-Düşünce, sanat ve edebiyat ürünlerinin, doğal varlıkların ve tarihi çevrelerin ortak miras ögesi olarak yaşatılmasında insanlığın sorumluluğunun farkına varır.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 30.06.2005 gün ve 188 sayılı kararı ile kabul edilen yeni “Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı” İlköğretim okullarının 6 ve 7. sınıflarında okutulmakta olan sosyal bilgiler dersi müfredatında ve öğretim yöntemlerinde değişiklikler içermektedir. Bu karar 2005 yılının ağustos ayında yayınlanan 2575 sayılı Tebliğler Dergisi ile yürürlüğe konulmuştur (MEB,2005:2575).

2.7. SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR

Dünyada meydana gelen hızlı değişim ve bilgi, teknoloji, bilim alanındaki gelişmeler bu değişimlere ayak uyduracak nitelikli bireylerin yetişmesinin gerekliliğini ortaya koymuştur ancak bu bireyleri yetiştirmek için uygulanan mevcut eğitim sisteminin yetersizliği de aşikârdır. Bu yüzden eğitim alanında da bilim adamları yeni arayışlara yönelmişlerdir. Nitekim de bu doğrultuda yeni yaklaşımlar ortaya çıkmıştır ve bunlar çağdaş yaklaşımlar olarak adlandırılmaktadır. Çağdaş eğitim anlayışını geleneksel eğitim anlayışından ayıran en önemli özelliklerden biri öğrencilerin düşünce ve görüşlerine önem veriyor olması, buna bağlı olarak da derslerin öğrenci merkezli olarak sürdürülmesidir. Bu anlayışta öğrenci yeni edindiği bilgiyi yapılandırırken, önceden sahip olduğu bilgileri de gözden geçirmektedir. Bu anlayıştaki en önemli faktör öğrencilerin sürekli araştırmaya ve incelemeye sevk edilmesidir. Aşağıdaki şekilde de öğretmen ve öğrenci merkezli eğitimin karşılaştırılması gösterilmektedir. Böylece öğrenciler hem bireysel olarak bilgiyi yapılandırmakta hem de veri toplama yöntemlerini öğrenmektedir.

Tablo 4: Öğretmen ve Öğrenci Merkezli Eğitimin Karşılaştırılması

Kaynak: (<http://ttkb.meb.gov.tr>)

	ÖĞRETMEN MERKEZLİ EĞİTİM	ÖĞRENCİ MERKEZLİ EĞİTİM
SINIFTA ETKİNLİK	Öğretici	Etkileşimli
ÖĞRETMENİN ROLÜ	Bilgi verici, daima uzman	Katılımcı, bazen öğrenci
ÖĞRENCİNİN ROLÜ	Dinleyici, daima öğrenci	Katılımcı, bazen uzman
DERS AĞIRLIĞI	Bilgiler	İlişkiler
BİLGİ KAZANIM	Hatırlama ve ezber Bilginin birikmesi	Sorgulama ve buluş Bilgilerin yeni bilgilere dönüşümü
BAŞARI GÖSTERGESİ	Miktar	Kalite
ÖLÇME	Normlara göre	Ölçütlere göre
TEKNOLOJİ KULLANIMI	Tekrar ve uygulama	İletişim, katılım, bilgiye ulaşım

Çağdaş yaklaşımlar, geleneksellerin aksine öğrenciyi merkeze almaktadır. Çağdaş yaklaşımın benimsendiği eğitim anlayışında, öğretmen hangi konuyu anlatırsa anlatsın öğrencilerin bir takım yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olmayı amaçlayacaktır. Bu tür öğretimde öğrencinin bilgiyi sadece ezberlemesi değil, kullanması ve yeni bilgi üretmesi, yani düşünmesi amaçlanır (Özden, 2003: s.6).

2.7. 1. YAPILANDIRMACI YAKLAŞIM (CONSTRUCTİVİST)

Yapılandırımcılık diğer bir deyişle constructivism, bilginin doğası ile ilgili bir kavram olarak ortaya çıkmıştır. Yapılandırımcılık; öğretimle ilgili bir kuram değil, bilgi ve öğrenme ile ilgili bir kuramdır. Başlangıçta, öğrenenlerin bilgiyi nasıl öğrendiklerine ilişkin bir kuram olarak gelişmiş ve zaman içinde öğrenenlerin bilgiyi nasıl yapılandırdıklarına ilişkin bir yaklaşım haline dönüşmüştür (Demirel,2002:223).

Yapılandırımcılığın öğrenme felsefesi olarak tanımlanan ilk kapsamlı teorileri 18. yüzyılda insanların kendi kendilerine ne yapılandırırlarsa onu anlayabildiklerini söyleyen felsefeci Giambatista Vico'nun çalışmalarına kadar uzanır. Giambatista Vico 1710'da "bir şeyi bilen onu açıklayabilendir" ifadesini kullanmıştır. Birçok felsefeci ve eğitmen bu fikirler üzerinde çalışmıştır. Ancak yapılandırımcılığın ne olduğuna, ne içerdiğine yönelik açık bir fikir geliştirmek için ilk girişimler Piaget ve John Dewey tarafından yapılmıştır (Özden,2003:56).

Sürekli değişmekte olan dünya; bu değişimden meydana gelen yenilikleri ve gelişimin bilincinde olan, öte yandan bu değişim sırasında üzerine düşen görevleri de kavrayabilen bireylere ihtiyaç duymaktadır. Gelişen dünya git gide tüketen bir toplum olmaya başlamıştır ve bu toplumun çağdaş dünyaya ayak uydurabilmesi için doğru bilgilerle donatılmış bir birey yeterli değildir. Bireyin bilgiyi tüketmekten çok bilgiyi kendince sentezlemesi, yeni bilgi üretmesi hedeflenmektedir. Çağdaş dünyanın kabul ettiği birey, kendine aktarılan bilgileri aynen kabul eden, yönlendirilip biçimlendirmeyi bekleyen değil, bilgiyi yorumlayarak anlamın yaratılması sürecine etkin olarak katılanlardır (Cebeci,2007:12).

Yapılandırıcı öğrenme yaklaşımı, öğrenmeyi, öğrenen açısından ele almakta ve öğrenenin bilgiyi nasıl yapılandığıyla ilgilenmektedir. Bu yaklaşımın merkezinde öğrenci vardır ve öğretmen öğrenenlerin bilgiyi nasıl yapılandıracakları hakkında rehberlik etmektedir. Yapılandırıcı öğrenme yaklaşımına göre bireyler, öğrenme sürecinde aktif olup kendi kişisel bilgi ve anlamlarını, bireysel ve sosyal etkinlikler bağlamında kendileri yapılandırabilmektedirler. Birey, öğrenirken geçmişteki deneyimlerini ve ön bilgilerini kullanarak yeni bilgiler oluşturmaktadır (Duman,2007).

Öğrenenlerin bilgiyi nasıl öğrendiklerine ilişkin bir kuram olarak gelişmeye başlayan yapılandırıcılık zamanla öğrenenlerin bilgiyi nasıl yapılandıklarına ilişkin bir yaklaşım haline almıştır. Yapılandırıcılıkta bilginin tekrarı değil, bilginin transferi ve yeniden yapılandırılması söz konusudur (Perkins,1998:8).

Yapılandırıcı öğretim sürecine yönelik özellikleri değişik zamanlarda Wolf(1994), Dubss(1995), Larochelle., Bednarz ve Garrison (1998) ifade etmişlerdir. Bu özelliklerin ortak noktaları şunlardır:

1. Bilgi öğretmen tarafından değil bizzat öğrenen tarafından oluşturulur.
2. Yeni bilgilerin yapılanmasında inanç ve beklentiler etkilidir.
3. Bilginin aktarımı öğrenme sürecinin fırsatlarıyla gerçekleştirilir.
4. Bilginin yapılanması sosyo-kültürel ortamda gerçekleşir.
5. Süreç değerlendirme önemlidir.
6. İçerik genel yapıya sahip olmalı, ekleme ve çıkarmalara izin vermelidir.
7. Seçilen konular gerçek yaşama uygun ve kullanılabilir olmalıdır.
8. Bilişsel öğrenmeler kadar duyguların öğrenilmesi de önemlidir.

Yapılandırıcı yaklaşıma göre anlamlı öğrenmenin sağlanması için şu beş aşama takip edilmelidir:

Araştırma: Öğrenme için gerekli durumun geliştirilmesini içerir. Öğretimsel işlerin netleşmesi, sınırlarının çizilmesi ve araştırma sorularının belirlenmesidir.

Keşif/icat: Öğretimsel işin planının oluşturulması ve bir modelin geliştirilmesidir.

Uygulama: Öğrencinin ihtiyacına göre bir model inşa etmesidir.

Değerlendirme: Öğrencilerin bireysel ya da grup olarak sunacakları etkinliklerin test edilmesidir.

Kutlama/ takdir etme: Öğrencilerin küçük gruplar içinde yaşadıkları süreçleri büyük grup içinde paylaşmalarıdır (Savaş,2007:526–528).

Yapılandırmacı yaklaşıma göre düzenlenen eğitimin işlevsel olabilmesi için uygulayıcıların (öğretmenlerin) bu yaklaşım hakkında yeterli bilgiye ve gerekli mesleki donanıma sahip olması gereklidir. Öğretmen, bireylere özgü etkinlikler yaptırabilmeli, öğrencilerin etkileşim kurmalarını sağlamalı, öğrenme süreçlerinde işbirliğini uygulayabilmeli, öğrencilerin fikirlerini ifade edecekleri ortamlar hazırlamalıdır. Öğretmen, öğrenenlerin bireysel farklılıklarına uygun seçenekler sunmalı, yönergeler vermeli, öğrenenlerin kendi kararlarını kendilerinin vermelerinde yardımcı olmalıdır. Bu noktada öğretmen yol gösterici ve rehber olmalıdır (Brooks ve Books,1999:23).

Yapılandırmacı eğitim ortamları bireyin öğrenme ortamıyla daha fazla etkileşim kurmasına olanak sağlamasından dolayı zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Bu sayede öğrenenler önceki öğrenmelerini de sınama, yanlışlarını düzeltme ve hatta önceki bilgilerinden vazgeçerek yerine yeni bilgilerini koyma fırsatı elde ederler (Yaşar,1998:596).

Yapılandırmacı eğitim ortamının temel ögesi öğrenendir. Öğrenen, demokratik bir sınıf ortamında kendi günlük yaşam problemlerini çözerek yaşam boyu kullanacağı bilgiyi oluşturur. Bu durumu sağlamak için hazırlanan sınıf ortamının öğrenmeyi motive etme özelliği olmalı ve öğrenenin konuya ilgisini çekecek nitelikte olmalıdır. Bu düzenlemenin nasıl olacağı da öğretmen ve öğrenci birlikte karar verirler. Yapılandırmacı yaklaşımda eğitim ortamı bilgilerin aktarıldığı yer değil aksine sorgulama ve araştırma yapılan düşünme, sorun çözüme ve öğrenme becerilerinin geliştiği bir yerdir.

Öğrencilerin problem çözüme ve bağımsız düşünme yeteneklerini geliştirme amacıyla öğretme-öğrenme sürecinde özel bir iletişim biçimi benimsenir. Bu iletişim sırasında öğrencilere “ Bu konuyla ilgili ne düşünüyorsun? Niçin böyle düşünüyorsun?, Bu konuya nasıl ulaştın?” gibi sorular yöneltir. Öğrencilere “evet” ve “hayır” yanıtı verdiren sorulardan kaçınılır. Burada amaç öğrencilerin ne yapacaklarını önceden belirlemek değil,

bireylere araç ve öğrenme materyalleriyle kendi istekleri doğrultusunda yön vermeleri için fırsat sunmaktadır(Erdem,2001:58).

Piaget'e (1970) göre birey, nesnelere bilmek ve tanımak için, onlarla etkileşime girmeli ve sonuçta onları dönüştürmelidir. Yerlerini değiştirmeli, düzeltmeli, birleştirmeli, parçalara ayırmalı ve parçaları tekrar bir araya getirmelidir. Bilgi, en ilkel(itmek ve çekmek gibi) duyuşal-motorsal hareketlerden, zihin tarafından gerçekleştirilen içselleştirilmiş en karmaşık (bir sıraya koymak, bire bir eşleştirmek gibi) entelektüel hareketlere kadar eylemler veya işlemlerle ilişkilendirilir (Philps,Soltis,2005:49).

Yapılandırmacı öğrenme kuramı, Piaget'in bilişsel gelişim aşamalarından(özümleme, uyma, dengeleme) yola çıkarak bilginin yapılandırılmasını beş temel basamakta kazanıldığını açıklar. Bunlar: önceki bilgilerin harekete geçirilmesi, yeni bilginin kazanılması, bilginin anlaşılması, bilginin uygulanması ve bilginin farkında olunması aşamalarıdır.. Bu aşamalar şunlardır:

1-Önceki bilgilerin harekete geçirilmesi: Öğrenilen her yeni şey, bireylerin daha önce öğrendikleriyle ilgili zihinlerinde var olan bilgi yapısı ile doğrudan ilgili olduğundan, bu bilginin ne olduğunun tanımlanması önemlidir. Ön bilgilerin harekete geçirilmesi öğrencilere, yeni deneyim için yeni bir bilgi yapısının gerekli olup olmadığını anlamalarına yardım eder. Öğretmenler ise bu ön bilgiler sayesinde, öğrencilerin hâlihazırda sahip oldukları bilgilerin üzerine inşa edebilecekleri öğrenme yaşantılarını daha iyi planlayabilirler.

2- Yeni bilginin kazanılması: Bilgi, öğrencilerin kendi zihinlerinde var olan bilgi yapılarına uyup uymadığına karar vermelerine yardımcı olacak tarzda sunulmalıdır. Bu nedenle öğretmen bilgiyi bir bütün olarak ele almalı, öğrencilerin öğrenmesine yardım etmelidir. Eğer öğrencilerin bilgileri ezberlemeleri yerine onları anlamaları hedefleniyorsa öğrencilerin "bütünü", onun "ilgili parçalarını" ve bu parçalar ile bütün arasındaki ilişkiyi görmeleri gerekir. Öğretimde bütüne odaklanmak, konu ile ilgili birkaç önemli kavram veya fikir seçip, onları öğretim sürecinin merkezi yapmak demektir. Yani, konu derinliğinin sağlanmadığı için konu genişliği feda edilmelidir.

3- Bilginin Anlaşılması: Öğrenciler bir konu hakkında yeni bilgiler ve beceriler ile karşı karşıya kaldıklarında, onlar için anlama ve kavrama süreci başlamış olur. Eğer yeni bilgi, daha önceden edinilenlerle çelişmiyorsa, o konudaki zihinsel yapı güçlendirilir, çelişiyorsa bu durumda var olan zihinsel yapı değiştirilir. Bireyin dışarıdan edindiği bilgiye kendi zihninde anlam verme süreci iki şekilde gerçekleşir. Eğer belli bir alanda edinilen bilgi, bireyin daha önce o alanla ilgili öğrendikleriyle çelişmiyorsa ve belli bir zihinsel şemaya uyuyorsa, bu bilgi bireyin zihnine olduğu gibi kaydedilir (Özümlenme). Eğer belli bir alanda edinilen bilgi, bireyin daha önce bu alanla ilgili öğrendikleriyle çelişiyor ve belli bir zihinsel şemaya uymuyorsa, bireyin bu bilgiyi zihne kaydetmesi için zihninde yeni düzenlemeler yapması ve yeni bir dengeyi oluşturması gerekir (Uyma).

4- Bilginin Uygulanması: Öğretmenler öğrencilerin yeni konu ile ilgili bilgi yapılarına uygun öğrenme etkinliklerini sağlayarak onlara yardım edebilir. Bilgi için en etkili ve verimli öğrenme etkinlikleri arasında otantik, sosyal, ilginç ve bütüncül kavramları sayılabilir. Çünkü öğrenciler problemleri çözerken, bildiklerini uygulamaya koymak zorunda kalırlar. Otantik problemler, gerçek hayatta karşılaşılan problemleri içerir, ilginç etkinliklerin planlanması ise, öğrencilerin aktif katılımı için gereklidir. Bütüncül etkinlikler ise, geniş kapsamlı ve çok yönlüdür. Sosyal niteliği olan etkinlikler, bireysel olanlardan daha yararlıdır, çünkü öğrenciler grup içerisinde çalışırken, ileri sürdükleri fikirlere yönelik grup üyelerinden dönüt alabilir

5- Bilginin Farkında Olunması: Bireyin belli bir bilgiyi kullanarak bir problemi çözmesi ile kendisini o problemin çözümüne ulaştıran stratejinin ne olduğunu fark etmesi iki ayrı şeydir. Dolayısıyla öğrencilerin sahip oldukları bilginin farkında olmalarını sağlayacak etkinlikler, onların geriye dönüp ne yaptıklarını gözden geçirmelerine imkân veren etkinliklerdir. Bunlar, örnek olay incelemesi, rol oynama proje çalışmaları, öğrendiklerini başkalarına öğretme veya yazıya dökme gibi etkinlikler olabilir. Bilginin yapılandırılabilmesi için uygun öğrenme yaşantıları düzenlenmesi gerekir (Özden,2003:69-70).

Oluşturmacı öğrenme teorileri üç temel varsayımı vurgular:

1. Bilgi, pasif olarak ya da kişisel bir katkıda bulunma olmaksızın inşa (construction) edilemez.
2. Anlama, adaptasyon sonucu ortaya çıkar; kişi kendi tecrübeleri, bilgi ve birikimleriyle tartışılan konu arasında uyumlandırma sağlayarak, ele alınan konuyu anlar.
3. Bilgi, etkileşim sonucu oluşturulur; kullanılan dil ve içine gömülü bulunulan sosyal yapı bu etkileşimde önemli rol oynar.

İlk varsayım, geleneksel düz anlatım yönteminde pasif durumda bulunan öğrencilerin aktif katılımının bilgi oluşturmada önemli bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır. Dıştan bakıldığında, verilen konuyu anlamış görünen öğrencilere aktif katılma imkanı sağlandığında kavramlara, kurallara farklı anlamlar yükledikleri ortaya çıkabilir (Pirie ve Kieren 1992: 509). Bunun için, her öğrenci ne anladığını ifade edebilmeli ve savunabilmelidir. Bu farklı yorumlama ve anlayışların sebebi, ikinci varsayımda belirtildiği gibi, her bireyin farklı bilgi, birikim ve deneyimlere sahip olmasıdır. Karşılaşılan yeni öğrenilecek şeyler, öğrenciyi bir adaptasyon yapmaya zorlar. Kendi birikimiyle uyuşursa bunu alır, uyuşmazsa yeni bir uyarılma yoluna girer. Bu adaptasyon sürecinde, önceki deneyim ve bilgiye ek olarak sınıf ortamında etkileşim sonucu ortaya çıkan farklı yaklaşımlar önemli rol oynarlar.

Farklı yaklaşım zenginliği, öğrencilere geniş bir hareket alanı sağlar. Öğrenciye kendi anlama–kavrama yapısına en uygun olanı seçebilme imkânının verilmesi ve onun da bilgi ve deneyimini diğer öğrencilerle paylaşması, öğrenme sürecinde önemsenmesi gereken bir boyuttur.

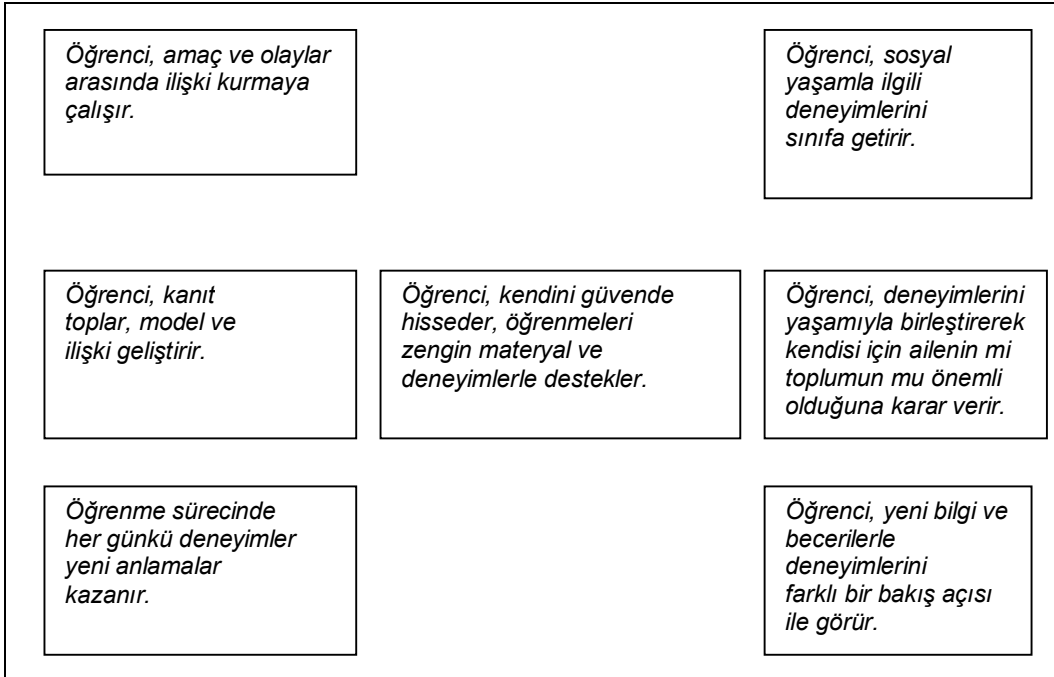
Bu üç temel varsayıma dayanan bir öğrenme–öğretme ortamı, oluşturmacı öğrenme ortamı olarak tanımlanabilir. Böyle bir ortamdan beklenen özellikler (Brooks ve Brooks, 1993: 103–116; Confrey, 1990) şunlardır:

1. Ortak bir konuşma zemini oluşturmak için, ele alınan konuyla ilgili problem, kuram ve sonuçlar tartışılmadan önce, temel kavramlar tanımlanmalıdır.
2. Bilgi inşa sürecinde öğrencilere tecrübe etme ortamı oluşturulmalıdır.
3. Ele alınacak örnekler öğrenciler için anlamlı olmalı; dolayısıyla günlük yaşantıdan, bulunulan çevreden örnekler seçilmelidir.
4. Farklı yaklaşımlar kabullenilmeli ve teşvik edilmelidir.

5. Belli bakış açılarına sahip öğrencilerin kendi bakış açılarını sahiplenmesine, ifade etmesine ve savunmasına imkân verilmelidir.
6. Çeşitli fiziksel materyaller kullanılarak, öğrencilerin bilgiyi tecrübe etmelerine zemin hazırlanmalıdır.
7. Ortama, “Sınıflandır!”, “Analiz et!”, “Tahmin et!”, “Yarat!” gibi, anlamı pekiştirecek kelimeler hâkim olmalıdır.
8. Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenle rahatça diyalog kurmalarının mümkün olduğu ve teşvik gördüğü bir ortam olmalıdır.
9. Bilginin yeniden üretilmesinden ziyade bilginin oluşturulmasına önem verilmelidir.
10. Öğrencilerin tepkileri dersi sürüklemeli, bu tepkiler ders öğretme yönteminde ve içeriğinde değişikliklere neden olabilecek temel bir işleve sahip olmalıdır.
11. Birbirini anlama sürecinde, ortaya konan fikirlerle çatışma oluşturacak fikirler sunulurken, öğrenciler kabul ettikleri fikirleri savunmaya teşvik edilmelidir.
12. Grup çalışması teşvik edilmelidir.

Anlamlı sosyal bilgiler öğretimi aktif yapısal bir süreçtir. Bilgi olarak adlandırılan ilişkiler, düşünce ve deneyimler örüntüsü yaratır. Sosyal bilgiler öğretimi çeşitli düşünceler arasında ilişki kurarak, düşünceleri değiştirip, genişleterek bilgileri yapılandırma ve bütünleştirme sürecidir. İlişki kurma aynı zamanda olayları açıklama, tahminlerde bulunma ve olaylardan anlam çıkarmadır. Öğrencilerin olaylarla, insanlarla ve öğretim amaçlarıyla kurduğu zihinsel ilişkiler öğrenmeleri etkiler (Sunal,Haas,2002:7.)

Şekil 2: Sosyal Bilgiler Öğretimde Yapısalcı Kuram Modeli(Kaynak:Sunal ve Haas,2002:7)

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2005 yılında yenilenen ilköğretim sosyal bilgiler öğretim programına göre; Öğretmen, konuları çok yönlü olarak ele almalı güncellik ilkesine ve yakından uzağa ilkesine dikkat etmelidir. Öğrencileri sık sık gerçek hayat problemleri ve çelişkili durumlarla karşılaştırmalı ve karşılaştıkları sosyal problemler üzerine yansıtıcı düşüncelerini sağlamalıdır. Öğretmen, öğrencilerin disiplinlere ait yapısal kavramları öğrenmelerine dikkat etmelidir. Kaynak kullanımı ve kanıt değerlendirmeye dayalı sosyal bilgiler eğitiminde öğrencilerin sebep-sonuç ilişkisi kurmalarını ve kanıta dayalı akıl yürütmelerini sağlamalıdır. Okulun bulunduğu çevreye göre programdaki etkinlik örneklerini seçmeli ya da kendisi etkinlik hazırlamalıdır. Olguları ve olayları aktarmak ya da öğrencilere ders kitaplarını ezberletmek yerine, aktif öğrenme etkinliklerini uygulamalıdır. Farklı öğrenme stilleri ve zekâ türlerine sahip öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmalıdır. Öğretmen, bilgi dağıtıcı rolü yerine, öğrencilerinin anlam kurmalarına yardımcı rolünü benimsemelidir.

Öğrencileri düşündürücü ve açık uçlu sorularla sorgulamaya teşvik etmelidir. Fotoğraflar, haritalar, filmler, CD-ROM'lar, tarih ve sosyal bilgiler benzeşim (simülasyon) programları, çoklu ortam (multimedya) ve hipermedya

gibi araçları ve telekomünikasyon hizmetlerini (internet gibi) imkânlar ölçüsünde sosyal bilgiler dersinin bir parçası yapmalıdır. Yapılandırmacılıkta değerlendirme ise sürece dayalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesi öğretme süreciyle iç içedir, öğrencilerin çalışmaları, portfolyoları ve öğretmenin öğrencileri çalışma sırasında gözlemlemesi sonucunda olur. Öğretmen öğrenme-öğretme sürecinde öğrencileri gözlemleyerek değerlendirir ve öğrencilerin ürettikleri, yaptıkları hakkında zengin geri dönütler verir (Duman,2007:317).

Yapılandırmacı öğrenmenin öğrenciye katkısı şunlardır;

Yapılandırmacı öğrenme modeli, öğrenci merkezli bir eğitim yöntemidir. Öğrencilerin aktif şekilde bilgiyi üretmesi, oluşturması, yorumlaması, önceki bilgilerini de kullanarak yeniden organize etme yeteneği kazandırır. Özetle, öğrencinin;

- Teorik bilgi yığını edinmesi değil, neyi niçin öğrendiğini bilerek algılaması
- Bilgiyi araştırma, yorumlama, analiz etme ve sonucu yaşamla ilişkilendirmesi,
- Düşünme ve sorgulama ilişkilendirme becerilerini geliştirmesi,
- Derse yönelik ilgi düzeylerini yüksek tutması,
- İnisiyatif kullanma, kendi öğrenme yöntem, kaynak ve teknolojilerini üretme, kullanma ve değerlendirme fırsatı vermesi,
- Çağdaş teknolojiyi kullanma, etkin öğrenme, amaçlı öğrenme, özgün öğrenme ve işbirlikçi öğrenmeyi gerçekleştirme sağlanır.
- Edinimlerini yaşamları ile bütünleştirme mantığı üzerine geliştirilmiştir.
- Öğrenenler bilgiyi olduğu gibi kabul etmezler, bilgiyi sorgular, yaratır ya da keşfederler.
- Kazanılan her bilgi bir sonraki bilgiyi yapılandırmaya zemin hazırlar.
- Bilginin öğrenci tarafından nasıl algılandığı önemlidir. Algılama, öğrencinin sosyal, kültürel ve diğer yaşamsal değerleri ile yakından ilgilidir.

Yapılandırmacı öğrenme modelinde öğretmenin etkinliği şunlardır;

Yapılandırmacı öğrenme modelinde öğretmen; yönlendirici, kontrol ve test edici rolündedir. Öğreten olduğu kadar, öğrenen ve mesleki birikimini yenileyen olmalıdır. Bu öğrenme modelinde öğretmenin rolünü şu şekilde özetlemek mümkündür:

*Öğretmen, öğrencilerin bilgi alacağı kaynaklardan sadece birisi olduğunu ve temel unsurun öğrenci olduğunu düşünmelidir.

*Öğrenci inisiyatifini ve özerkliğini kabul ve teşvik eden kişidir.

*Öğrencilere, kendi bilgilerini oluşturmaları için yardım ve rehberlik eder.

*Açık uçlu ve düşünmeye yönelten sorular sorarak, soru sormayı cesaretlendirip, düşünce üretici tartışmaları teşvik eder.

*Kendini geliştirme gayreti içindedir (Turoğlu,2006:117).

Sosyal bilgiler ders kitapları da bu açıklamalar doğrultusunda öğrencinin bilgiyi kendisinin yapılandırabileceği bir fırsat sağlayarak eğitimde kaliteyi arttırmak amacıyla yapılandırmacı öğrenme yaklaşımın ölçütleri dikkate alınarak hazırlanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, araştırma sahası ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı ve veri analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler dersinde coğrafya konularının öğretiminde karşılaşılan problemleri öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesini amaçlayan bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama(survey) modeli kullanılmıştır.

Betimlemeli çalışmalar genelde verilen bir durumu aydınlatmak, standartlar doğrultusunda değerlendirmeler yapmak ve olaylar arasında olası ilişkileri ortaya çıkarmak için yürütülür. Bu tür araştırmalarda asıl amaç incelenen durumu etraflıca tanımlamak ve açıklamaktır (Çepni, 2005:20).

3.2. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU

Bu araştırmanın çalışma grubunu Kilis ve Gaziantep illerinde görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır.

Kilis il merkezi ve ilçelerinde görev yapan 36 ve Gaziantep ili Şahinbey ilçesinde görev yapan 15 Sosyal Bilgiler Öğretmeni, araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Araştırmada konu alanıyla ilgili literatür taranmış, bu literatüre ve uzman görüşlerine dayanarak anket hazırlanmıştır. Bireylerden bilgi toplama yollarından birisi de ankettir. Anket, sistematik bir şekilde bireylerin sosyal uyum, ilgi, tutum ve temayüllerini belirlemek için başvurulan bir tekniktir. Çok yaygın kullanıma sahiptir. Anket, grup içi görüşme yöntemlerinden daha avantajlı bir özellik gösterir. Ankette kişiler duygularını ve fikirlerini yüz yüze ilişkilerin verdiği baskılardan uzak bir şekilde dile getirmektedirler(Beydoğan,1996:99).

Araştırma için gerekli olan verileri, geniş bir literatür taramasından elde edilen bilgilerin yanında, ilköğretim okullarında görev yapan ve 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler derslerini okutan sosyal bilgiler branş öğretmenlerinden sağlanan görüşler oluşturmaktadır. Böylece veriler çeşitlendirilerek araştırmanın geçerliliği arttırılmaya çalışılmıştır. Konuyla ilgili öğretmen görüşleri, bu konuda araştırmacı tarafından, uzman görüşlerine dayalı olarak geliştirilmiş olan anket formuna verilen yanıtlarla ve görüşme tekniği de kullanılarak belirlenmiştir. Kilis ve Gaziantep illerinde ilköğretim okullarında görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerine söz konusu anketin uygulanması sonucu elde edilen veriler araştırmada kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan öğretmen anketi için Cronbach Alfa Katsayısı 0.75 olarak bulunmuştur. Bir test için hesaplanan güvenilirlik katsayısının 0.70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenilirliği için genel olarak yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2006:171). Bu sonuçlara göre öğretmen anketinin güvenilirlik düzeyi yeterlidir.

Anket formu 2 bölümden oluşmaktadır. I. Bölümde ankete katılan öğretmenler hakkında kişisel bilgiler yer almıştır. II. Bölümde ilköğretim 6 ve 7.sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programı, ders işlenişi, yöntem ve teknikler, ders kitabı ve araç-gereç kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerine yönelik ifadelere yer verilmiştir. Problemleri tespit edebilmek için II. bölümde 5'li likert ölçeği kullanılmıştır. Öğretmenlere yöneltilen ankette 40 ifade yer almaktadır.

Ayrıca anketin sonunda öğretmenlere açık uçlu soru yöneltilmiştir. Bu sorulara verilen cevapların frekans dağılımları yapılmış ve buna göre yorumlanmıştır.

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI VE ÇÖZÜMLENMESİ

Hazırlanan anketlerin uygulanması için, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler enstitüsü kanalıyla Kilis ili Valilik Makamı'ndan gerekli izinler alınmıştır. Araştırma için geliştirilen öğretmen anketinin uygulanması 2009–2010 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada örnekleme oluşturan okullara anket formları dağıtılırken okul idarecileri ile görüşülmüş, araştırmanın amacı hakkında bilgilendirme yapılmış ve izin onayı okul idaresine ibraz edilmiştir. Öğretmen anketi için sosyal bilgiler öğretmenleri ile görüşülerek çalışma hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Örnekleme oluşturan ilköğretim okullarına bizzat gidilerek doğrudan öğretmenlerle yüz yüze diyaloga girilerek uygulanmıştır ve uygulanan okullardan toplanmıştır.

Öğretmenlere uygulanan anketlerdeki veriler istatistiksel işlemler yapmak üzere kodlanmıştır. Kodlanan veriler, bilgisayar yardımı ile SPSS 18 (Predictive Analysis Software) programına aktarılmıştır. SPSS paket programından yararlanılarak yüzde(%) ve frekansları(f) ortaya koyan tablolar ile grafikler hazırlanarak, tablo ve grafiklerden hareketle sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmamıza temel oluşturan anket soruları öğretim programı, süre, uygulama, yöntem ve teknikler, ders kitabı ve araç -gereç başlıkları altında gruplandırılmış ve araştırmaya katılan öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplar genel ortalamaları alınarak cinsiyet, mezuniyet, branş, kıdem, hizmet içi eğitim, mesleki yayın takibi ve sınıf mevcudu değişkenleri açısından karşılaştırılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri ve değişkenler arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla “t” testi ve “ANOVA”(Tek yönlü varyans analizi) testleri uygulanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRETMENLERİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ

4.1.1. Cinsiyet:

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Cinsiyet Özelliklerinin Frekans Ve Yüzdeler Değerleri

CİNSİYET	ERKEK	KADIN	TOPLAM
FREKANS	34	17	51
YÜZDE	67	33	100

Yapılan ankete katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin 34'ü erkek (% 67'si) , 17'si kadındır (% 33).Araştırma sahamızda erkek öğretmenlerin sayısı kadın öğretmenlerin 2 katıdır.

4.1.2. Meslekteki kıdemleri:

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Mesleki Kıdem Özelliklerine Göre Frekans ve Yüzdeler Değerleri

KIDEM	f	%
0-5 yıl	17	33,3
6-10 yıl	17	33,3
11-15 yıl	11	21,6
16-20 yıl	2	3,9
21 yıl ve üzeri	4	7,8
Toplam	51	100

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin % 33'ünün mesleki kıdemi 0-5 yıl arasında(17), % 33'ünün 6–10 yıl arasında(17),% 22'si 11–15 yıl arasında(11), % 4 'ü 16–20 yıl arasında(2) ve %8'i 21 yıl ve üzeridir.(4)

Araştırma sahamızda sosyal bilgiler öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun mesleki kıdemi 10 yıldan azdır.

4.1.3. Mezun Oldukları Öğrenim Kademesi:

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Öğrenim Kademesi Özelliklerinin Frekans Ve Yüzdeler Değerleri

MEZUN OLDUĞUNUZ ÖĞRENİM KADEMESİ	f	%
EĞİTİM ENSTİTÜSÜ	2	4
EĞİTİM FAKÜLTESİ	43	84
FEN-EDB. FAKÜLTESİ	4	8
YÜKSEK LİSANS	2	4
DİĞER	0	0
Toplam	51	100

Yapılan ankete katılan sosyal bilgileri öğretmenlerin % 84 'ü(43) eğitim fakültesi, % 8'i(4) fen-edebiyat fakültesi , % 4'ü(2) yüksek lisans,% 4'ü(2) eğitim enstitüsü mezunu durumundadır. Araştırma sahamızdaki sosyal bilgiler öğretmenlerinin hemen hemen hepsi eğitim fakültesi mezunudur. Yüksek lisansa devam eden öğretmen sayısı oldukça azdır.

4.1.4. Mezun Oldukları Öğrenim Programı:

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Öğrenim Programı Özelliklerinin Frekans ve Yüzdeler Değerleri

MEZUN OLDUĞUNUZ BÖLÜM	f	%
TARİH/TARİH ÖĞRETMENLİĞİ	12	24
COĞRAFYA/COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ	5	10
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ	34	66
DİĞER	0	0
TOPLAM	51	100

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin % 66'sı(34) sosyal bilgiler öğretmenliğinden mezun olurken, % 24'ü(12) tarih öğretmenliği, % 10'u(5) coğrafya öğretmenliği alanında eğitim almıştır. Sosyal bilgiler dışında diğer branşlardan mezun olan sosyal bilgiler öğretmeni oldukça azdır.

4.1.5. Hizmet İçi Eğitim:

Tablo 9. Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Hizmet İçi Eğitim Özelliklerine Frekans ve Yüzdeler Değerleri

MESLEĞİNİZLE İLGİLİ HİZMET İÇİ EĞİTİME KATILDINIZ MI?	f	%
HİÇ KATILMADIM	10	19,6
BİR KEZ KATILDIM	9	17,6
İKİ KEZ KATILDIM	11	21,6
ÜÇ VE DAHA FAZLA KATILDIM	21	41,2
TOPLAM	51	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %19,6'sı(10) hizmet içi eğitime hiç katılmadıklarını, % 17,6'sı(9) sadece bir kez, % 21,6'sı(11) iki kez, % 41,2'si(21) ise üç ve daha fazla hizmet içi eğitime katıldıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yarısından fazlası hizmet içi eğitime katıldıklarını belirtmişlerdir. Hizmet içi eğitim öğretmenlerin mesleki başarısını etkilediği için önem verilmesi gereken bir husustur.

4.1.6. Mesleki Yayın Takibi:

Tablo 10. Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Mesleki Yayınları Takip Etme Özelliklerinin Frekans Ve Yüzdeler Değerleri

MESLEKİ YAYINLARI TAKİP EDİYOR MUSUNUZ?	f	%
HAYIR	2	4
EVET	32	63
KISMEN	17	33
TOPLAM	51	100

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin % 4'ü(2) mesleki yayınları takip etmediklerini belirtirken, % 33'ü(17) kısmen takip ettiklerini, % 63'ü(32) ise takip ettiklerini belirtmiştir. Araştırma sahamızdaki öğretmenler genellikle kitap, dergi ve makale gibi mesleki yayınları takip ettiklerini belirtmişlerdir.

4.1.7. Sınıf Mevcudu:

Tablo 11. Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Sınıf Mevcudu Özelliklerinin Frekans Ve Yüzdeler Değerleri

Sınıf Mevcudunuz	f	%
20'nin altında	0	0
20-30	23	45
31-40	24	47
41-50	4	8
50 ve üzeri	0	0
Toplam	51	100

Sosyal bilgiler öğretmenlerinden sınıf mevcutları 20'nin altında olan yoktur. Öğretmenlerin % 45'inin sınıf mevcudu 20-30 arası(23), %47'sinin(24) 31-40 arası, %8'inin(4) 41-50 arası olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sahamızda sınıf mevcutları genellikle 30 kişidir. Sınıf mevcutları ders işlenişini olumsuz etkileyecek kadar çok değildir.

10-Yeni müfredattaki Coğrafya dersi öğretimde yer alan konu ve kavramlar somuttan soyuta ilkesine göre sistematik bir şekilde verilmiştir.	4	7,8	27	52,9	4	7,8	16	31,4	0	0
11-Coğrafya konuları ile ilgili kazanımlar günlük yaşamla ilişkilendirilmiştir.	7	13,7	36	70,6	1	2	6	11,8	1	2
12-Yeni müfredat Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğrenci merkezli aktif öğrenme yöntemlerini daha fazla kullanılmasına imkân tanımaktadır.	6	11,8	26	51	9	17,6	8	15,7	2	3,9
13-Coğrafya konularının öğretiminde sonucu ölçmek için kullanılan klasik ölçme değerlendirme metotları ve açıklamaları yeterli miktarda yeni müfredat programında mevcuttur.	5	9,8	30	58,8	2	3,9	14	27,5	0	0
14-Program coğrafya içeriği bakımından eski programa göre daha kapsamlıdır.	5	9,8	4	7,8	4	7,8	26	51	12	23,5
15-Programdaki coğrafi içerikler her öğretmenin anlayabileceği düzeydedir.	13	25,5	25	49	7	13,7	6	11,8	0	0
18-Sosyal bilgiler programında tarih ve vatandaşlık konuları coğrafya konularına göre daha ağırlıktadır.	16	31,4	19	37,3	4	7,8	11	21,6	1	2,0

Tablo 12 'ye göre;“Yeni müfredattaki Coğrafya dersi öğretimde yer alan konu ve kavramlar, bilinenden bilinmeye ilkesine göre sistematik bir şekilde verilmiştir.” yargısına öğretmenlerin % 64,7’si katılıyorum, % 7,8’i kararsızım, % 27,5’i katılmıyorum yanıtlarını vermiştir.

“Yeni müfredattaki Coğrafya dersi öğretimde yer alan konu ve kavramlar, yakından uzağa ilkesine göre sistematik bir şekilde verilmiştir.” Yargısına öğretmenlerin %3,9’u tamamen katılıyorum, % 49’u katılıyorum, %15,7’si kararsızım, % 31,4’ü katılmıyorum yanıtlarını vermiştir.

“Yeni müfredattaki Coğrafya dersi öğretimde yer alan konu ve kavramlar somuttan soyuta ilkesine göre sistematik bir şekilde verilmiştir.” Yargısına öğretmenlerin % 7,8’i tamamen katılıyorum, % 52,9’u katılıyorum, % 7,8’i kararsızım, % 31,4’ü katılmıyorum yanıtlarını vermiştir.

“Coğrafya konuları ile ilgili kazanımlar günlük yaşamla ilişkilendirilmiştir.” Yargısına öğretmenlerin % 13,7’si tamamen katılıyorum, % 70,6’sı katılıyorum, %2’si kararsızım, % 11,8’i katılmıyorum, % 2’si kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermiştir.

“Yeni müfredat Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğrenci merkezli aktif öğrenme yöntemlerini daha fazla kullanılmasına imkân tanımaktadır.” Yargısına öğretmenlerin % 11,8’i tamamen katılıyorum, %51’i katılıyorum, %17,6’sı kararsızım, %15,7’si katılmıyorum, % 3,9’u kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermiştir.

“Coğrafya konularının öğretiminde sonucu ölçmek için kullanılan klasik ölçme değerlendirme metotları (çoktan seçmeli, boşluk doldurma, eşleştirmeli, kısa cevaplı sorular vb.) ve açıklamaları yeterli miktarda yeni müfredat programında mevcuttur.” Yargısına öğretmenlerin %9,8’i tamamen katılıyorum,% 58,8’i katılıyorum, % 3,9’u kararsızım, % 27,5’i katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

“Program coğrafya içeriği bakımından eski programa göre daha kapsamlıdır.” Yargısına öğretmenlerin % 9,8’i tamamen katılıyorum, % 7,8’i katılıyorum, %7,8’i kararsızım, % 51’i katılmıyorum, % 23,5’i kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

“Programdaki coğrafi içerikler her öğretmenin anlayabileceği düzeydedir.” Yargısına öğretmenlerin % 25,5’i tamamen katılıyorum, % 49’u katılıyorum, % 13,7’i kararsızım, % 11,8’i katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

“Sosyal bilgiler programında tarih ve vatandaşlık konuları coğrafya konularına göre daha ağırlıktadır.” Yargısına öğretmenlerin % 31,4’ü tamamen katılıyorum, % 37,3’ü katılıyorum, %7,8’i kararsızım, % 21,6’sı katılmıyorum, % 2’si kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

Öğretmen görüşleri dikkate alındığında yeni müfredattaki coğrafya dersi öğretiminde yer alan konu ve kavramlar yakından uzağa, somuttan soyuta ve bilinenden bilinmeyene ilkelerine göre sistematik bir şekilde verildiği görülmektedir. Ayrıca coğrafya konuları günlük yaşamla ilişkilendirilmektedir. Günlük yaşamdan örnekler verildiği için öğrenciler konuları daha iyi anlamaktadır.

Öğretmenler, eski programın yeni programdan kapsamlı olduğunu ve yeni programdaki tarih konularının coğrafya konularından daha fazla olduğunu belirtmişlerdir.

4.2.2. İKİNCİ ALT PROBLEME AİT BULGU VE YORUMLAR

(İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersine Ayrılan Süre ile İlgili Öğretmen Görüşleri)

Tablo 13. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersine Ayrılan Süre ile İlgili Öğretmen Görüşleri

Soru no. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Süre ile ilgili Öğretmen Görüşleri	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
16) 6. sınıflar için, coğrafya konularının öğretiminde öngörülen ders saati uygulamada yeterlidir.	1	2	5	9,8	1	2	18	35,3	26	51
17) 7. sınıflar için, coğrafya konularının öğretiminde öngörülen ders saati uygulamada yeterlidir.	1	2	5	9,8	2	3,9	17	33,3	26	51
26)Yıllık ders planlarında coğrafya ünitelerine yeterince zaman ayrılabilir.	0	0	7	13,7	5	9,8	32	62,7	7	13,7

Tablo 13'e göre "6. sınıflar için, coğrafya konularının öğretiminde öngörülen ders saati uygulamada yeterlidir." Yargısına öğretmenlerin % 2'si tamamen katılıyorum, % 9,8'si katılıyorum, % 2'si kararsızım, % 35,3'ü katılmıyorum, % 51'i kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

"7. sınıflar için, coğrafya konularının öğretiminde öngörülen ders saati uygulamada yeterlidir." Yargısına öğretmenlerin % 2'si tamamen katılıyorum, %9,8'i katılıyorum, % 3,9'u kararsızım, %33,3'ü katılmıyorum, %51'i kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

"Yıllık ders planlarında coğrafya ünitelerine yeterince zaman ayrılabilir." Yargısına öğretmenlerin % 13,7'si katılıyorum, %9,8'i kararsızım, %62,7'si katılmıyorum, % 13,7'si kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

Elde edilen bu verilere göre 6.sınıflarda haftalık ders programında sosyal bilgiler dersine ayrılan ders saatinin müfredatın yetiştirilmesi için yeterli olduğu görülürken, 7.sınıflarda müfredatın yetiştirilmesi için ders saatinin yetersiz olduğu görülmektedir. Ayrıca yıllık ders planlarında coğrafya ünitelerine yeterince zaman ayrılamadığı ileri sürülebilir.

4.2.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME AİT BULGU VE YORUMLAR

(İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Bazı Uygulamalar ile ilgili Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgu ve Yorumlar)

Tablo 14. İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Bazı Uygulamalar ile ilgili Öğretmen Görüşleri

Soru no. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde bazı uygulamalar ile ilgili Öğretmen Görüşleri	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
19-Öğrenciler coğrafya konularını öğrenmede yeterince isteklidir	3	5,9	26	51	12	23,5	10	19,6	0	0
20- İlköğretim I. kademedede öğretilen coğrafya konularının yeterince verilememesi II. kademedede coğrafya konularının öğretimini zorlaştırmaktadır.	19	37,3	19	37,3	7	13,7	5	9,8	1	2
21-Coğrafya ünitelerini işlerken kavramları vermeden önce öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerini tespit ediyorum.	16	31,4	25	49	5	9,8	5	9,8	0	0
22-Sosyal bilgiler derslerinde coğrafya ünitelerini işlerken konuları diğer derslerle ilişkilendiriyorum.	16	31,4	32	62,7	2	3,9	1	2	0	0
36- Derslerde ders kitabı dışında coğrafya ile ilgili diğer kaynak ve eserlerden faydalanıyorum.	18	35,3	28	54,9	1	2	4	7,8	0	0

Tablo 14'e göre, "Öğrenciler, coğrafya konularını öğrenmede yeterince isteklidir." Yargısına öğretmenlerin % 5,9'u tamamen katılıyorum, % 51'i katılıyorum, % 23,5'i kararsızım, %19,6'sı katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

"İlköğretim I. kademedede öğretilen coğrafya konularının yeterince verilememesi II. kademedede coğrafya konularının öğretimini zorlaştırmaktadır." Yargısına öğretmenlerin % 37,3'ü tamamen katılıyorum, % 37,3'ü katılıyorum, %13,7'si kararsızım, % 9,8'i katılmıyorum, % 2'si kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

“Coğrafya ünitelerini islerken kavramları vermeden önce öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerini tespit ediyorum.” Yargısına öğretmenlerin % 31,4’ü tamamen katılıyorum, % 49’u katılıyorum, % 9,8’i kararsızım, % 9,8’i katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

“Sosyal bilgiler derslerinde coğrafya ünitelerini islerken konuları diğer derslerle ilişkilendiriyorum.”yargısına öğretmenlerin % 31,4’ü tamamen katılıyorum, % 62,7’si katılıyorum, % 3,9’u kararsızım, % 2’si katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

“Derslerde ders kitabı dışında coğrafya ile ilgili diğer kaynak ve eserlerden faydalanıyorum.” Yargısına öğretmenlerin %35,3’ü tamamen katılıyorum, %54,9’u katılıyorum, %2’si kararsızım %7,8’i katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

İlköğretim Sosyal Bilgiler derslerinde bazı uygulamalar ile ilgili öğretmen görüşleri dikkate alındığında birinci kademedede verilen coğrafya konularının yeterince verilmemesi, ikinci kademedeki coğrafya konularını öğrenirken öğrencileri zorlamaktadır. Öğrencilerin coğrafya dersine olan ilgileri yeterli düzeydedir.

Yine öğretmen görüşlerine göre, derse başlarken öğrencilerin hazır bulunuşluluk seviyeleri tespit edilmekte, coğrafya konuları işlenirken konularla bağlantılı olarak diğer derslerden faydalanılmakta ve sadece coğrafya ders kitabına bağlı kalmayıp diğer kaynaklardan da yararlanılmaktadır. Aynı konuyu farklı kaynaklardan öğrencilere sunmak, hem konuyu daha anlaşılır hale getirmekte hem de öğrencilerin ufkunu genişletmektedir.

4.2.4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME AİT BULGU VE YORUMLAR

(İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Yöntemler ile ilgili Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgu ve Yorumlar)

Tablo 15. İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Yöntemler ile ilgili Öğretmen Görüşleri

Soru no. İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Yöntemler ile ilgili Öğretmen Görüşleri	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
23-Coğrafya öğretiminde önemli bir yer tutan gezi-gözlem yöntemini yeterince kullanabiliyorum.	1	2	4	7,8	1	2	26	51	19	37,3
24-Coğrafya konularını anlatırken anlatım ve soru- cevap yöntemini kullanıyorum.	19	37,3	28	54,9	2	3,9	2	3,9	0	0
25-Coğrafya konularını anlatırken gösteri yöntemini kullanıyorum.	8	15,7	31	60,8	4	7,8	7	13,7	1	2
27-Yeni müfredattaki Coğrafya konu ve kavramlarını, bilinenden bilinmeyene, yakından uzağa, somuttan soyuta ilkelerine göz önünde tutarak işliyorum.	8	15,7	30	58,8	10	19,6	3	5,9	0	0
28-Ölçme değerlendirme konusunda yeni yaklaşımlar Coğrafya öğretimine uygundur.	2	3,9	32	62,7	7	13,7	9	17,6	1	2
29-Öğrenim sürecini ölçmeye yarayan alternatif ölçme değerlendirme araçlarını, (gözlem, performans görevleri, öz değerlendirme formları, öğrenci ürün dosyaları, projeler vb.) coğrafya konularını değerlendirirken yeterince kullanıyorum.	6	11,8	27	52,9	8	15,7	10	19,6	0	0

Tablo 15'e göre "Coğrafya öğretiminde önemli bir yer tutan gezi-gözlem yöntemini yeterince kullanabiliyorum" yargısına öğretmenlerin %2'si tamamen katılıyorum, %7,8'i katılıyorum, % 2'si kararsızım, %51'i katılmıyorum, %37,3'ü kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

"Coğrafya konularını anlatırken anlatım ve soru- cevap yöntemini kullanıyorum." Yargısına öğretmenlerin % 37,3'ü tamamen katılıyorum, % 54,9'u katılıyorum, %3,9'u kararsızım, %3,9'u katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

"Coğrafya konularını anlatırken gösteri yöntemini kullanıyorum."yargısına öğretmenlerin %15,7'si tamamen katılıyorum, %60,8'i katılıyorum, % 7,8'i kararsızım, % 13,7'si katılmıyorum, % 2'si kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

"Yeni müfredattaki Coğrafya konu ve kavramlarını, bilinenden bilinmeyene, yakından uzağa, somuttan soyuta ilkelerine göz önünde tutarak işliyorum." Yargısına öğretmenlerin % 15,7'si tamamen katılıyorum, %58,8'i katılıyorum, %19,6'sı kararsızım, %5,9'u katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

"Ölçme değerlendirme konusunda yeni yaklaşımlar Coğrafya öğretimine uygundur." Yargısına öğretmenlerin %3,9'i tamamen katılıyorum, % 62,7'si katılıyorum, % 13,7'si kararsızım, % 17,6'sı katılmıyorum , % 2'si kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

"Öğrenim sürecini ölçmeye yarayan alternatif ölçme değerlendirme araçlarını, (gözlem, performans görevleri, öz değerlendirme formları, öğrenci ürün dosyaları, projeler vb.) coğrafya konularını değerlendirirken yeterince kullanıyorum." Yargısına öğretmenlerin %11,8'i tamamen katılıyorum, %52,9'u katılıyorum, %15,7'si kararsızım, %19,6'sı katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

İlköğretim Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılan yöntemler ile ilgili öğretmen görüşlerini dikkate aldığımızda gözümüze çarpan en önemli sorun gezi-gözlem metodunun yeterince kullanılmamasıdır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu coğrafya dersinde gezi-gözlem yöntemini kullanmadığını belirtmişlerdir. Coğrafya konularının büyük çoğunluğu görselliğe dayanmaktadır. Öğrenciler görerek-yaşayarak öğrendikleri konuları kolay kolay unutmamaktadırlar. Bu yüzden gezi-gözlem metodunun az kullanılması araştırma sahamız için oldukça önemli bir sorundur.

4.2.5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME AİT BULGU VE YORUMLAR

(İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Kitapları ile ilgili Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgu ve Yorumlar)

Tablo 16. İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Kitapları ile ilgili Öğretmen Görüşleri

Soru no. İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Kitapları ile ilgili Öğretmen Görüşleri	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
30-Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki coğrafya konularının dil ve anlatımı öğrencilerin algılama düzeylerine uygundur.	2	3,9	27	52,9	6	11,8	13	25,5	3	5,9
31-Sosyal Bilgiler ders kitaplarında coğrafya konularıyla ilgili örnekler yeterlidir.	1	2	15	29,4	7	13,7	21	41,2	7	13,7
32-Ders kitaplarında coğrafya üniteleri harita, resim, şekil, grafik vb. görsel unsurlar yönünden yeterince desteklenmektedir.	3	5,9	24	47,1	5	9,8	12	23,5	7	13,7
33-Coğrafya ünitelerindeki yer adları, istatistiksel veriler ve ayrıntılar fazladır.	3	5,9	14	27,5	5	9,8	24	47,1	5	9,8

Tablo 16'ya göre; "Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki coğrafya konularının dil ve anlatımı öğrencilerin algılama düzeylerine uygundur." Yargısına öğretmenlerin %3,9'u tamamen katılıyorum, % 52,9'u katılıyorum, %11,8'i kararsızım, % 25,5'i katılmıyorum, %5,9'u kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

“Sosyal Bilgiler ders kitaplarında coğrafya konularıyla ilgili örnekler yeterlidir.”yargısına öğretmenlerin %2’si tamamen katılıyorum, %29,4’ü katılıyorum, %13,7’si kararsızım, %41,2’si katılmıyorum, %13,7’ si kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir

“Ders kitaplarında coğrafya üniteleri harita, resim, şekil, grafik vb. görsel unsurlar yönünden yeterince desteklenmektedir.” Yargısına öğretmenlerin %5,9’u tamamen katılıyorum, % 47,1’i katılıyorum, % 9,8’i kararsızım, %23,5’i katılmıyorum, %13,7’si kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

“Coğrafya ünitelerindeki yer adları, istatistiksel veriler ve ayrıntılar fazladır.”yargısına öğretmenlerin %5,9’u tamamen katılıyorum, %27,5’i katılıyorum, %9,8’i kararsızım, %47,1’i katılmıyorum, %9,8’i kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Kitapları ile ilgili Öğretmen görüşlerine göre, ders kitaplarının dil ve anlatımı öğrenci düzeylerine uygundur. Sosyal Bilgiler ders kitaplarında coğrafya konularıyla ilgili örneklerin yeterli olmadığı görülmektedir. Ayrıca ders kitapları harita, resim, şekil ve grafik gibi görsel unsurlar açısından yeterli düzeydedir.

4.2.6. ALTINCI ALT PROBLEME AİT BULGU VE YORUMLAR

(İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Araç-Gereçlerle ilgili Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgu ve Yorumlar)

Tablo 17. İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Araç-Gereçlerle ilgili Öğretmen Görüşleri

Soru no. İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Araç-Gereçlerle ilgili Öğretmen Görüşleri	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
34-Öğretmenler bilgisayar, projeksiyon ve slayt gibi teknoloji ürünü araçların kullanımıyla ilgili yeterli eğitim almaktadırlar.	1	2	15	29,4	5	9,8	20	39,2	10	19,6
35-Coğrafya ünitelerinin işlenişinde eğitsel televizyon programlarından yararlanıyorum.(film,belgesel..vb)	1	2	16	31,4	6	11,8	23	45,1	5	9,8
37-Derslerde dilsiz haritalar kullanıyorum.	6	11,8	23	45,1	4	7,8	15	29,4	3	5,9
38-Sosyal bilgiler dersinde coğrafya konularının işlenişinde öğrencilere atlas becerisi kazandırıyorum.	15	29,4	33	64,7	2	3,9	1	2	0	0
39-Çalışmış olduğum okuldaki ders araç-gereçleri, coğrafya konularının öğretiminde yeterlidir.	4	7,8	16	31,4	3	5,9	15	29,4	13	25,5

Tablo 17'ye göre;“Öğretmenler bilgisayar, projeksiyon ve slayt gibi teknoloji ürünü araçların kullanımıyla ilgili yeterli eğitim almaktadırlar.” Yargısına öğretmenlerin %2'si tamamen katılıyorum, %29,4'ü katılıyorum, %9,8'i kararsızım, %39,2'si katılmıyorum, %19,6'sı kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

“Coğrafya ünitelerinin işlenişinde eğitsel televizyon programlarından yararlanıyorum.(film, belgesel... vb)” yargısına öğretmenlerin % 2'si tamamen katılıyorum, %31,4'ü katılıyorum, %11,8'i kararsızım,% 45,1'i katılmıyorum, %9,8'i kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

“ Derslerde dilsiz haritalar kullanıyorum.” yargısına öğretmenlerin %11,8'i tamamen katılıyorum, % 45,1'i katılıyorum, %7,8'i kararsızım,%29,4'ü katılmıyorum, %5,9'u kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

“Sosyal bilgiler dersinde coğrafya konularının işlenişinde öğrencilere atlas becerisi kazandırıyorum.” yargısına öğretmenlerin %29,4'ü tamamen katılıyorum, %64,7'si katılıyorum, %3,9'u kararsızım,%2'si katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

“Çalışmış olduğum okuldaki ders araç-gereçleri, coğrafya konularının öğretiminde yeterlidir.” yargısına öğretmenlerin %7,8'i tamamen katılıyorum, %31,4'ü katılıyorum, %5,9'u kararsızım,%29,4'ü katılmıyorum, %25,5'i kesinlikle katılmıyorum yanıtlarını vermişlerdir.

İlköğretim Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılan araç-gereçlerle ilgili öğretmen görüşlerine göre öğretmenlerin teknoloji ürünlerinin kullanımında yetersiz oldukları ve araç-gereç açısından okulların çok yetersiz olduğudur. Araç-gereç kullanımı coğrafya konularının öğretiminde oldukça önemlidir. Bu yüzden araç-gereç yetersizliği derslerin öğretilmesinde olumsuzluklara yol açacaktır.

Ayrıca görsel yönden zenginleştirilen konular daha anlaşılır hale gelmektedir. Elde ettiğimiz verilere baktığımızda öğretmenlerin öğrencilere atlas kullanma becerisi kazandırdıkları ve dilsiz haritaları yeterince kullandıkları tespit edilmiştir. Bu da araştırma sahamız için önemli bir avantajdır.

4.2.7. YEDİNCİ ALT PROBLEME AİT BULGU VE YORUMLAR

Anket soruları öğretim programı, süre, uygulama, yöntem ve teknikler, ders kitabı, araç gereç başlıkları altında gruplandırılmış ve araştırmaya katılan öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplar genel ortalamaları alınarak cinsiyet, mezuniyet, branş, mesleki kıdem, hizmet içi eğitim, mesleki yayın takibi ve sınıf mevcudu değişkenleri açısından karşılaştırılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri, cinsiyet değişkeni açısından **t testi** ile mezuniyet durumu, branş, meslek kıdemi, hizmet içi eğitim ve yayın takibi ve sınıf mevcudu değişkenleri ise **ANOVA** testi ile karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgularda anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakılmıştır.

4.2.7.1. İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN PROGRAM, SÜRE, UYGULAMA, YÖNTEM VE TEKNİKLER, DERS KİTABI VE ARAÇ-GEREÇ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN CİNSİYET DEĞİŞKENİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI(t testi)

Tablo 18. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı ve Araç Gereç ile ilgili Görüşlerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından Karşılaştırılması

Cinsiyet		N	\bar{X}	S	t	p
PROGRAM	Erkek	34	22,7	4,28	1,20	,234
	Kadın	17	24,2	4,56		
	Toplam	51	23,4	4,42		
SÜRE	Erkek	34	12,0	2,63	,561	,577
	Kadın	17	12,4	1,90		
	Toplam	51	12,2	2,26		
UYGULAMA	Erkek	34	10,14	2,55	,039	,968
	Kadın	17	10,17	2,40		
	Toplam	51	10,15	2,47		
YÖNTEM VE TEKNİKLER	Erkek	34	15,1	2,64	,418	,678
	Kadın	17	15,4	3,02		
	Toplam	51	15,2	2,83		

DERS KİTABI	Erkek	34	12,3	3,32	,234	,816
	Kadın	17	12,1	2,55		
	Toplam	51	12,2	2,93		
ARAÇ-GEREÇ	Erkek	34	14,2	3,54	1,02	,311
	Kadın	17	15,2	2,79		
	Toplam	51	14,7	3,16		

Tablo 18'deki verilere göre, öğretmenlerin program, süre, uygulama, yöntem ve teknikler, ders kitabı ve araç gereçle ilgili sorulara verdikleri cevaplarla, cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık görülmemiştir.($p>0,05$)

Bu nedenle bayan ve erkek öğretmenlerin yöneltilen sorularla ilgili görüşlerinin benzer olduğunu söyleyebiliriz.

4.2.7.2. İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN PROGRAM, SÜRE, UYGULAMA, YÖNTEM VE TEKNİKLER, DERS KİTABI VE ARAÇ-GEREÇ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN KIDEM DEĞİŞKENİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI(Anova)

Tablo 19:İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı ve Araç Gereç ile ilgili Görüşlerinin Kıdem Değişkeni Açısından Karşılaştırılması

KIDEM		N	\bar{X}	S	F	P	Gruplar arası fark
PROGRAM	1) 0-5 YIL	17	24,5	3,64	1,05	,387	
	2) 6-10 YIL	17	23,2	4,88			
	3) 11-15 YIL	11	21,3	4,80			
	4) 16-20 YIL	2	24,5	,707			
	5) 21+	4	21,7	4,57			
	TOPLAM	51	23,2	4,40			
SÜRE	1) 0-5 YIL	17	12,4	2,03	3,07	0,25	4-3
	2) 6-10 YIL	17	12,8	1,65			
	3) 11-15 YIL	11	10,2	3,37			
	4) 16-20 YIL	2	14,5	,707			
	5) 21+	4	12,5	1,00			
	TOPLAM	51	12,2	2,40			

UYGULAMA	1) 0-5 YIL	17	10,4	3,27	,408	,802	
	2) 6-10 YIL	17	9,6	2,08			
	3) 11-15 YIL	11	10,0	2,02			
	4) 16-20 YIL	2	10,5	,707			
	5) 21+	4	11,2	2,21			
	TOPLAM	51	10,1	2,48			
YÖNTEM VE TEKNİKLER	1) 0-5 YIL	17	15,5	,723	,583	,676	
	2) 6-10 YIL	17	14,6	,593			
	3) 11-15 YIL	11	15,0	,330			
	4) 16-20 YIL	2	17,0	5,00			
	5) 21+	4	16,2	2,25			
	TOPLAM	51	15,2	,385			
DERS KİTABI	1) 0-5 YIL	17	12,8	2,97	,808	,526	
	2) 6-10 YIL	17	11,9	3,32			
	3) 11-15 YIL	11	12,4	3,14			
	4) 16-20 YIL	2	9,0	1,41			
	5) 21+	4	12,7	2,50			
	TOPLAM	51	12,3	3,06			
ARAÇ- GEREÇ	1) 0-5 YIL	17	15,1	3,42	,830	,513	
	2) 6-10 YIL	17	14,1	3,40			
	3) 11-15 YIL	11	15,3	3,26			
	4) 16-20 YIL	2	11,5	3,53			
	5) 21+	4	13,7	2,62			
	TOPLAM	51	14,5	3,31			

Tablo 19’u incelediğimizde mesleki kıdemi 16-20 yıl olan öğretmenlerle, 11-15 yıl olan öğretmenlerin süre ile ilgili sorulara verdikleri cevaplarda anlamlı bir farklılık olduğunu görmekteyiz. Kıdemi 16-20 yıl olan öğretmenler, 11-15 yıl olan öğretmenlere göre daha olumlu görüş bildirmişlerdir.

4.2.7.3. İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN PROGRAM, SÜRE, UYGULAMA, YÖNTEM VE TEKNİKLER, DERS KİTABI VE ARAÇ-GEREÇ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN MEZUNİYET DURUMU DEĞİŞKENİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI (Anova)

Tablo 20:İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı ve Araç Gereç ile ilgili Görüşlerinin Mezuniyet Durumu Değişkeni Açısından Karşılaştırılması

MEZUNİYET DURUMU		N	\bar{X}	S	F	P
PROGRAM	1-EĞİTİM ENST.	2	18,0	1,41	1,107	,356
	2-EĞİTİM FAK.	43	23,5	4,37		
	3-FEN-EDB. FAK.	4	22,2	4,03		
	4-LİSANSÜSTÜ	2	23,0	7,07		
	TOPLAM	51	23,2	4,40		
SÜRE	1-EĞİTİM ENST.	2	12,0	,0	1,241	,306
	2-EĞİTİM FKT.	43	12,4	2,18		
	3-FEN-EDB. FAK.	4	10,2	4,64		
	4-LİSANSÜSTÜ	2	11,0	1,41		
	TOPLAM	51	12,2	2,40		
UYGULAMA	1-EĞİTİM ENST.	2	10,0	2,82	,080	,970
	2-EĞİTİM FKT.	43	10,1	2,61		
	3-FEN-EDB. FAK.	4	10,2	1,25		
	4-LİSANSÜSTÜ	2	11,0	2,82		
	TOPLAM	51	10,1	2,48		
YÖNTEM VE TEKNİKLER	1-EĞİTİM ENST.	2	13,0	4,24	,451	,718
	2-EĞİTİM FKT.	43	15,3	2,73		
	3-FEN-EDB. FAK.	4	15,5	3,41		
	4-LİSANSÜSTÜ	2	15,5	,707		
	TOPLAM	51	15,2	2,75		
DERS KİTABI	1-EĞİTİM ENST.	2	11,5	3,53	1,126	,348
	2-EĞİTİM FKT.	43	12,6	3,10		
	3-FEN-EDB. FAK.	4	11,2	2,50		
	4-LİSANSÜSTÜ	2	9,0	1,41		
	TOPLAM	51	12,3	3,06		
ARAÇ-GEREÇ	1-EĞİTİM ENST.	2	13,5	3,53	,681	,568
	2-EĞİTİM FKT.	43	14,7	3,29		
	3-FEN-EDB. FAK.	4	14,75	3,94		
	4-LİSANSÜSTÜ	2	11,5	3,53		
	TOPLAM	51	14,5	3,31		

Tablo 20'deki verilere göre, öğretmenlerin program, süre, uygulama, yöntem, ders kitabı ve araç -gereçe ilgili sorulara verdikleri cevaplarla, mezuniyet durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık görülmemiştir. ($p>0,05$)

4.2.7.4. İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN PROGRAM, SÜRE, UYGULAMA, YÖNTEM VE TEKNİKLER, DERS KİTABI VE ARAÇ-GEREÇ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN MEZUN OLUNAN ÖĞRENİM PROGRAMI DEĞİŞKENİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI(Anova)

Tablo 21:İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı ve Araç Gereç ile ilgili Görüşlerinin Mezun Olunan Öğrenim Programı Değişkeni Açısından Karşılaştırılması

ÖĞRENİM PROGRAMI		N	\bar{X}	S	F	P	GRUPLAR ARASI FARK
PROGRAM	1)TARİH	12	20,6	3,70	3,141	,052	
	2)COĞRAFYA	5	22,8	7,82			
	3)SOSYAL BİL. ÖĞRT.	34	24,2	3,73			
	TOPLAM	51	23,2	4,40			
SÜRE	1)TARİH	12	10,5	3,28	4,867	,012	2-1 3-1
	2)COĞRAFYA	5	13,4	1,81			
	3)SOSYAL BİL. ÖĞRT.	34	12,6	1,80			
	TOPLAM	51	12,2	2,40			
UYGULAMA	1)TARİH	12	10,9	1,62	,728	,488	
	2)COĞRAFYA	5	10,0	2,54			
	3)SOSYAL BİL. ÖĞRT.	34	9,91	2,72			
	TOPLAM	51	10,1	2,48			
YÖNTEM VE TEKNİKLER	1)TARİH	12	16,0	2,33	,842	,437	
	2)COĞRAFYA	5	14,2	3,49			
	3)SOSYAL BİL. ÖĞRT.	34	15,1	2,79			
	TOPLAM	51	15,2	2,75			
DERS KİTABI	1)TARİH	12	12,0	2,76	,079	,924	
	2)COĞRAFYA	5	12,4	3,04			
	3)SOSYAL BİL. ÖĞRT.	34	12,4	3,23			
	TOPLAM	51	12,3	3,06			
ARAÇ-GEREÇ	1)TARİH	12	14,7	2,95	1,22	,304	
	2)COĞRAFYA	5	12,4	2,88			
	3)SOSYAL BİL. ÖĞRT.	34	14,8	3,45			
	TOPLAM	51	14,5	3,31			

Tablo 21'i incelediğimizde tarih mezunu olan öğretmenlerle, coğrafya mezunu olan öğretmenlerin süre ile ilgili sorulara verdikleri cevaplarda anlamlı bir farklılık olduğunu görmekteyiz. Ayrıca Sosyal Bilgiler öğretmenliği mezunu öğretmenlerle, tarih mezunu olan öğretmenlerin süre ile ilgili sorulara verdikleri cevaplarda anlamlı bir farklılık olduğunu görmekteyiz. Tarih bölümü mezunu olan öğretmenler, coğrafya ve sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü mezunu olan öğretmenlere göre daha olumlu görüş bildirmişlerdir.($p<0,05$)

4.2.7.5. İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN PROGRAM, SÜRE, UYGULAMA, YÖNTEM VE TEKNİKLER, DERS KİTABI VE ARAÇ-GEREÇ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN HİZMET İÇİ EĞİTİM DEĞİŞKENİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI(Anova)

Tablo 22:İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı ve Araç Gereç ile ilgili Görüşlerinin Hizmet içi Eğitim Değişkeni Açısından Karşılaştırılması

HİZMETİÇİ EĞİTİM		N	\bar{X}	S	F	P
PROGRAM	1)HİÇ KATILMADIM	10	24,5	3,74	,671	,574
	2)BİR KEZ	9	23,6	2,44		
	3)İKİ KEZ	11	21,8	5,19		
	4)ÜÇ VE DAHA FAZLA	21	23,1	4,92		
	TOPLAM	51	23,2	4,40		
SÜRE	1)HİÇ KATILMADIM	10	13,0	1,49	1,311	,282
	2)BİR KEZ	9	12,8	1,53		
	3)İKİ KEZ	11	11,1	2,96		
	4)ÜÇ VE DAHA FAZLA	21	12,0	2,64		
	TOPLAM	51	12,2	2,40		
UYGULAMA	1)HİÇ KATILMADIM	10	11,8	3,25	2,739	,054
	2)BİR KEZ	9	9,3	1,87		
	3)İKİ KEZ	11	9,0	2,07		
	4)ÜÇ VE DAHA FAZLA	21	10,2	2,19		
	TOPLAM	51	10,1	2,48		
YÖNTEM VE TEKNİKLER	1)HİÇ KATILMADIM	10	14,9	3,41	,520	,671
	2)BİR KEZ	9	15,2	2,43		
	3)İKİ KEZ	11	14,5	3,01		
	4)ÜÇ VE DAHA FAZLA	21	15,7	2,48		
	TOPLAM	51	15,2	2,75		

DERS KİTABI	1)HİÇ KATILMADIM	10	12,7	2,58	,239	,869
	2)BİR KEZ	9	12,8	3,29		
	3)İKİ KEZ	11	12,0	2,32		
	4)ÜÇ VE DAHA FAZLA	21	12,0	3,61		
	TOPLAM	51	12,3	3,06		
ARAÇ-GEREÇ	1)HİÇ KATILMADIM	10	15,6	3,65	1,943	,136
	2)BİR KEZ	9	15,4	1,94		
	3)İKİ KEZ	11	15,4	2,97		
	4)ÜÇ VE DAHA FAZLA	21	13,2	3,53		
	TOPLAM	51	14,5	3,31		

Tablo 22'deki verilere göre, öğretmenlerin program, süre, uygulama, yöntem, ders kitabı ve araç -gereçle ilgili sorulara verdikleri cevaplarla, hizmet içi eğitim değişkeni açısından anlamlı bir farklılık görülmemiştir. ($p>0,05$)

4.2.7.6. İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN PROGRAM, SÜRE, UYGULAMA, YÖNTEM VE TEKNİKLER, DERS KİTABI VE ARAÇ-GEREÇ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN MESLEKİ YAYIN TAKİBİ DEĞİŞKENİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI(Anova)

Tablo 23:İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı ve Araç Gereç ile ilgili Görüşlerinin Mesleki Yayın Takibi Değişkeni Açısından Karşılaştırılması

MESLEKİ YAYIN TAKİBİ		N	\bar{X}	S	F	P
PROGRAM	1)HAYIR	2	29,0	4,24	1,910	,159
	2)EVET	32	22,8	4,05		
	3)KISMEN	17	23,2	4,80		
	TOPLAM	51	23,2	4,40		
SÜRE	1)HAYIR	2	14,5	,707	1,760	,183
	2)EVET	32	11,8	2,72		
	3)KISMEN	17	12,7	1,53		
	TOPLAM	51	12,2	2,40		
UYGULAMA	1)HAYIR	2	8,0	4,24	1,064	,353
	2)EVET	32	10,4	2,53		
	3)KISMEN	17	9,8	2,20		
	TOPLAM	51	10,1	2,48		
YÖNTEM VE TEKNİKLER	1)HAYIR	2	17,0	2,82	,421	,659
	2)EVET	32	15,1	2,68		
	3)KISMEN	17	15,1	2,97		
	TOPLAM	51	15,2	2,75		
DERS KİTABI	1)HAYIR	2	14,0	4,24	,313	,733
	2)EVET	32	12,2	3,03		
	3)KISMEN	17	12,1	3,14		
	TOPLAM	51	12,3	3,06		
ARAÇ- GEREÇ	1)HAYIR	2	19,0	,000	2,278	,113
	2)EVET	32	14,6	3,30		
	3)KISMEN	17	13,8	3,19		
	TOPLAM	51	14,5	3,31		

Tablo 23'deki verilere göre, öğretmenlerin program, süre, uygulama, yöntem, ders kitabı ve araç -gereçle ilgili sorulara verdikleri cevaplarla, mesleki yayın takibi değişkeni açısından anlamlı bir farklılık görülmemiştir. ($p>0,05$)

4.2.7.7. İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN PROGRAM, SÜRE, UYGULAMA, YÖNTEM VE TEKNİKLER, DERS KİTABI VE ARAÇ-GEREÇ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN SINIF MEVCUDU DEĞİŞKENİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI(Anova)

Tablo 24:İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinin Program, Süre, Uygulama, Yöntem, Ders Kitabı ve Araç Gereç ile ilgili Görüşlerinin Sınıf Mevcudu Değişkeni Açısından Karşılaştırılması

SINIF MEVCUDU		N	\bar{X}	S	F	P
PROGRAM	1) 20-30	23	24,2	3,39	1,469	,240
	2) 31-40	24	22,1	5,16		
	3) 41-50	4	24,2	3,86		
	TOPLAM	51	23,2	4,40		
SÜRE	1) 20-30	23	12,8	2,12	1,373	,263
	2) 31-40	24	11,7	2,74		
	3) 41-50	4	11,7	,50		
	TOPLAM	51	12,2	2,40		
UYGULAMA	1) 20-30	23	10,0	2,51	,065	,937
	2) 31-40	24	10,2	2,51		
	3) 41-50	4	10,0	2,82		
	TOPLAM	51	10,1	2,48		
YÖNTEM VE TEKNİKLER	1) 20-30	23	15,5	3,13	,390	,679
	2) 31-40	24	14,8	2,40		
	3) 41-50	4	15,7	2,87		
	TOPLAM	51	15,2	2,75		
DERS KİTABI	1) 20-30	23	12,4	3,25	,154	,857
	2) 31-40	24	12,3	3,17		
	3) 41-50	4	11,5	,577		
	TOPLAM	51	12,3	3,06		
ARAÇ- GEREÇ	1) 20-30	23	14,1	3,40	,752	,477
	2) 31-40	24	15,1	3,45		
	3) 41-50	4	13,5	1,00		
	TOPLAM	51	14,5	3,31		

Tablo 24'deki verilere göre, öğretmenlerin program, süre, uygulama, yöntem, ders kitabı ve araç -gereçle ilgili sorulara verdikleri cevaplarla, sınıf mevcudu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık görülmemiştir. ($p>0,05$)

4.3. ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRETMENLERİN, ANKETİN AÇIK UÇLU SORUSUNA VERDİĞİ CEVAPLARIN FREKANS DEĞERLERİ

(II. Kademe Sosyal Bilgiler Derslerinde Coğrafya konularının öğretimi ile ilgili sorun ve çözüm önerileriniz nelerdir?)

Tablo 25:Araştırmaya katılan öğretmenlerin, anketin açık uçlu sorusuna verdiği cevapların frekans değerleri

<u>ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ</u>	<u>FREKANS(f)</u>
İlköğretim 6 ve 7.sınıflarda Sosyal Bilgiler ders saatleri yetersizdir.	16
Ders kitapları bilgi ve içerik yönünden öğrenci seviyesine uygun değildir.	10
Okullar araç-gereç açısından oldukça yetersizdir.	8
Coğrafya konuları anlatılırken örnekler çoğaltılmalı ve etkinliklere daha fazla yer verilmelidir.	7
Okullarda coğrafya derslikleri bulunmalıdır.	5
Tarih, coğrafya ve vatandaşlık konuları beraber verildiği için coğrafya konuları arasında bütünlük sağlanamamaktadır. (Konular sistematik bir şekilde verilmemiştir)	4
Gezi-gözlem metoduna daha fazla önem verilmelidir.	3
6.sınıftaki bazı soyut konular (Paralel, meridyen... vb),7.sınıfa kaydırılmalıdır.	2
Yeni müfredat, kırsal kesimdeki öğrenciler için uygulanabilir değil. Bunun sebebi bu öğrencilerin imkânlarının kısıtlı olmasıdır.	2
Kitaplardaki bilgiler günlük yaşamla ilişkilendirilmeli ve daha da somutlaştırılmalıdır.	2
İlköğretimde coğrafya ayrı bir ders olarak verilmelidir .	2
Birinci kademe verilen coğrafya konuları yetersiz kalmaktadır.	2
Coğrafya konularının daha anlaşılır olması için öğrencilere ek kaynaklar temin edilmelidir.	1
Öğretmenler kendilerini geliştirmeli ve daha nitelikli öğretmenler olmalıdır.	1
Sosyal Bilgiler derslerinde topluma ve çevreye uygun eğitim verilmelidir.	1
Soru-cevap tekniği coğrafya konuları verilirken daha sık kullanılmalıdır.	1
Öğrenciler, yeni müfredatta önemli bir yeri olan araştırma tekniğini bilinçli olarak kullanamamaktadır.	1
Sınıf mevcutları çok fazla, bu da eğitim ve öğretimi olumsuz etkilemektedir.	1
Sosyal bilgiler dersi içerisinde coğrafya konularının kapsamı genişletilmelidir.	1
Ders kitaplarında, sınavlara hazırlık amacıyla, test tekniğine daha fazla yer verilmelidir.	1
Öğretmenler eğitim teknolojilerini maksimum düzeyde kullanmalıdır.	1

Tablo 25’te gösterildiği gibi “II. Kademe Sosyal bilgiler derslerinde Coğrafya konularının öğretimi ile ilgili sorun ve çözüm önerileriniz nelerdir?” şeklinde öğretmenlere yöneltilen sorunun frekans analiz sonuçlarına bakıldığında; Öğretmenlerden 16 tanesi bu soruya, ilköğretim 6 ve 7.sınıflarda Sosyal Bilgiler ders saatleri yetersizdir cevabını vermişlerdir. Öğretmenlerden 10 tanesi ders kitaplarının bilgi ve içerik yönünden öğrenci seviyesine uygun olmadığı, 8 tanesi araç-gereç yetersizliği, 7 tanesi Coğrafya konuları anlatılırken örnekler çoğaltılmalı ve etkinliklere daha fazla yer verilmesi gerektiği, 5 tanesi okullarda coğrafya dersliklerinin bulunması gerektiği, 4 tanesi Tarih, coğrafya ve vatandaşlık konuları beraber verildiği için coğrafya konuları arasında bütünlük sağlanamadığı, 3 tanesi gezilerin yeteri kadar yapılmadığı, 2 tanesi 6.sınıftaki bazı soyut konular (Paralel, meridyen... vb) 7.sınıfa kaydırılması gerektiği, 2 tanesi Yeni müfredatın kırsal kesimdeki öğrenciler için uygulanabilir olmadığını, 2 tanesi birinci kademe de verilen coğrafya konularının yetersiz kaldığını, 1 tanesi Coğrafya konularının daha anlaşılır olması için öğrencilere ek kaynaklar temin edilmesi gerektiği, 1 tanesi öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri gerektiğini, 1 tanesi Sosyal Bilgiler derslerinde topluma ve çevreye uygun eğitim verilmesi gerektiği, 1 tanesi Öğrencilerin, yeni müfredatta önemli bir yeri olan araştırma tekniğini bilinçli olarak kullanması gerektiğini, 1 tanesi sınıf mevcutlarının çok fazla olduğunu, 1 tanesi Sosyal bilgiler dersi içerisinde coğrafya konularının kapsamının genişletilmesi gerektiğini, 1 tanesi ders kitaplarında, sınavlara hazırlık amacıyla, test tekniğine daha fazla yer verilmesi gerektiği, 1 tanesi de öğretmenlerin eğitim teknolojilerini maksimum düzeyde kullanması gerektiğini ileri sürmüşlerdir.

Öğretmenlerin verdiği cevaplara baktığımızda en fazla şu hususlar göze çarpmaktadır; 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders saatinin yetersiz olması, okulların araç-gereç yönünden eksikliklerinin bulunması, ders kitaplarının öğrenci seviyesine uygun olmaması ve okullarda coğrafya dersliklerinin bulunmamasıdır. Yukarıda bahsettiğimiz temel sorunlar ve tespit edilen diğer sorunlar anket soruları içerisinde de yer aldığı için değişik bölümler içerisinde ayrıntılı bir biçimde değerlendirilmiştir. Tablolar hazırlanarak yorumlar yapılmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

SONUÇLAR

Araştırma, 2005 yılından itibaren yenilenen ve kademeli olarak uygulanmaya başlanan İlköğretim Sosyal bilgiler dersi müfredat programı ışığında, 6 ve 7.sınıf sosyal bilgiler derslerinde coğrafya konularının öğretiminde karşılaşılan sorunları öğretmen görüşleri çerçevesinde tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin görüşlerinde cinsiyet, mezun oldukları okul, branş, mesleki kıdem, hizmet içi eğitim, mesleki yayın takibi ve sınıf mevcudu değişkenleri açısından önemli bir farklılığın olup olmadığına bakılmış ve su sonuçlara ulaşılmıştır:

1) 2005 yılında yenilenen ve kademeli olarak uygulanan Sosyal Bilgiler dersi müfredat programı eğitim sisteminin yeniden yapılanması için önemli bir adım olarak nitelendirilebilir. Program, yapılandırmacı öğretim yöntemini esas aldığı için çağa uyum sağlamıştır. Öğrencileri daha aktif hale getirmektedir.

Öğretmen görüşlerine göre programı coğrafya konuları açısından değerlendirdiğimizde, tarih konularının coğrafya konularından daha fazla yer aldığı saptanmıştır. Coğrafya açısından eski programın yeni programdan daha kapsamlı olduğu, öğretmenlerin büyük çoğunluğu tarafından dile getirilmiştir.

2) İlköğretimde Sosyal bilgiler dersi 3 saattir.6 ve 7.sınıfta bu süre içerisinde Tarih, Coğrafya ve Vatandaşlık, İnsan Hakları konuları verilmektedir. Ankete katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (% 85) toplam ders saatinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler süre yetersizliği nedeniyle Coğrafya konularının yüzeysel geçildiğini belirtmişlerdir.

Araştırmada tarih mezunu olan öğretmenlerle, coğrafya mezunu olan öğretmenlerin süre ile ilgili sorulara verdikleri cevaplarda anlamlı bir farklılık olduğunu görmekteyiz.

Ayrıca Sosyal Bilgiler öğretmenliği mezunu öğretmenlerle, tarih mezunu olan öğretmenlerin süre ile ilgili sorulara verdikleri cevaplarda anlamlı bir farklılık olduğunu görmekteyiz. Tarih bölümü mezunu olan öğretmenler, coğrafya ve sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü mezunu olan öğretmenlere göre daha olumlu görüş bildirmişlerdir.

Yine araştırma sonuçlarına göre mesleki kıdemi 16–20 yıl olan öğretmenlerle, 11–15 yıl olan öğretmenlerin süre ile ilgili sorulara verdikleri cevaplarda anlamlı bir farklılık olduğunu görmekteyiz. Kıdemi 16–20 yıl olan öğretmenler, 11–15 yıl olan öğretmenlere göre daha olumlu görüş bildirmişlerdir.

3) Sosyal bilgiler öğretmenleri derslerde coğrafya konularını işlerken öğrencilerin hazır bulunuşluluk seviyelerini tespit etmektedirler. Ayrıca coğrafya ünitelerini işlerken konuları diğer derslerle ilişkilendirdikleri tespit edilmiştir.

Bunların yanında ankete katılan öğretmenler, I.kademede öğretilen coğrafya konularının yeterince verilmediğini bu yüzden II. kademede coğrafya öğretiminin zorlaştığını belirtmişlerdir.

4) Eğitim -öğretim sürecinin en önemli unsurlarından biri kullanılan yöntem ve tekniklerdir. Derslerde kullanılan öğretim yöntemleri sürecin verimliliğini etkilemektedir. Yerinde ve zamanında kullanılan yöntem, dersleri daha anlaşılır hale getirecektir. Araştırmadan elde ettiğimiz verilere göre öğretmenlerin daha çok anlatım, soru-cevap ve gösteri yöntemlerini kullandıkları görülmektedir. Sosyal bilgiler dersi Coğrafya konuları daha çok yaşadığımız çevre ve yeryüzü ile ilgilidir. Dersin anlaşılabilirliği için doğayla iç içe olmak gereklidir. Bunun için de gezi-gözlem yöntemine sıklıkla başvurulmalıdır. Fakat araştırma sonuçlarına baktığımızda gezi-gözlem yönteminin hemen hemen hiç kullanılmadığı saptanmıştır.(% 10)

Güler (2001) araştırmasında öğretmenlerin genellikle sunuş yolu ve buluş yolu stratejisi ile soru cevap tekniğini kullandıklarını, problem çözme becerisini geliştiren yöntem ve tekniklerle, yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlayan tekniklerden gezi ve dramatizasyona yer vermediklerini, öğrenme

stratejilerini de sınıf ortamında kullanmadıkları sonuçlarını ortaya koymuştur. Araştırmamız Güler'in araştırması ile aynı doğrultudadır.

Yine araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin yarısından fazlasının (%65) yeni programa uyumlu alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerini (Proje ve Performans Ödevleri, Portfölyo Dosyası, Öz Değerlendirme Formu, Ürün Dosyası... vb) coğrafya konularını değerlendirirken kullandıkları tespit edilmiştir. Proje ve performans ödevleri öğrenciyi araştırmaya yönelttiği için, öğrencinin derslerdeki aktifliğini arttırmaktadır.

5- Araştırmadan elde edilen verilere yeni öğretim programına göre hazırlanan ders kitaplarının coğrafya konularının dil ve anlatımı öğrencilerin algılama düzeylerine uygundur fakat birçok yönden yetersizdir. Ders kitapları içerisinde coğrafya konuları ile ilgili örnekler ve etkinlikler yetersizdir. Ayrıca elde edilen sonuçlara göre coğrafya ünitelerinde yer alan görsel unsurların yetersiz olduğu ve bu unsurların metinlerle uyumu konusunda da ders kitaplarının eksikleri olduğu söylenebilir. Coğrafya konuları genellikle görselliğe dayanmaktadır. Öğrenciler görerek ve yaşayarak öğrendikleri konuları kolay kolay unutmamaktadırlar. Bu yüzden kitaplardaki coğrafya konularında görselliğe daha fazla yer verilmelidir.

6-Araç-gereç kullanımı dersin işlenişini ve öğrencilerin katılımını olumlu etkileyen bir faktördür. Araştırmaya katılan okulların yarısından fazlasında (%55) yeterli araç gereç ve teknolojik donanıma sahip olmadığı tespit edilmiştir. Bu tespitite kırsal kesimdeki okullar önemli rol oynamıştır. Arslan'ın (2000) araştırması sonucunda bulunduğu gerekli araç gereç konusunda yetersizliklerin olduğu sonucunu desteklemektedir. Yine araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin yarısından fazlasının eğitim teknolojilerinin kullanımı konusunda yeterli eğitimi almadıkları saptanmıştır. Işık da (2001) araştırmasında aynı sonuca ulaşmış, bunun yanında öğretmenlerin Sosyal Bilgiler öğretimiyle ilgili seminerlere alınması gerektiği öne sürülmüştür.

Lord (1999) yaptığı araştırmada doğa bilimleri dersinde geleneksel öğretmen merkezli ve yapılandırmacı yaklaşıma dayalı yapılan eğitimi karşılaştırmıştır. Araştırma sırasında dersler 1. grupta düz anlatım, gösteri, sınırlı oranda tepegöz ve slayt kullanımı şeklinde işlenirken; 2. grupta yapılandırmacı yaklaşıma dayalı grup çalışmasına yönelik işlenmiştir. 2. grupta

öğrencilere öğretmen tarafından gerekli malzemeler sunularak grup çalışması halinde etkileşimli olarak konu hakkında araştırma ve sunum yapımları sağlanmış ders sonunda değerlendirme sınavları uygulanmıştır. Sınav grup öğrencilerinden rastlantısal olarak seçilen bir öğrenciye soru sorulması ve aldığı puanın grup puanı olarak değerlendirilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda 1. grubun dersi sıkıcı buldukları sonucuna ulaşılırken, 2. gruptaki öğrencilerin dersi daha zevkli buldukları ve başarı düzeylerinin daha fazla olduğu sonucu elde edilmiştir. (Akt; Yalçın, 2003, s.18).

Abdullah (2001), “İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Coğrafya Konularının Program Geliştirme İlkelerine Göre İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde 4. sınıflarda okutulan sosyal bilgiler dersi coğrafya konuları ile ilgili üniteleri program geliştirme ilkeleri çerçevesinde inceleyip yeni program önerisinden hazırlanmıştır. Tezin hazırlanmasında Milli Eğitim Bakanlığı’nın 4. sınıf sosyal bilgiler kitabı esas alınmıştır. Hedef ve hedef davranışlar yazılırken Tebliğler Dergisi’nde yer alan sosyal bilgiler dersi amaçları göz önünde bulundurulmuştur. Program taslağının başarıya ulaşım ulaşmayacağını kontrol edecek olan değerlendirme süreçlerine de yer verilmiştir. Değerlendirme için ünite sonlarında ölçüt aracı olarak çoktan seçmeli sorulardan oluşan testlerden yararlanılmıştır.

Yazıcı (2001) ilköğretim okulları birinci ve ikinci kademe Sosyal Bilgiler dersini okutan öğretmenlerin bu dersin öğretiminde kullanılan öğretim metot, teknik ve etkinliklerinin kullanılma durumunun tespit edilmesi amacıyla yaptığı araştırma sonucunda ilköğretim okulları birinci ve ikinci kademesi Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kullanılan öğretim metotlarının yeterli şekilde uygulanmadığı tespit edilmiştir. Buna sebep olarak, öğretmenlerin metot, teknik ve diğer etkinliklerle ilgili yeterli bilgiye sahip olmamaları, araç gereç yetersizliği sınıfların kalabalık oluşu, sosyal bilgiler dersinin branş öğretmenleri tarafından verilmemesi nedeniyle istenilen başarının elde edilemediği görülmüştür.

Erköse (2007), “Yenilenen 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi(Sakarya ili Örneği)” adlı yüksek lisans tezinde 2005 yılında hazırlanan sosyal bilgiler dersi öğretim programını öğretmen görüşlerine göre

değerlendirmiştir. Öğretmenlere yapılan anket çalışmasına bağlı olarak öğretmenlerin yeni 6. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programını “orta” düzeyde olumlu buldukları görülmüştür. Ancak öğretmenlerin yeni öğretim programının mevcut durumuyla kazanım, kapsam, eğitim durumu ve ölçme değerlendirme boyutu açısından yeterli derecede etkili ve uygun bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada program değerlendirme ve geliştirme çalışmaları ile ilgilenen tüm uzman ve araştırmacıların, yeni 6. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programının dört temel ögesi yönünden incelenmesi ve değerlendirilmesi; sosyal bilgiler branş öğretmenlerinin program hakkındaki gelişmeleri takip edebilmeleri için daha sık hizmet içi eğitim programlarının hazırlanması önerilmektedir.

AĞIR (2003), tarafından yapılan “İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar” adlı araştırmanın sonunda sosyal bilgiler öğretiminde programdan, ders kitaplarından ve öğretimden kaynaklanan sorunlar yer almıştır.

SAGAY (2007) ,tarafından yapılan “İlköğretim II. kademe Sosyal Bilgiler Derslerinde Coğrafya Konularının Öğretimi: Problemler-Öneriler” adlı araştırmada yeni öğretim programının eksik kalan yönleri, araç-gereç eksikliği, gezi-gözlem yönteminin yeterince kullanılmadığı ve ders kitaplarının öğrencilerin seviyelerine uygun olmadığı sonuçları ortaya çıkmıştır.

Yaptığımız araştırma ile yukarıda bahsettiğimiz araştırmaların sonuçlarına baktığımızda yeni öğretim programının aksaklıkları, araç-gereç eksikliği, gezi-gözlem yönteminin az kullanılması ve ders kitaplarındaki yetersizlikler gibi sonuçların benzer olduğunu söyleyebiliriz.

ÖNERİLER

Araştırmamızdan elde edilen sonuçlardan hareketle, İlköğretim II. Kademe Sosyal bilgiler dersi coğrafya konularının öğretimindeki sorunları gidermek amacıyla şu öneriler ortaya konmuştur.

1) 2005 yılında yenilenen ve kademeli olarak uygulanmaya başlanan Sosyal bilgiler dersi öğretim programının geliştirilip daha işlevsel bir programın oluşturulabilmesi için bu konuda öğretmen görüşleri dikkate alınarak yeni çalışmalar yapılmalıdır.

2) İlköğretim ikinci kademesinde okutulan Sosyal bilgiler dersinin ders saati arttırılmalıdır. Böylece daha fazla örneklerle ve etkinliklere yer verilebilir. Coğrafya konularının öğretiminde çok önemli yeri olan gezi-gözlem gibi yöntemlere daha fazla zaman ayrılabilir.

3) Öğretmenler ders anlatırken daha çok anlatım, soru- cevap ve gösteri gibi yöntemleri kullanmaktadır. Coğrafya konularının öğretiminde çok önemli bir yeri olan gezi-gözlem yöntemini kullanan öğretmen sayısı çok azdır. Derslerde gezi-gözlem yönteminin kullanılmasını arttırmak için okullara maddi destek sağlanmalı ve yasal prosedürler azaltılmalıdır.

4) İlköğretim birinci kademe Sosyal bilgiler dersi içerisinde yer alan coğrafya konularının öğretimine daha fazla önem verilmelidir. Dersin daha anlaşılır olması için konular günlük yaşamla ilişkilendirilmeli ve gezi-gözlem yöntemi yeteri kadar kullanılmalıdır. Çünkü birinci kademedeki konular temel olduğu için eğer yeteri kadar verilmezse ikinci kademede sıkıntılara yol açmaktadır.

5)Yeni programa göre hazırlanan ders kitaplarındaki coğrafya konu metinleri ile görsel unsurlar arasında(harita, resim, grafik ve şekil... gibi) uyumsuzluk vardır.Görsel unsurlar anlaşılır ve net değildir.Bu yüzden ders kitapları alanında uzman kişiler tarafından öğrencilerin seviyelerine uygun olarak hazırlanmalıdır.

6) Araştırmaya katılan Tüm ilköğretim okullarında kaliteli bir eğitim için ders araç gereçlerinin tam olması gerekirken okulların bir bölümünde araç gereç eksikliği olduğu göze çarpmaktadır. Okulların araç-gereç yönünden zenginleştirilmesi için yerel yönetimler ve MEB destek sağlamalıdır. Okullara araç-gereç temini için ayrılan bütçe arttırılmalıdır.

7) Programın ve ders kitaplarının öğretmenler tarafından daha iyi anlaşılması ve eğitim teknolojileri açısından öğretmenlerin eksiklerini gidermesi için hizmet içi eğitim faaliyetlerinin arttırılması gerekmektedir. Öğretmen eğitim ve öğretimin yapıtaşları olduğu için, öğretmenlerin eğitimi ve kaliteli öğretmen yetiştirmek ülkemiz için çok önemlidir. Çünkü yeni nesilleri öğretmenler yetiştirmektedir.

KAYNAKÇA

- ABDULLAH, Adil .(2001). “**İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Coğrafya Konularının Program Geliştirme ilkelerine Göre İncelenmesi**” Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- AĞIR, Ömer.(2003). **İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- ÂLİM, Mete.(2003). **Dokuzuncu Sınıf Coğrafya Öğretim Programının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum.
- ALİM,M.,GİRGIN, M.(2004). **Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre 9.Sınıf Coğrafya Derslerinde Yararlanılan Araç Gereçler ile Materyal Öğretim Yöntemleri**, Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı 12, Konya, s27.
- ARSLAN, H.“**İlköğretim ikinci Kademesinde Okutulan Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretim Sürecinde Kullanılan Metotlar Üzerine Bir Araştırma**”Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.
- AYKAÇ, Necdet (2007). **Sosyal Bilgiler Dersinde Aktif Öğretim Yöntemlerinin Kullanılmasının Öğrencilerin Derse Karşı Tutumuna, Erişim Düzeyine Kalıcılığa Etkisi**, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,23,s27–28.
- BARTH ,James.,DEMİRTAŞ Abdullah.(1997). **İlköğretim Sosyal Bilimler Öğretimi**”, YÖK / Dünya Bankası, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Yayınları, Ankara, s 8–17.
- BERK, Fatih.(2008).**Eski ve Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programları ve Ders Kitaplarında Tarih Konularının Karşılaştırılması** Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana,s36.

- BEYDOĞAN,H,Ömer.(1996).**Okullarda Ölçme ve Değerlendirme**,Atatürk Üniversitesi.,Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Erzurum,1996.
- BİNBAŞIOĞLU, Cavit .(1981).**Özel Öğretim Yöntemleri**, 4.Baskı, Binbaşıoğlu Yayınevi, Ankara.s45.
- _____,(1982). **Eğitim Düşüncesi Tarihi**, Ankara, s 2
- _____,(1982). **Eğitim Düşüncesi Tarihi**, , Binbaşıoğlu Yayınevi, Ankara,s 96.
- _____,(1986).**Genel Öğretim Bilgisi**, Kadioğlu Matbaası, Ankara, s 45-47.
- BİRİCİK,A.,Selçuk.(2001). **Coğrafyanın Özü ve Önemi**, Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı 3, Cilt: 1, İstanbul, s 1–2.
- BROOKS, G. and M. G. Books.(1993). **The Case for Constructivist Classrooms**, Virginia, ASCD Alexandria, USA.,s 103.
- _____(1999). **The Courage ta be Constructivist, Educational Leadership**, November,USA , s23.
- BÜYÜKKARCI, Süleyman.(2003). “**İstanbul Ermeni Okulları**”, Dizgi Ofset, Konya .
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener. (2006). **Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı**. Pegem Yayıncılık, Ankara,s171.
- CAN, Gürhan ve Diğerleri (1998), **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, s 9–11.
- ÇAVUŞ, Şahin.(2003). **Eğitim Fakültelerindeki Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğrenme- Öğretme Süreci Açısından Değerlendirilmesi**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum.
- ÇEPNİ, Salih.(2005). **Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş**, 3. Baskı, Üç Yol Kültür Merkezi, Trabzon, 2005.
- DEMİREL, Ö,(1993) **Eğitim Terimleri Sözlüğü**, Usem Yayınları, Ankara.
- _____(2002) **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**, Pegem-A Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara, s–223.
- DOĞANAY, Hayati,(1993). **Coğrafya’da Metodoloji**, MEB Yayınları, Öğretmen Kitapları Dizisi:187, Ankara, s 2-3.
- _____,(1994). **Türkiye Beşeri Coğrafyası**, Gazi Büro Kitapevi, Ankara, s 8.

- DOĞANAY, Hayati,(1999). **Coğrafyaya Giriş**, İzgi Kitapevi, Konya, s 20.
- _____,(2002). **Coğrafya Öğretim Yöntemleri**, Aktif Yayınevi, Erzurum.
- DÖNMEZ, Cengiz (2003), "**Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler**", Sosyal Bilgiler Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu, Gündüz Yay., Ankara.s31-41.
- DUMAN, Bilal, Cercis İKİEL (2002). **Yapıcı Öğrenme Kuramına Göre Sosyal Bilgiler Öğretimi** Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt12, Sayı 2, Elazığ,s254.
- DUMAN, Bilal, (2007). **Eğitimde Çağdaş Yaklaşımlar, Öğretim İlke ve Yöntemleri** Pegema Yayıncılık, Ankara,s317.
- ERDEM, Eda (2001). **Program Geliştirmede Yapılandırmacılık Yaklaşım**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara,s58.
- ERDEN, Münire ,(Tarihsiz), **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Alkım Yayıncılık, Ankara,s4-8.
- _____,(1998). **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, İstanbul, Alkım Kitabevi,s 4-6.
- ERKÖSE, E.(2007). “**Yenilenen 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi(Sakarya ili Örneği)**”, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- FİDAN, Nurettin ve Erden, Münire, (1994). **Eğitime Giriş**, Meteksan Anonim Şirketi, Ankara.
- GFL (Geography For Life), (1994). **The National Geography Standarts** Washington D.C.: Geography Education Standarts Project.
- GÜNGÖRDÜ, Ersin. (2001). **İlköğretimde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, s132.
- GREGG, S.M., Leinhardt, G.,(1994). “**Mapping out Geography:An example of epistemology and Education**” Review of Educational Research, 64(2).

- IŞIK, Yıldız.(2001).“**İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Programının Sınıf Ortamında Öğretilmesinde Karşılaşılan Güçlüklerle ilgili Uzman Müfettiş ve Öğretmen Görüşleri**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- JAROLİMEK, John.(1963). **Social studies in elementary education**,s 279
- KABAPINAR, Yücel (2002). **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, s3–5.
- KARABAĞ, Servet.(2001). **Sosyal Bilgiler Programlarında Coğrafya Konularının İçeriği**, Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu (Sosyal Bilgiler Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük), Nobel yayın Dağıtım, Yayın No:285, Ankara., s 61.
- KÖSTÜKLÜ, Nuri, (1998). **Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi**, , Kuzucular Ofset, Konya, 1998 .
- MEYDAN, Ali, (2001).”**İlköğretim Birinci Kademe Sosyal Bilgiler Öğretimi Coğrafya Ünitelerinin İşlenişinde Laboratuvar ve Görsel - İşitsel Materyal Kullanımının Öğrencilerin Niteliksel Gelişimine Etkisinin Değerlendirilmesi**”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi** Konya.
- MEB (1991). **Dokuzuncu Milli Eğitim Şurası,(24 Haziran- 4 Temmuz 1974)**, M.E.B Tıpkı Basım, İstanbul,s153.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı) (2006) . **İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu(6. sınıf)**, MEB Yayınevi, Ankara.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı), (2005). Talim Terbiye Kurulu, Program Geliştirme Çalışmaları, “**Programların Geliştirilmesini Gerekli Kılan Nedenler**” http://ttkb.meb.gov.tr/programlar/prog_giris/prog_giris_1.html. (28 Nisan 2010)
- MEB(2005). **Tebliğler Dergisi**, Ağustos, S.2575
- MEB (2005). (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı), **Sosyal Bilgiler 6. ve 7. Sınıf Programları** Ankara, s.7–40.
- MEB(2005) (Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı). **İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6 ve7. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu**, Ankara.s51.
- NİSANCI Ali, (1980). **Okullarda Coğrafya Öğretimi Hakkında Bazı Düşünceler**”, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi, s.12, f. 2, Ankara, s344.

- ÖZDEN, Yüksel.,(2003) . **Öğrenme ve Öğretme**, Beşinci Baskı, PegemA Yayıncılık, Ankara, s 56–70.
- ÖZDOĞAN Mahmut, (2008) . **Yapılandırmacı Yaklaşım Doğrultusunda Hazırlanan Yeni Sosyal Bilgiler Programında Aktif Öğrenme Tekniklerinin Kullanımı**, Gaziosman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat,s14.
- ÖZTÜRK, Cemil ve Dursun Dilek (2004). **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**, 4. Baskı, Pegem A Yayıncılık, Ankara, s73.
- _____, Rahmi Otluoğlu, (2005). **Sosyal Bilgilerde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller**, Pegem A Yayıncılık, Ankara,s13.
- _____ ve diğerleri (2006). **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, Yapılandırmacı Bir Yaklaşım**, 1. Baskı, Pegem A Yayıncılık, Ankara,s38.
- _____ (2006). **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Pegem Yayıncılık, Ankara.s24.
- ÖZTÜRK, Hüseyin., (1993) . **Eğitim sosyolojisi**, (8. Baskı), , Hatiboğlu Yayınları, Ankara s142.
- PERKİNS, David N.(1998). **The Many Faces of Constructivism**,Educational Leadership, November,s8.
- PHİLPS, D.C. ve Soltis, F. J. (2005). **Öğrenme: Perspektifler**, Nobel Yayın Dağıtım Ankara.s49.
- SAGAY, Nuray,(2007). **İlköğretim İkinci Kademe Sosyal Bilgiler Derslerinde Coğrafya Konularının Öğretimi: Problemler-Öneriler**, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Afyon,s9.
- SAVAŞ, Behsat ve Ünüvar, P.,(1999). **Hayat bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Burdur, s1.
- SAVAŞ, Behsat., (2007). **Yapılandırıcı Öğrenme**, Kaya, A.(ed.), **Eğitim Psikolojisi**, Pegema Yayıncılık, Ankara, s526–528.

- ŞİMŞEK, Nihat.(2007).**Sosyal Bilgiler Öğretiminde CBS Temelli Uygulama ve Etkinliklerin Öğrenci Başarısı ve Derse Tutumuna Etkisi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara,s17.
- SUNAL, Szymanski Cynthia and Mary Elizabeth Haas.(2002). **Social Studies For The Elementary and Middle Grades. A Constructivist Approach.** Boston: Allyn and Bacon, s 7.
- SÖNMEZ, Veysel (1998), **Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu**, Anı Yayıncılık, İstanbul,s2–7.
- _____ (1999),**Sosyal bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu**, ,Meb Yayınevi, İstanbul, s 4.
- SÖZER, Ersan (1998), **Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilimlerin Öğretimi**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No:50, Eskişehir s 8-9.
- _____ (2005). **Sosyal Bilgiler Programının Amaçları, İlkeleri ve Temel Özellikleri**, <http://www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/2295/unite02.pdf> s17. (18 Nisan 2010)
- ŞAHİN, Cemalettin ,(2003). **Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Sosyal Bilgiler,**”, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara, s. 339.
- TANOĞLU,Ali.(1964).**Coğrafya Nedir?**, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitü Dergisi, sayı14, s3.
- TURAN, İlhan,(2002).**Lise Coğrafya Derslerinde Kavram ve Terim Öğretimi ile İlgili Sorunlar**,Gazi Üniversitesi,Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi , Cilt:22,sayı.2, s68.
- TUROĞLU, İlhan,(2006).**Orta öğretim Coğrafya Müfredatında Yapılandırma Öğrenme**, Türk Coğrafya Dergisi, Sayı 47,İstanbul, s 115–130.
- ÜNLÜ, Mehmet.(2001).**İlköğretimdeki Coğrafya Eğitim ve Öğretimi**. Marmara Coğrafya Dergisi, sayı 3,İstanbul, s 31.
- YALÇIN, Mehmet. (2003), “**Sürekli değerlendirmenin fizikokimya öğretiminde rehber olarak kullanımı: bir durum çalışması**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

YAŞAR, Şefik,(1998). **Yapısalcı Kuram ve Öğrenme-Öğretme Süreci**, VII.

Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Konya Selçuk Üniversitesi,
Konya,s596.

_____,(2005). “ **Sosyal Bilgiler Programı ve Öğretimi**”, Yeni İlköğretim

Programlarını Değerlendirme Sempozyumu 14–16 Kasım 2005, Kayseri.

Yazıcı, A. İ.(2001) “ **ilköğretim Okulları birinci ve ikinci kademe Sosyal Bilgiler Öğretiminin Çeşitli değişkenler Açısından incelenmesi**”,

Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s335–341.

www.sosyalprojem.com(11 mart 2010)

EKLER

EK 1:ANKET FORMU

EK 1)ANKET FORMU

Sevgili Meslektaşlarım:

Bu anket “Yeni İlköğretim Müfredat Programı Işığında İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Derslerinde Coğrafya Konularının Öğretimi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri” ne yönlük görüşlerinizi ve önerilerinizi belirlemek amacı ile düzenlenmiştir. Anket sorularına vereceğiniz cevaplar ve sunacağınız görüşler sadece bu araştırma için kullanılacaktır. Bu araştırmanın yapılmasında yapacağınız katkılardan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Soner AKTAŞ

Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

I.BÖLÜM

KİŞİSEL BİLGİLER

<p>1-Cinsiyetiniz:</p> <p>☐ Bay ☐ Bayan</p> <p>2-Meslekteki Kıdeminiz :</p> <p>☐ 0-5 yıl ☐ 6 -10 yıl ☐ 11-15 yıl ☐ 16 -20 yıl ☐ 21 yıl ve üzeri</p> <p>3-Mezun Olduğunuz Okul :</p> <p>☐ Eğitim Enstitüsü ☐ Eğitim Fakültesi ☐ Fen Edebiyat Fakültesi ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Diğer(Belirtiniz.....)</p> <p>4-Mezun Olduğu Bölüm:</p> <p>☐ Tarih / Tarih Öğretmenliği ☐ Coğrafya / Coğrafya Öğretmenliği ☐ Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ☐ Sınıf Öğretmenliği ☐ Diğer(Belirtiniz.....)</p>	<p>5-Mesleğinizle ilgili olarak hizmet içi eğitime katıldınız mı?</p> <p>☐ Hiç Katılmadım ☐ Bir Kez ☐ İki Kez ☐ Üç ve Daha Fazla</p> <p>6- Mesleki yayınları takip ediyor musunuz?</p> <p>☐ Hayır ☐ Kısmen ☐ Evet</p> <p>7-Sınıf Mevcudunuz:</p> <p>☐ 20'nin altında ☐ 20-30 ☐ 31-40 ☐ 41-50 ☐ 50 üzeri</p>
---	--

		Tamamen katılıyor	Katılıyor	Karasızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
II. YENİ 6 VE 7.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINA İLİŞKİN SORULAR						
8	Yeni müfredattaki Coğrafya dersi öğretimde yer alan konu ve kavramlar, bilinenden bilinmeye ilkesine göre sistematik bir şekilde verilmiştir.	()	()	()	()	()
9	Yeni müfredattaki Coğrafya dersi öğretimde yer alan konu ve kavramlar, yakından uzağa, somuttan soyuta ilkesine göre sistematik bir şekilde verilmiştir.	()	()	()	()	()
10	Yeni müfredattaki Coğrafya dersi öğretimde yer alan konu ve kavramlar somuttan soyuta ilkesine göre sistematik bir şekilde verilmiştir.	()	()	()	()	()
11	Coğrafya konuları ile ilgili kazanımlar günlük yaşamla ilişkilendirilmiştir.	()	()	()	()	()
12	Yeni müfredat Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğrenci merkezli aktif öğrenme yöntemlerini daha fazla kullanılmasına imkân tanımaktadır.	()	()	()	()	()
13	Coğrafya konularının öğretiminde sonucu ölçmek için kullanılan klasik ölçme değerlendirme metodları (çoktan seçmeli, boşluk doldurma, eşleştirmeli, kısa cevaplı sorular vb.) ve açıklamaları yeterli miktarda yeni müfredat programında mevcuttur.	()	()	()	()	()
14	Program coğrafya içeriği bakımından eski programa göre daha kapsamlıdır.	()	()	()	()	()
15	Programdaki coğrafi içerikler her öğretmenin anlayabileceği düzeydedir.	()	()	()	()	()
16	6. sınıflar için, coğrafya konularının öğretiminde öngörülen ders saati uygulamada yeterlidir.	()	()	()	()	()
17	7. sınıflar için, coğrafya konularının öğretiminde öngörülen ders saati uygulamada yeterlidir.	()	()	()	()	()
18	Sosyal bilgiler programında tarih ve vatandaşlık konuları coğrafya konularına göre daha ağırlıktadır.	()	()	()	()	()
III-DERS İŞLENİŞİ, YÖNTEM VE TEKNİKLERE İLİŞKİN SORULAR						
19	Öğrenciler coğrafya konularını öğrenmede yeterince isteklidir	()	()	()	()	()
20	İlköğretim I. kademede öğretilen coğrafya konularının yeterince verilememesi II. kademede coğrafya konularının öğretimini zorlaştırmaktadır.	()	()	()	()	()
21	Coğrafya ünitelerini işlerken kavramları vormeden önce öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerini tespit ediyorum.	()	()	()	()	()
22	Sosyal bilgiler derslerinde coğrafya ünitelerini işlerken konuları diğer derslerle ilişkilendiriyorum.	()	()	()	()	()
23	Coğrafya öğretiminde önemli bir yer tutan gezi-gözlem yöntemini yeterince kullanabiliyorum.	()	()	()	()	()
24	Coğrafya konularını anlatırken anlatım ve soru- cevap yöntemini kullanıyorum.	()	()	()	()	()
25	Coğrafya konularını anlatırken gösteri yöntemini kullanıyorum.	()	()	()	()	()
26	Yıllık ders planlarında coğrafya ünitelerine yeterince zaman ayrılabilir.	()	()	()	()	()
27	Yeni müfredattaki Coğrafya konu ve kavramlarını, bilinenden bilinmeye, yakından uzağa, somuttan soyuta ilkelere göz önünde tutarak işliyorum.	()	()	()	()	()
28	Ölçme değerlendirme konusunda yeni yaklaşımlar Coğrafya öğretimine uygundur.	()	()	()	()	()
29	Öğrenim sürecini ölçmeye yarayan alternatif ölçme değerlendirme araçlarını, (gözlem, performans görevleri, öz değerlendirme formları, öğrenci ürün dosyaları, projeler vb.) coğrafya konularını değerlendirirken yeterince kullanıyorum.	()	()	()	()	()

IV-DERS KİTABI VE ARAÇ-GEREÇ KULLANIMI İLE İLGİLİ SORULAR					
30	Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki coğrafya konularının dil ve anlatımı öğrencilerin algılama düzeylerine uygundur.	()	()	()	()
31	Sosyal Bilgiler ders kitaplarında coğrafya konularıyla ilgili örnekler yeterlidir.	()	()	()	()
32	Ders kitaplarında coğrafya üniteleri harita, resim, şekil, grafik vb. görsel unsurlar yönünden yeterince desteklenmektedir..	()	()	()	()
33	Coğrafya ünitelerindeki yer adları, istatistiksel veriler ve ayrıntılar fazladır.	()	()	()	()
34	Öğretmenler bilgisayar, projeksiyon ve slayt gibi teknoloji ürünü araçların kullanımıyla ilgili yeterli eğitim almaktadırlar.	()	()	()	()
35	Coğrafya ünitelerinin işlenişinde eğitsel televizyon programlarından yararlanıyorum.(film, belgesel...vb)	()	()	()	()
36	Derslerde ders kitabı dışında coğrafya ile ilgili diğer kaynak ve eserlerden faydalaniyorum.	()	()	()	()
37	Derslerde dilsiz haritalar kullanıyorum.	()	()	()	()
38	Sosyal bilgiler dersinde coğrafya konularının işlenişinde öğrencilere atlas becerisi kazandırıyorum.	()	()	()	()
39	Çalışmış olduğum okuldaki ders araç-gereçleri,coğrafya konularının öğretiminde yeterlidir.	()	()	()	()

40) Yukarıda sorularda belirtilmeyen ,sizin II.Kademe Sosyal Bilgiler Derslerinde Coğrafya konularının öğretimi ile ilgili sorun ve çözüm önerileriniz nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**Anketimiz Bitti
Teşekkür Ederim**

EK 2: ARAŞTIRMA İZİNİ(1)

T.C.
KİLİS VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.79.00.03.540/ 3429
Konu : Anket Uygulaması.

22.../03/2010

KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 22/10/2009 tarih ve 3362 sayılı valilik Olur'u

Üniversiteniz Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans programı öğrencilerinden Soner AKTAŞ'ın yüksek lisans tezi için hazırladığı "Coğrafya" konulu anketin gönüllülük esasına göre yapılması şartıyla Bakanlığımızın yönergesinde belirtilen esaslar doğrultusunda ilimiz okullarında uygulanmasının uygun görüldüğüne dair ilgi Valilik Olur'u ekte gönderilmiştir.

Bilgi ve gereğini rica ederim

Abdullah AYAZ
Vali
Vali Yardımcısı

EKLER :
EK-1- Valilik Olur'u (1 adet)
2- Anket (3 adet)

İlgi: 11/01/10
23.01.10
103.143

EK 2:ARAŞTIRMA İZİNİ(2)

T.C.
KİLİS VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4 MEM.4.79.00.03.510/ 3362
KONU : Anket Uygulaması

22...03/2010

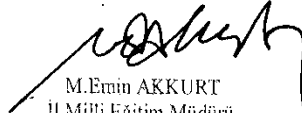
VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Kilis 7 Aralık Üniversitesi Rektörlüğü'nün 16.03.2010 tarih ve 397 sayılı yazıları

Kilis 7 Aralık Üniversitesi Rektörlüğü ilgi yazılarında Sosyal Bilimler Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Sonuç AKTAŞ'ın Yüksek Lisans tezi için hazırladığı "Coğrafya konularının Öğrenimi, sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili çalışmada kullanılmak üzere Müdürlüğümüze bağlı ilköğretim okullarına yönelik anket uygulaması yapmak istediğini teklif etmektedir.

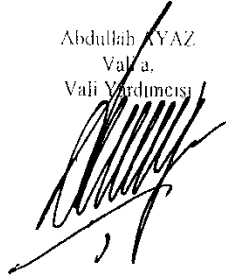
Adı geçen anket ilimiz Araştırma Değerlendirme komisyonu tarafından 19.03.2010 tarihinde incelenmiş olup, anketin gönüllülük esasına göre yapılması şartıyla Bakanlığımızın Yönergesinde belirtilen esaslar doğrultusunda ilköğretim okullarında yapılması Müdürlüğümüze uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğünde Olur'larınıza arz ederim.

M. Ermin AKKURT
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
19/03/2010

Abdullah YAZ
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK 3:ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

(Anket sorularında belirtilmeyen, sizin II. Kademe Sosyal Bilgiler Derslerinde Coğrafya konularının öğretimi ile ilgili sorun ve çözüm önerileriniz nelerdir?)

6. sınıf sos. bil. dersinde coğrafya konuları öğrenilebilir. 7. sınıfta öğrenilebilir. 8. sınıfta öğrenilebilir. 9. sınıfta öğrenilebilir. 10. sınıfta öğrenilebilir. 11. sınıfta öğrenilebilir. 12. sınıfta öğrenilebilir. 13. sınıfta öğrenilebilir. 14. sınıfta öğrenilebilir. 15. sınıfta öğrenilebilir. 16. sınıfta öğrenilebilir. 17. sınıfta öğrenilebilir. 18. sınıfta öğrenilebilir. 19. sınıfta öğrenilebilir. 20. sınıfta öğrenilebilir. 21. sınıfta öğrenilebilir. 22. sınıfta öğrenilebilir. 23. sınıfta öğrenilebilir. 24. sınıfta öğrenilebilir. 25. sınıfta öğrenilebilir. 26. sınıfta öğrenilebilir. 27. sınıfta öğrenilebilir. 28. sınıfta öğrenilebilir. 29. sınıfta öğrenilebilir. 30. sınıfta öğrenilebilir. 31. sınıfta öğrenilebilir. 32. sınıfta öğrenilebilir. 33. sınıfta öğrenilebilir. 34. sınıfta öğrenilebilir. 35. sınıfta öğrenilebilir. 36. sınıfta öğrenilebilir. 37. sınıfta öğrenilebilir. 38. sınıfta öğrenilebilir. 39. sınıfta öğrenilebilir. 40. sınıfta öğrenilebilir. 41. sınıfta öğrenilebilir. 42. sınıfta öğrenilebilir. 43. sınıfta öğrenilebilir. 44. sınıfta öğrenilebilir. 45. sınıfta öğrenilebilir. 46. sınıfta öğrenilebilir. 47. sınıfta öğrenilebilir. 48. sınıfta öğrenilebilir. 49. sınıfta öğrenilebilir. 50. sınıfta öğrenilebilir. 51. sınıfta öğrenilebilir. 52. sınıfta öğrenilebilir. 53. sınıfta öğrenilebilir. 54. sınıfta öğrenilebilir. 55. sınıfta öğrenilebilir. 56. sınıfta öğrenilebilir. 57. sınıfta öğrenilebilir. 58. sınıfta öğrenilebilir. 59. sınıfta öğrenilebilir. 60. sınıfta öğrenilebilir. 61. sınıfta öğrenilebilir. 62. sınıfta öğrenilebilir. 63. sınıfta öğrenilebilir. 64. sınıfta öğrenilebilir. 65. sınıfta öğrenilebilir. 66. sınıfta öğrenilebilir. 67. sınıfta öğrenilebilir. 68. sınıfta öğrenilebilir. 69. sınıfta öğrenilebilir. 70. sınıfta öğrenilebilir. 71. sınıfta öğrenilebilir. 72. sınıfta öğrenilebilir. 73. sınıfta öğrenilebilir. 74. sınıfta öğrenilebilir. 75. sınıfta öğrenilebilir. 76. sınıfta öğrenilebilir. 77. sınıfta öğrenilebilir. 78. sınıfta öğrenilebilir. 79. sınıfta öğrenilebilir. 80. sınıfta öğrenilebilir. 81. sınıfta öğrenilebilir. 82. sınıfta öğrenilebilir. 83. sınıfta öğrenilebilir. 84. sınıfta öğrenilebilir. 85. sınıfta öğrenilebilir. 86. sınıfta öğrenilebilir. 87. sınıfta öğrenilebilir. 88. sınıfta öğrenilebilir. 89. sınıfta öğrenilebilir. 90. sınıfta öğrenilebilir. 91. sınıfta öğrenilebilir. 92. sınıfta öğrenilebilir. 93. sınıfta öğrenilebilir. 94. sınıfta öğrenilebilir. 95. sınıfta öğrenilebilir. 96. sınıfta öğrenilebilir. 97. sınıfta öğrenilebilir. 98. sınıfta öğrenilebilir. 99. sınıfta öğrenilebilir. 100. sınıfta öğrenilebilir.

Ders saatleri yeterli. Coğrafya konularının Sosyal Bilgiler dersinde yeterli kadar yer verilmesi için. Ders kitaplarında bilgi yeterlidir. Bunlar giderildiği takdirde sorun görülmeyecektir.

6. sınıf konularında coğrafya yeterli yer almıy-
 7. sınıf ve 8. sınıfta ise coğrafya istenmiyor.
 Bu da orta öğrenim öğrencilerin yeterli kalma-
 rına neden oluyor.
 7 ve 8 sınıflarda coğrafya konuları eklenerek,
 ders saatleri artırılmalı.

6. sınıftaki Coğrafya konularını yeterli buluyorum.
 7. sınıflarda coğrafya konuları çok zayıf.
 Sınıf tarih anlatılıyor. Bilgiler coğrafyanın
 anlatılmaması nedeniyle bulunmuyor. Öğrencilerin
 kademe de coğrafya ile alakalı konularını
 kavramaları zorlandıklarını bu yüzden coğrafyaya
 sıcak bakmadıklarını ve coğrafyadan korktukları
 düşünüyorum. Coğrafyada öğrendiklerini fırsatlarıyla
 uygulayamıyorlar.

Coğrafya konularının ayrıntıya yer vermeden
 yüzeysel olarak geçirilip geçildiğini düşünüyorum.
 Örneğin Tarım ürünlerini gösteren bir basit tarım
 alanı ile anlatılıp geçiliyor.
 Konulara daha ağırlık verilirse örnekler çoğaltılırsa
 daha iyi olacağını düşünüyorum.

Şuna belli diye bilirsiniz. Hocam ün bez örnek
 yeterli kalanını öğrenci araştırсын, bilgiye öğrenci
 ulaşsın, araştırması olsun, kendini gerçekleştirsin

Nerde haam nerede(!) Keşke öyle olsa

Bence ders kitaplarında yeterince bilgi verilmediği
 öğrenci araştırıcakmış(!) öğrenci her şeyi hazır
 ister. Anımda dış, öğrenme dış misali

Yardımcı olabildiysem ne mutlu bana. Çalışmalarında başarılar dilerim hocam.

5. Kademe Sosyal Bilgiler derslerinde yer alan coğrafya konularının yeterince verildiğine inanmıyorum. Hazırlanan müfredat ve ders saatinin coğrafya konuları için yeterli olmadığını, konuların yetersiz kaldığını düşünüyorum.

- 1- Ders saatlerinin artırılması.
- 2- Araç-gereçlerin eksikliğinin giderilmesi.
- 3- Çoğu uygun tekniklerin uygulanacağı sınıf ortamlarının oluşturulması ve en önemlisi ders kitaplarının zamanın ihtiyacı öğrenmeye yeterli olması gerekmektedir.

Zaman yeterli olsaydı bir tane bir coğrafya kitabı yeterli olsaydı (konuların dağılımından) geçen bilgilerimiz, uygulamalar sadece etkinlikler yeterli olmazdı. Zaman yeterliyse ve en azından 30 kişiye göre alınmadan istenilen sonuç alınmaz.

Öncelikle sosyal bilgiler dersinin, ders saatinin az olmasına değin-
 miyorum. Müfredatın büyük kısmını zor yetiştiriyoruz. Coğrafya ile ilgili konuların müfredatta az olmasına değinmiyorum, konulara genelde yeterli bir değinme var sadece. Okullardaki Coğrafya ile ilgili malzeme konusunda sıkıntılarımız var. Haritalar konusunda problemlerimiz var. Haritalar çok eski değil ki çok eski var. Teknolojiden yararlanma imkanımız çok az neredeyse yok gibi. Bırakalım okullarda durum bu maalesef. Bir de coğrafya ile ilgili konularda zor olan konularda kolay olan konularda eşit şekilde yer verilmiş müfredatta. Zor olan konulara daha fazla ders saati ayrılmamı tercih ederdim önce.

Konular daha sistematik, parçadan - zere, bölünenden - parçaya göre öğrenmelidir.

Konular arasında bir bütünlük ve ilişkiyi daha abartıya geçmemelidir.

Ders kitaplarında çok şey varmış gibi görünebilir ama içerik azdır.

Konular sınıfları ayrılmalı ve uygun kodlarla öğrenilmesini sağlamak için düzenlenmelidir.

ÖZGEÇMİŞ

Soner AKTAŞ,1980 yılında Adana'nın Kozan ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Kozan'da tamamladı. 2002 yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünden mezun oldu.2002–2007 yılları arasında Konya ili Emirgazi ilçesi Demirci Kasabası ve Emrulgazi İlköğretim Okulları'nda Sınıf Öğretmeni,2007–2010 yılları arasında Kilis Anadolu Lisesi'nde Coğrafya Öğretmeni olarak çalıştı. Halen Konya-Ereğli Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde Coğrafya Öğretmeni olarak çalışmaktadır.